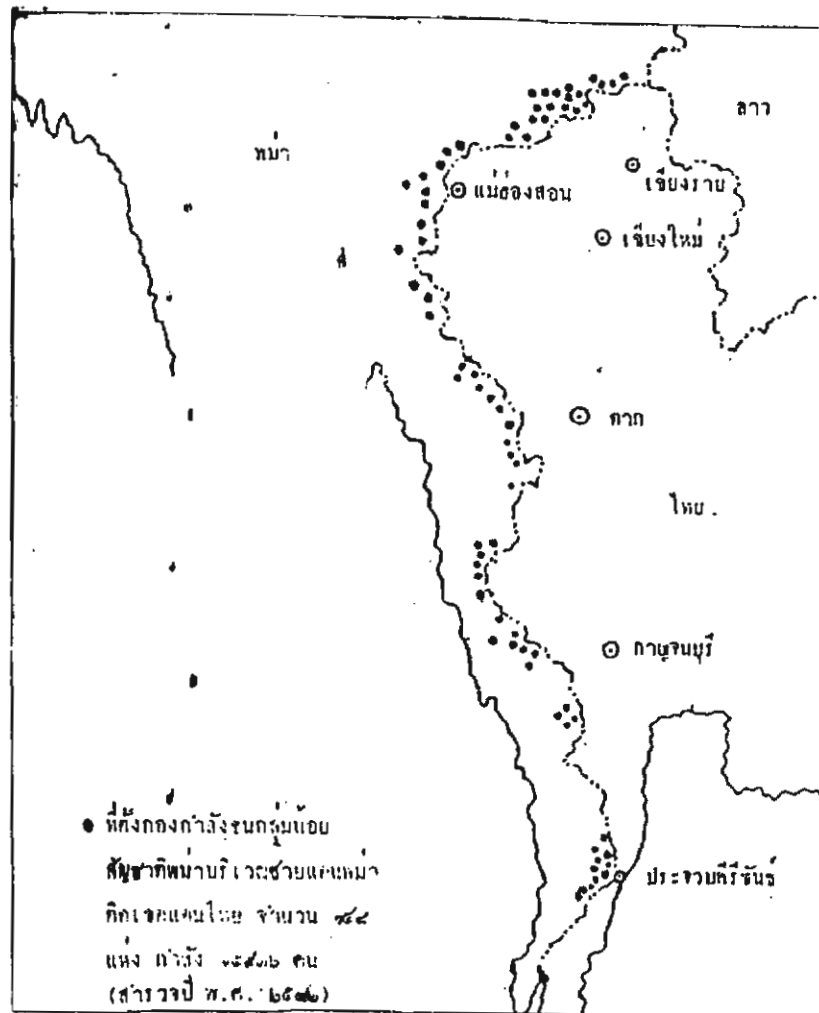

ภาพที่ 1

แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าติดชายแดนไทย

ที่มา : ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, อ้างในเวณิกา บุญมาคลี, 2536: 71.

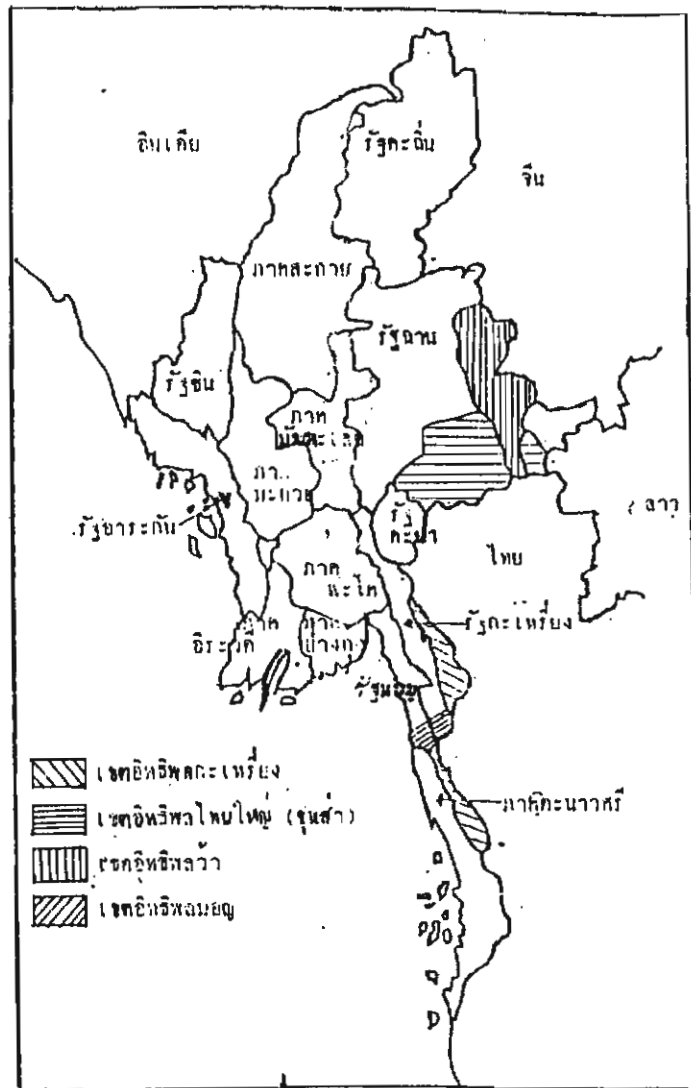
ภาพที่ 2

แผนที่สังเขปแสดงพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่า

ที่มา: ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, อ้างในเวณิกา บุญมาคลี, 2536: 70.

ภาพที่ 2

แผนที่สังเขปแสดงพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่า

ที่มา: ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, อ้างในเวณิกา บุญมาคลี, 2536: 70.

นายพลตำรวจท่านหนึ่งพูดถึงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของไทยทางภาคตะวันตกว่า รัฐบาลไทยยอมรับรัฐบาลเผด็จการของพม่า แต่ก็ไม่อยากให้พม่ามีเอกภาพ และสันติสุข ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไทยจึงสนับสนุนชนกลุ่มน้อยในเรื่องอาวุธ แต่รัฐบาลไทยก็ไม่ไว้ใจชนกลุ่มน้อยเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีหลายกลุ่ม รัฐบาลไทยไม่ต้องการให้ชนกลุ่มน้อยประสบชัยชนะ เพราะเกรงว่าหากชนกลุ่มน้อยชนะ ความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ อาจรุนแรง และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยจนไม่อาจคาดคะเนได้ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือนโยบายของรัฐบาลไทยนั้นไม่ต้องการให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีชัยชนะเด็ดขาด สลोकเป็นรัฐบาลได้ แต่จะต้องไม่มีภาวะสันติภาพเกิดขึ้นในพม่า ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยมีความปลอดภัย และปราศจากการถูกล้อมจากพม่า (พล.ต.ต., สัมภาษณ์, 11 ส.ค. 2538)

กัมพูชา ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาได้แสดงให้เห็นว่าในระยะตั้งแต่ปีพ.ศ.2345 เป็นต้นมา **ไทยต้องการที่จะให้ประเทศกัมพูชามีสภาพเป็นรัฐกันชนระหว่างไทยกับเวียดนาม** ซึ่งแนวความคิดนี้ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายของไทยต่อกัมพูชาตลอดมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ภายหลังที่กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเมื่อปีพ.ศ.2497 แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทยไม่ใคร่ราบรื่นนัก ความขัดแย้งกรณีเขาพระวิหารระหว่างกัมพูชากับไทยในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 นำไปสู่การตัดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในเวลาต่อมา (สุพรรณิการ์ สุวิระสฤษฎ์, 2536, 38-39, 97) ความยุ่งยากทางการเมืองภายในกัมพูชาในทศวรรษที่ 1970 เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มทหารยึดอำนาจจากเจ้านครราชสีมา และเจ้าสีหนุประกาศเป็นแนวร่วมกับเขมรแดงในเวลาต่อมา จนกระทั่งเวียดนามและกลุ่มเฮงสัมรินสามารถขับไล่กลุ่มเขมรแดงออกจากพนมเปญได้สำเร็จ กำลังทหารเวียดนามในกัมพูชากว่าแสนคน (อรอนงค์ น้อยวงศ์, 2536:86) และราว 40,000-50,000 คนในลาว (วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ, 2531:8) ได้กลายเป็นกำลังที่ข่มขู่ความมั่นคงของประเทศไทยโดยตรง เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย รัฐบาลไทยเห็นว่าการที่กัมพูชาจะมีเอกราชจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเหตุว่ากัมพูชาเป็นเสมือนรัฐกันชนโดยธรรมชาติระหว่างไทยกับเวียดนาม (สุพรรณิการ์ สุวิระสฤษฎ์, 2526:100) รัฐบาลไทยจึงให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเขมร 3 ฝ่ายคือ เขมรแดง สีหนุ และซอนซานน์ ในการขับไล่เวียดนามให้พ้นไปจากกัมพูชาจนกระทั่งเป็นผลสำเร็จในเวลาต่อมา

การเกิดรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 ภายใต้การดูแลขององค์การสหประชาชาติ ไม่ได้ทำให้เกิดสันติภาพอย่างแท้จริงในกัมพูชา กลุ่มเขมรแดงยังคงอาศัย

ชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นฐานที่มั่นที่สำคัญที่สุดในการก่อวินาศกรรมที่พรมแดน การดำรงอยู่ของกลุ่มเขมรแดงในปัจจุบัน นอกเหนือจากการมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองภายในประเทศที่แน่นอนจำนวนหนึ่งแล้ว เงื่อนไขอีกประการหนึ่งเกิดจากการที่รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนกลุ่มเขมรแดงมาโดยตลอด โดยที่รัฐบาลหวังว่าความไม่สงบในกัมพูชาจะเป็นผลดีต่อความมั่นคงในประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2538 ที่ผ่านมา พล.อ.เมียส โซเปีย รองหัวหน้าสำนักงานสังกัดกระทรวงกลาโหมกัมพูชา ได้ระบุพาดพิงถึงประเทศไทยว่ากลุ่มกองโจรเขมรแดงยังคงมีความร่วมมือและมีสายสัมพันธ์อย่างลับ ๆ กับกลุ่มนักธุรกิจและเจ้าหน้าที่ทางการทหารระดับสูงของไทยตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่องตลอดมาเพื่อซื้ออาหารและสะสมอาวุธไว้ในคลังอาวุธ แม้ว่ารัฐบาลไทยจะออกมาประกาศยืนยันว่าไม่มีการสนับสนุนฝ่ายเขมรแดงก็ตาม (มติชน, 26 พ.ค. 2538)

เวียดนาม-ลาว-มาเลเซีย สงครามเวียดนาม และลาวในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 ที่ดำเนินไปอย่างรุนแรงเนื่องจากมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างสำคัญต่อรัฐบาลในไซ่ง่อน และที่เวียงจันทน์ มีส่วนทำให้ขบวนการยาเสพติดในเวียดนาม ลาว เขมร ไทย และพม่าสามารถจัดระเบียบองค์กรของตนได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้อาวุธสงครามที่สหรัฐส่งมาสนับสนุนฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนยังไหลไปสู่ชนกลุ่มน้อยในพม่า โดยมีกลุ่มคนไทยเป็นตัวกลาง

ความขัดแย้งทางการเมืองภายในมาเลเซียระหว่างรัฐบาลกับกองโจรคอมมิวนิสต์ ที่อาศัยประเทศไทยเป็นหลังพิง ขบวนการยาเสพติดที่อาศัยน้ำหน่ำไทย และมาเลเซีย ตลอดจนถึงขบวนการค้าของหนีภาษี และขบวนการค่าน้ำมันเถื่อน ล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทยเติบโตทั้งสิ้น

ปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศ

ในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2490-2515 รัฐบาลไทยถูกปกครองโดยกองทัพและตำรวจนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง นำไปสู่การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ในทศวรรษที่ 1970 การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธระหว่างคอมมิวนิสต์กับทหารรัฐบาลเกิดขึ้นมากกว่า 30 จังหวัด อาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยอย่างเต็มที่ แม้ว่าสงครามทางอุดมการณ์ระหว่าง 2

ฝ่ายจะยุติลงในทศวรรษที่ 1980 แต่อาวุธจำนวนมากของพรรคคอมมิวนิสต์ถูกฝังอยู่ตามเขตป่าเขา ซึ่งในเวลาต่อมาอาวุธเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจถูกนำมาใช้ประโยชน์ในขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายได้

ในช่วงที่ระบบการเมืองไทยเป็นแบบเผด็จการ การค้าฝิ่น เฮโรอีน และยาเสพติดระหว่างกลุ่มก๊กมินตั๋งทางภาคเหนือของไทย กับกลุ่มคนในเครื่องแบบดำเนินไปค่อนข้างราบรื่น (ดู McCoy, 1972) ผลประโยชน์ของยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นต่าง ๆ ขึ้นทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลางเหนือ และตะวันตกของไทย การล่มสลายของระบบทหารในปี 2516 พร้อมกับการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทำให้ผู้มีอิทธิพล เจ้าพ่อท้องถิ่น พ่อค้ายาเสพติด พ่อค้าอาวุธผิดกฎหมาย และผู้ที่อยู่ในขบวนการสิ่งผิดกฎหมายผ่านการฟอกตัวโดยระบบการเลือกตั้งกลายเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งที่เป็น ส.ส. ส.จ. และส.ท. ได้เป็นจำนวนมาก หลายคนเป็นรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรี ส.ส. และอดีตส.ส. รวมทั้งเป็นผู้ทรงอิทธิพลในพรรคการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ครบจนกระทั่งถึงขณะนี้ระบบการเมืองแบบเปิดไม่สามารถจัดอิทธิพลและเครือข่ายของขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายได้ แต่ระบอบการเมืองแบบปัจจุบันกลับกลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ช่วยให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำรงอยู่ได้

ตลาดการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

อุปสงค์ของอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

ตลาดของประเทศเพื่อนบ้านไทยที่ต้องการอาวุธสงครามมากที่สุดมีอยู่ 2 แห่งคือภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ตลาดอาวุธสงครามทางภาคตะวันตกของไทย ได้แก่ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในพม่า เช่น กลุ่มไทยใหญ่ กระเหรี่ยง มอญ และพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ฯลฯ ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยคือกลุ่มเขมรแดง

ก่อนปี 2532 มีชนกลุ่มน้อยในพม่าทั้งสิ้นกว่า 27 กลุ่มที่ดำเนินการต่อสู้ด้วยอาวุธกับรัฐบาลพม่า กองกำลังติดอาวุธเหล่านี้มีอยู่ราว 60,000 คน ระหว่างปี 2532-2537 มีชนกลุ่มน้อย 13 กลุ่มที่ลงนามยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธกันสลับ ทำให้จำนวนทหารติดอาวุธลดลง 50% คือ ลดลง 30,000 คน ในปี 2532 เพียงปีเดียวมีชนกลุ่มน้อย 5 กลุ่มที่ยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ และทำให้กำลังติด

อาวุธลดลง 21,400 คน ในปี 2536 เมื่อกลุ่มกะฉิ่นยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธก็ทำให้จำนวนทหารที่ต่อต้านรัฐบาลลดลงอีกราว 5,000 คน ดังนั้นในปี 2538 จึงมีชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านสลอกด้วยอาวุธเหลือ 14 กลุ่ม จำนวนทหารเหลืออยู่ 30,000 คน กลุ่มติดอาวุธกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือไทยใหญ่ราว 18,000 คน กลุ่มกะเหรี่ยงราว 5,000 คน และกลุ่มนักศึกษาพม่าราว 2,000 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1)

ในบรรดากองกำลังที่ติดอาวุธของชนกลุ่มน้อย 30,000 คน ดูเหมือนว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการซื้ออาวุธสงครามจะมีเพียง 2 กลุ่มใหญ่ คือ ไทยใหญ่ และกะเหรี่ยง ซึ่งมีกำลังรวมกันแล้วประมาณ 23,000 คน กลุ่มต่าง ๆ ที่เหลือมีความสามารถและมีอำนาจในการซื้ออาวุธค่อนข้างน้อย "กองกำลังเหล่านี้พึ่งพิงตลาดอาวุธในประเทศไทยทั้งหมด" (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

ทางภาคตะวันออกของไทย ในปี 2538 คาดว่ากองกำลังติดอาวุธของเขมรแดงที่กำลังทำสงครามกองโจรกับรัฐบาลพนมเปญ มีอยู่ราว 10,000-30,000 คน^๑ ศาสตราจารย์ ดร.เจียน ชีระวิทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพหุชาคะเนว่าทหารหลักของเขมรแดงมีอยู่ราว 8,000-10,000 คน และทหารบ้านมีอยู่ราว 10,000 คน-20,000 คน (สัมภาษณ์, ศาสตราจารย์ ดร.เจียน ชีระวิทย์, 13 กันยายน 2538) กำลังติดอาวุธกลุ่มนี้พึ่งพิงตลาดอาวุธทั้งจากประเทศไทยและภายนอกประเทศ โดยเปรียบเทียบกับชนกลุ่มน้อยในพม่าแล้ว กลุ่มเขมรแดงไม่ใคร่ประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนอาวุธ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอุปสงค์ของอาวุธสงครามจะอยู่ที่ตลาดของชนกลุ่มน้อยในพม่าเป็นหลัก

อุปทานของอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

บุคคลและองค์กรที่อยู่ในขบวนการจัดหาอาวุธสงครามผิดกฎหมายให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า และเขมรแดง ประกอบด้วยตำรวจ ทหาร นักการเมือง นักธุรกิจ และรัฐบาลต่างประเทศ ฯลฯ

^๑ งานของวัชรินทร์ ผลศิริ (2538) คาดว่ากองกำลังเขมรแดงมีอยู่ราว 9,000 คน ส่วนงานของจิราภรณ์ วนัสพงษ์ (2538) คาดว่ากำลังติดอาวุธเขมรแดงมีราว 10,000-20,000 คน Global Witness (1995) ประมาณว่าเขมรแดงมีทหารหลักราว 2,000-3,000 คน และทหารบ้านราว 10,000-20,000 คน

1) กลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่เขมรแดง ได้แก่ ทหาร รัฐบาลจีน และพ่อค้าไม้และพลอย

(1) กลุ่มทหาร ในปี 2522 เวียดนามส่งกำลังทหารราบยานเกราะ และปืนใหญ่ 17 กองพล ขับไล่รัฐบาลเขมรแดงออกจากพนมเปญ และสถาปนาระบอบเฮงสัมรินได้สำเร็จ หลังจากนั้นเวียดนามส่งกำลังทหารออกกวาดล้างพวกเขมรแดงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา จนกระทั่งทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกองทหารไทยกับเวียดนามขึ้น สถานการณ์ในขณะนั้น รัฐบาลไทยเชื่อว่าเป้าหมายต่อไปของเวียดนามคือการเปิดสงครามเต็มรูปแบบบุกข้ามพรมแดนไทยเข้ามา ความขัดแย้งระหว่างไทย-เวียดนามและเขมรแดงที่มีจีนสนับสนุนกับเวียดนามได้นำไปสู่การประสานผลประโยชน์ระหว่างไทยกับ เขมรแดง และจีน เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของเวียดนามและสหภาพโซเวียตในอินโดจีน

จีนมีบทบาทค่อนข้างสูงในเวลาต่อมา ในการทำให้เขมรสามฝ่ายคือ ฝ่ายสีหนุ เขมรเสรีของซอนซานน์ และเขมรแดงมาปรองดองกัน และสามารถก่อตั้งรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยได้สำเร็จ โดยมีสีหนุเป็นประธาน และเขมรแดงเป็นกองกำลังใหญ่ที่สุด มีสมรรถภาพในการรบมากที่สุด และเป็นกำลังรบที่ชี้ขาดในการทำสงครามกับรัฐบาลพนมเปญ และเพราะเหตุว่าเขมรแดงเป็นกองกำลังทหารที่มีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าเขมรฝ่ายอื่น ๆ เขมรแดงจึงกลายเป็นกำลังรบที่ทำงานใกล้ชิดกับกองทหารไทยมากที่สุด เช่น กองกำลังสุรนารี กองกำลังนุรพา กองกำลังป้องกันชายแดนจันทบุรี-ตราด ของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินของกองทัพเรือ (ผู้จัดการรายวัน, "ลับสุดยอด กลายปริศนาอาวุธของใคร?", 14 ธันวาคม 2536: 29-30)

เพราะเหตุว่า เขมรสามฝ่ายหรือรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย เป็นรัฐบาลที่ถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย มีที่นั่งในองค์การสหประชาชาติ และประเทศมหาอำนาจทุกประเทศรับรองรัฐบาลนี้

รัฐบาลไทยได้เร่งรัดเสริมสร้างศักยภาพทางทหารของตนตามแผนนโยบายที่กำหนดไว้ในปีพ.ศ.2520 เพื่อป้องกันปรามเวียดนาม ขณะเดียวกัน ในทันทีที่เวียดนามบุกยึดกัมพูชานั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศเพิ่มวงเงินการขายอาวุธแบบให้สินเชื่อที่จะให้แก่ไทยในพ.ศ. 2522 จากเดิม 21 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคือ เป็น 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคือ พร้อมกับเพิ่มจำนวนที่ปรึกษาด้านการทหารชาวอเมริกันในไทยจากเดิม 50 คนในปีพ.ศ.2522 เป็น 120 คนโดยประมาณในปีถัดมา โดยที่ปรึกษาด้านการทหารเหล่านี้เข้ามามีอิทธิพลใช้อาวุธใหม่ ๆ ให้กับทหารไทย และเมื่อเวียดนามได้เริ่มปฏิบัติการกวาดล้างฝ่ายต่อต้านในช่วงที่เวียดนามรุกเข้ามามีเขตไทยที่บ้านโนนหมากมุ่น ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2523 ไทยได้เพิ่มงบประมาณป้องกันประเทศ 24% นอกจากนี้ในระหว่างปีพ.ศ.2528-2529 ไทยได้ให้ความตกลงซื้อขายเครื่องบินเอฟ-16 และระบบป้องกันอากาศคอมพิวตอร์มูลค่ากว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคือ และได้ลงนามความตกลงกับสหรัฐอเมริกาเรื่องคลังอาวุธสำรองขึ้นในประเทศไทยด้วย ดูรองนทร์ น้อยวงศ์ (2536) : 78-79.

รัฐบาลนี้จึงได้รับการสนับสนุนทางด้านอาวุธจำนวนมากจากมิตรประเทศเพื่อใช้ในการสู้รบกับ เวียดนามและรัฐบาลเฮง สัมริน อาวุธส่วนใหญ่ของเขมรสามฝ่ายได้รับจากรัฐบาลจีน กลุ่มเขมรแดงเป็นกลุ่มที่ได้ประโยชน์จากอาวุธของจีนมากที่สุด นอกจากนี้อาวุธอีกส่วนหนึ่งยังมาจาก รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ที่ให้การสนับสนุนแก่อองคมนตรีของสีหนุ และกลุ่มซอนซานน์โดยตรง ดูเหมือนว่าอาวุธบางส่วนของเขาเขมรสามฝ่ายยังมาจากประเทศที่สนับสนุนอีกหลายประเทศด้วย

การมอบอาวุธของชาติมหาอำนาจข้างต้นมายังกลุ่มเขมรสองฝ่าย มิใช่เป็นการส่งมอบ อาวุธกันโดยตรง หากแต่ส่งผ่านหน่วยงานที่ทางทหารไทยก่อตั้งขึ้นใหม่และเป็นหน่วยงานลับที่ทำ งานเพื่อการนี้โดยเฉพาะ^๑ ตามรายงานของสื่อมวลชน หน่วยงานนี้ทำงานเป็นอิสระและมีได้ชื่อว่า เป็นปฏิบัติการของรัฐบาลหรือหน่วยงานของทหาร

การช่วยเหลือทางด้านอาวุธแก่รัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยก็ทำกันด้วยความระมัด ระวังมาก มีการปกปิดเป็นความลับเท่าที่จะทำได้ และเป็นหน้าที่ของสปก.ทบ. 315 ทั้งหมด

ในการดำเนินการนี้ ไม่มีการประสานหรือติดต่อกับหน่วยราชการใด ๆ ณ ที่ตั้ง ของทางทหาร หรือทางการใด ๆ "ฉ.ก.315" มีสำนักงานของตนเอง ที่กำลังพลไม่ แต่งเครื่องแบบ ทุกคนอยู่ในฐานะพลเรือน และสถานที่เป็นแหล่งในการติดต่อ ประสานงานกันเรื่องการสนับสนุนอาวุธแก่เขมรสามฝ่ายหรือรัฐบาลกัมพูชา ประชาธิปไตย ก่อนที่จะมีสนธิสัญญาปารีสในการตกลงกันในการสร้างสันติภาพ นั้น "ฉ.ก.315" ได้ยื่นป้ายสำนักงานของตนที่เช่าไว้ ณ ดิถภัณฑ์หนึ่งว่าเป็น "บริษัท" มงดูเฌน ๆ ก็เหมือนกับบริษัทที่ทำการติดต่อการค้า และลูกค้าที่มา ติดต่อกับบริษัทนี้คือ "ชาวจีน" เป็นส่วนใหญ่

(ผู้จัดการรายวัน, 14 ธันวาคม 2536)

นโยบายการสนับสนุนเขมรสามฝ่ายเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อองค์การสหประชา ชาติเตรียมให้มีการเลือกตั้งในกัมพูชา ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2536 โดยที่เขมรทุกฝ่ายต่างเข้า ร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ยกเว้นกลุ่มเขมรแดงเพียงกลุ่มเดียวที่ปฏิเสธกระบวนการนี้ ด้วยเหตุนี้ องค์การสหประชาชาติ จึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อกดดันต่อฝ่ายเขมรแดง และรัฐบาลไทยจำ เป็นต้องสั่งปิดชายแดนด้านกัมพูชาเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2535 ตามคำเรียกร้องขององค์การสห ประชาชาติ กระบวนการถ่ายโอนอำนาจไปสู่ประชาชนโดยผ่านการเลือกตั้งได้ทำให้เกิดการเปลี่ยน

^๑ หน่วยงานนี้ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการอ้างว่าชื่อ "สปก.ทบ.315" มีพ.อ.(พิเศษ) ขวัญใจบุญ เป็นผู้รับผิดชอบ ผู้จัดการรายวัน (14 ธันวาคม 2536).

แปลงทางการเมืองภายในกัมพูชาอย่างสำคัญ กล่าวคือกลุ่มกรรมหลวงรณฤทธิ์ ฮุนเซน และซอน ชานนักกลายเป็นรัฐบาลผสม ในขณะที่กลุ่มเขมรแดงกลายเป็นกองโจรนอกกฎหมายไป กระนั้นก็ตาม ดูเหมือนว่าจนกระทั่งถึงขณะนี้ทหารไทยยังคงให้การสนับสนุนทางอาวุธและทางวัตถุอื่น ๆ แก่กลุ่มเขมรแดงอย่างมั่นคง ในตอนต้นปี 2537 เจ้านโรดมรณฤทธิ์นายกรัฐมนตรีคนที่หนึ่งของกัมพูชาได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนว่า "ข้าพเจ้ามีภาพถ่าย... ภาพถ่ายที่ถ่ายโดยสายลับของเรา... ภาพถ่ายของรถบรรทุก และรถที่กำลังขนส่งกลุ่มเขมรแดงพร้อมด้วยหม้อ จาน ชาม และทุกสิ่งทุกอย่างเข้าไปในเขตไทย จากอาณาบริเวณใกล้เคียง เมืองไพลิน..." (สยามโพสต์, 8 เมษายน 2537: 6)

หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ทหารให้การสนับสนุนแก่กลุ่มเขมรแดงอย่างค่อนข้างเด่นชัดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2536 เมื่อตำรวจทางหลวงจับผู้ต้องหา 2 คน พร้อมอาวุธสงครามหนักประมาณ 5 คัน ที่ประกอบด้วยระเบิด ปืนยิงจรวด และปืนต่อสู้รถถังจำนวนมากซุกซ่อนมาในรถบรรทุกสิบล้อที่จังหวัดจันทบุรี ใกล้ชายแดนกัมพูชา จากการสอบปากคำผู้ต้องหาทำให้ทราบว่าอาวุธที่ถูกจับกุมได้ทั้งหมดถูกลักลอบออกมาจากโกดังที่เก็บอาวุธขนาดใหญ่ กำลังตำรวจจึงได้ขยายผลการจับกุม โดยเข้ายึดคลังอาวุธสงครามจำนวน 12 โกดัง ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ประมาณ 50 ไร่ ตำบลวังแฉิม กับตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในเวลาต่อมาอาวุธที่ยึดได้มีน้ำหนัก 1,500 ตัน (Bangkok Post, 12 Dec. 1993) ภายในโกดังตำรวจพบอาวุธร้ายแรงนานาชนิด เช่น ปืนขนาดใหญ่ 130 มม. จำนวนถึง 15 กระบอก นอกจากนี้ก็มีเครื่องยิงจรวด ปืนต่อสู้รถถัง ลูกระเบิด และอาวุธชนิดอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก พล.ต.ท.ธนุ หอมหวล หนึ่งในตำรวจที่เข้าจับกุมอาวุธสงครามในครั้งนี้กล่าวว่า รถบรรทุก 300 คันก็ไม่สามารถขนอาวุธเหล่านี้ได้หมด (มติชนสุดสัปดาห์, ธันวาคม 2536) (ดูภาพประกอบที่ 3)

ตำรวจจับผู้ดูแลโกดังอาวุธเหล่านี้ได้ 45 คน ทั้งหมดเป็นพวกเขมรแดง หัวหน้าผู้ดูแลโกดังยอมรับว่าได้ทำหน้าที่ดูแลโกดังมาประมาณ 10 ปีแล้ว พล.อ.วิมล วงศ์วานิช ผบ.ทบ. ให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมาว่าอาวุธทั้งหมดเป็นของ "ประเทศที่สาม" แต่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยรักษาความมั่นคงของไทย นับตั้งแต่ได้มีการทำข้อตกลงสันติภาพของกัมพูชาในปี 2534 เป็นต้นมา ผู้บัญชาการทหารบกกล่าวว่า "ประเทศที่สาม" ได้ส่งอาวุธเหล่านี้มาให้แก่เขมร กลุ่มหนึ่งที่ทำสงครามกองโจรต่อต้านรัฐบาลพนมเปญ ก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพของกัมพูชา ถึงแม้ว่าแม้ทุกฝ่ายจะได้ระบุชื่อของประเทศที่สาม แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึงประเทศจีนและกลุ่มเขมรที่จีนให้การสนับสนุนอาวุธก็คือกลุ่มเขมรแดงนั่นเอง (Bangkok Post, 9 Dec. 1993)

ภาพที่ 3

อาวุธที่ตำรวจยึดได้จากรถบรรทุกที่จังหวัดบุรีรัมย์

Police haul War weapons on display at the Highways Police jartars yesterday after three men were arrested in Nong Ki t. Suri Ram, on charges of illegally possessing the shipment. e said they charged Praet Nuanmai, 30, Insorn Tunwan, 27, thaj Kammaring, 22, who were detained after their truck was pted. The arms were found hidden under gravel.

The haul included six anti-tank rockats, 725 80mm mortar: I:PG rocket-launchers, four grenade-launchers, 63 RPG rocket: 82mm mortars and 33 anti-tank mines.

The shipment, believed to have been smuggled in from Cam: ood, was believed to have been destined for minority groups on the Eurmese border, according to police.

ภาพที่ 8

อาหารที่ตำรวจยึดได้จากกรณีรถบรรทุกที่จังหวัดบุรีรัมย์

(2) **รัฐบาลจีน** โดยทางการแล้วจีนได้ยุติการส่งอาวุธให้แก่เขมรแดงตั้งแต่ปลายปี 2535 เป็นต้นมา แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังมีการสนับสนุนทั้งอาวุธและเงินทองให้แก่กลุ่มเขมรแดงอยู่ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลไทย อาวุธของเขมรแดงส่วนใหญ่ยังคงได้รับจากรัฐบาลจีน (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

การขนส่งอาวุธที่จีนให้แก่เขมรแดงเท่าที่ดำเนินการมาอยู่อย่างน้อยที่สุด 3 เส้นทางด้วยกันคือ **เส้นทางแรก** เป็นการขนส่งอาวุธทางเรือ และส่งมอบอาวุธแก่เขมรแดงตรงช่วงรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเกาะจำนวนมาก และไม่มีทางที่รัฐบาลจะป้องกันได้ เรือที่ขนส่งอาวุธอาจจะอยู่ในรูปของบริษัทเอกชน ซึ่งทำให้ยากแก่การตรวจสอบ **เส้นทางที่สอง** เป็นการขนส่งอาวุธทางบกโดยผ่านประเทศลาว ซึ่งในปัจจุบันกระทำได้ค่อนข้างลำบาก และ**เส้นทางที่สาม** เป็นการขนส่งอาวุธทางอากาศ ความช่วยเหลือในลักษณะนี้จะกระทำในภาวะที่เขมรแดงประสบภาวะวิกฤติ และเขมรแดงต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ปฏิบัติการมักกระทำในเวลากลางคืน (สัมภาษณ์พลตรีของกองทัพไทย, 6 กันยายน 2538)

(3) **กลุ่มพ่อค้าไม้และพลอย** พ่อค้าที่เข้าไปทำธุรกิจในเขตอิทธิพลของเขมรแดง ทั้งพ่อค้าไม้และพ่อค้าพลอย ไม่เพียงแต่จะต้องจัดหาอาวุธสงครามและกระสุนปืนชนิดต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเขมรแดงเท่านั้น แต่ยังจะต้องจัดหาอาหารและยารักษาโรคให้แก่คนกลุ่มนี้อีกด้วย แต่การที่พ่อค้าจะสามารถจัดหาอาวุธและกระสุนปืนให้แก่เขมรแดงได้ พวกเขาพ่อค้าจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ในเชิงส่วนตัวกับบรรดาเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยเป็นธุระจัดหาอาวุธต่าง ๆ ให้แก่พวกเขา กล่าวโดยสรุปก็คือ พวกเขาพ่อค้ามักจะได้นำอาวุธสงครามไปแลกกับไม้และพลอยของเขมรแดง (สัมภาษณ์อดีตเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงแห่งชาติ, 8 กันยายน 2538)

2) **กลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า** ได้แก่ ทหาร ตำรวจ พ่อค้ายาเสพติด และนักการเมือง ทั้งที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ

2.1) **ทหารและตำรวจ** เป็นกลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่าที่ค่อนข้างสำคัญกลุ่มหนึ่ง แหล่งที่มาของอาวุธที่ทหารจัดหาให้แก่ชนกลุ่มน้อย ได้แก่:

(1) **คลังอาวุธแถบชายแดนไทย-กัมพูชา** ซึ่งเป็นอาวุธที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สงครามกลางเมืองในกัมพูชามีความรุนแรง อดีตเจ้าหน้าที่

ด้านความมั่นคงแห่งชาติได้ให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนว่า การยึดคลังอาวุธของพล.ต.อ.ประทิน สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้นที่จังหวัดจันทบุรีในปี 2536 เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีคลังอาวุธเช่นว่านี้ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาอีกหลายแห่ง เพราะเหตุว่าการช่วยเหลือด้านอาวุธจากรัฐบาลต่างประเทศให้แก่เขมรสามฝ่ายไม่ผ่านระบบราชการ ดังนั้น อาวุธเหล่านี้จึงไม่ผ่านเข้าสารบบของกองทัพ การส่งอาวุธเหล่านี้จะส่งผ่านเจ้าหน้าที่ของไทย เพื่อให้ส่งต่อไปยังเขมร ดังนั้นภายใต้ระบบนี้จึงมีช่องโหว่ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไทยสามารถลักลอบนำอาวุธเหล่านี้ไปขายในตลาดมืดทั้งในพม่าและเขมรได้โดยง่าย สำนักข่าวยูพีไอได้รายงานที่ซานฟรานซิสโกในปี 2533 ว่า กระสุนปืนและระเบิดจำนวนหลายล้านดอลลาร์ที่รัฐบาลสหรัฐฯ ส่งให้แก่กองทัพไทยถูกขโมยไปขายยังตลาดมืด (Bangkok Post, 13 Aug. 1990)

(2) **อาวุธสงครามจากเขมร** อาวุธเหล่านี้มาจากกลุ่มเขมรแดงและเขมรฝ่ายรัฐบาล เพราะเหตุว่ามีทหารเขมรทั้งสองฝ่ายที่ลักลอบนำอาวุธสงครามออกมาขาย กล่าวโดยทั่วไปเจ้าหน้าที่มักจะเป็นคนนำอาวุธเหล่านี้ส่งไปยังชนกลุ่มน้อย วิธีการนี้ส่วนใหญ่ตำรวจเป็นผู้กระทำการทหารส่วนหนึ่งที่ดำเนินการเป็นการส่วนตัวอยู่บ้าง

ปีพ.ศ.2532 นายทหารระดับล่างผู้หนึ่งสังกัดกองกำลังสุรนารี ของกองทัพภาคที่ 2 ถูกจับพร้อมอาวุธสงครามจำนวนมากที่จังหวัดนครราชสีมา ผู้ต้องหายอมรับว่าจะนำอาวุธเหล่านั้นไปให้ชนกลุ่มน้อยในพม่า (Bangkok Post, 1 Nov. 1989) ปีพ.ศ.2537 ตำรวจชายแดนจับชายชุดเขียว 2 คน ขณะขับรถบรรทุกอาวุธที่จังหวัดสระแก้ว ผู้ถูกจับยอมรับว่าไปขนอาวุธจากทหารเขมร โดยทหารเขมรเป็นผู้ขนอาวุธและกระสุนปืนขึ้นรถให้ และจะนำอาวุธเหล่านั้นไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Bangkok Post, 8 April 1994) ปี 2538 ตำรวจจับทหาร 2 คน พลเรือน 1 คนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขณะขับรถบรรทุกอาวุธสงคราม ผู้ต้องหายอมรับว่าขนอาวุธมาจากจังหวัดสระแก้ว และยอมรับว่าได้นำอาวุธมาส่งหลายหนแล้ว รายงานข่าวแจ้งว่าผู้ถูกจับกุมได้ทำงานด้านนี้มาช้านานแล้ว (Bangkok Post, 4 June 1995)

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าทหารเขมรแดงได้ลักลอบนำอาวุธของฝ่ายตนออกมาขาย เช่น ในปี 2536 ตำรวจและทหารได้ร่วมกันยึดอาวุธสงครามจำนวนมากที่จังหวัดปราจีนบุรีใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา แหล่งข่าวทางทหารแจ้งว่ากองโจรเขมรแดงเป็นผู้ที่ขนอาวุธเหล่านี้มาขายให้แก่พ่อค้า เพื่อให้นำไปขายแก่ฝ่ายขบถในพม่า (Bangkok Post, 1 March 1993) ในปี 2533 ตำรวจจับชายผู้หนึ่งที่จังหวัดระนอง พร้อมด้วยอาวุธสงคราม เด็กหนุ่มที่ถูกจับสารภาพว่าซื้ออาวุธสงครามจากพวกเขมรแดงเพื่อไปขายต่อแก่พวกชนกลุ่มน้อยในพม่า (Bangkok Post, 21 June 1990)

ส่วนตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าพวกเขมรฝ่ายรัฐบาลนำอาวุธของตนออกมาขาย เช่น ในปี 2537 ตำรวจจับชาย 2 คน พร้อมรถบรรทุกอาวุธปืน และกระสุนปืนจำนวนมากที่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้ถูกจับกุมยอมรับว่าขนอาวุธจากทหารเขมร เพื่อไปส่งให้ชนกลุ่มน้อยพม่าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Bangkok Post, 25 Oct. 1991) และอีกตัวอย่างหนึ่งก็คือ ตำรวจที่จังหวัดสระแก้วจับกุมกลุ่มคนร้ายที่เป็นคนกลางรับซื้ออาวุธสงคราม และกระสุนปืนจากทหารรัฐบาลกัมพูชา ผู้ถูกจับกุมอ้างว่าจะนำอาวุธไปขายต่อให้แก่ทหารเขมรแดง (น.ส.พ.เสียงพิมพ์ไทย, 4 สิงหาคม 2538)

(3) ลักลอบนำอาวุธของกองทัพออกไปขาย หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ฉบับวันที่ 1 มิถุนายน 2537 รายงานว่า คณะรัฐมนตรีรับทราบการจับกุมอาวุธจำนวนมากที่เป็นของกองทัพภาคที่ 3 โดยเจ้าหน้าที่หน่วยปราบปรามยาเสพติดไทย-อเมริกันได้จับกุมชาย 3 คนที่จังหวัดเชียงใหม่ พบเฮโรอีนหนัก 29.8 กิโลกรัม และกระสุนปืน 51,350 นัด สำหรับใช้กับปืน M-60 และ M-16 กระสุนปืนมีเครื่องหมาย "กองทัพไทย" (Royal Thai Army-RTA) เจ้าหน้าที่เชื่อว่า กระสุนปืนเหล่านี้จะถูกนำไปแลกเปลี่ยนกับเฮโรอีนของขุนสำ

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รม.มหาดไทยยอมรับว่าการจับกุมพ่อค้าอาวุธเกิดขึ้นเป็นประจำแทบทุกวัน และรม.มหาดไทยยืนยันว่าอาวุธเหล่านั้นถูกขโมยมาจากกองทัพ เพื่อส่งไปยังประเทศอื่น (Bangkok Post, 1 June 1994)

(4) นำอาวุธที่ตำรวจยึดได้ไปขายต่อ อดีตเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงของประเทศไทยให้ข้อสังเกตว่าอาวุธที่ตำรวจจับกุมได้จากพวกค้าอาวุธเถื่อน และทหารมารับไปนั้นอาจมีการลงบัญชีไม่เรียบร้อย และสามารถนำไปขายต่อในตลาดมืดได้ ในปี 2536 ตำรวจที่จังหวัดสระแก้วจับกุมชาย 2 คนที่ขับรถบรรทุกน้ำมัน แต่บรรทุกอาวุธไว้เป็นจำนวนมาก ตำรวจแจ้งในเวลาต่อมาว่าไม่มีเวลาที่จะตรวจสอบรายละเอียดทั้งหมด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารที่รับผิดชอบความมั่นคงทางชายแดน ได้นำเอารถบรรทุกไปเก็บไว้ที่ค่ายทหาร (Bangkok Post, 15 June 1993) อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ากรณีนี้เป็นกรณีเดียวเพื่อนำไปขายต่อแต่ประการใด

ในระยะหลังพบบ่อยครั้งว่า กลุ่มผู้ค้าอาวุธไม่ว่าจะเป็นคนในเครื่องแบบ หรือพลเรือน จะใช้วิธีการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเสียก่อน โดยขอมทั้งคนที่ควบคุมอาวุธให้ถูกคุมตัวอยู่ที่โรงพัก หลังจากนั้นก็จะให้คนในเครื่องแบบมารับอาวุธส่งคืนไป โดยทำทีเป็นว่าจะนำไปเก็บในคลัง

แสงของกองทัพ แต่ที่จริงแล้วนำเอาไปขายยังชายแดนไทยพม่า โดยมีใบอายัดอาวุธจากโรงพัก
คุมไปอีกชั้นหนึ่ง

๒.๒) **นักธุรกิจ** นักธุรกิจที่ทำหน้าที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า แบ่งออกเป็น
๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ทำธุรกิจด้านอาวุธ และกลุ่มธุรกิจค้าไม้

(๑) **กลุ่มธุรกิจด้านอาวุธ** กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจเหล่านี้คือ ผู้ที่มีใบอนุญาตทำธุรกิจด้าน
อาวุธที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่การสั่งอาวุธเข้ามาจากต่างประเทศแต่ละครั้งอาจจะสั่งมากเกินไปที่
ขออนุญาตจากทางราชการ ส่วนที่สั่งเกินเข้ามาจะถูกนำไปขายในตลาดมืด เช่นเดียวกับบริษัทที่
ประมวลการจัดซื้ออาวุธจากทางราชการได้ ก็มักจะมีการสั่งอาวุธจากบริษัทผู้ผลิตมากเกินไปที่ทาง
ราชการต้องการ จำนวนส่วนเกินนี้จะถูกนำไปขายยังตลาดมืดเช่นเดียวกัน กลุ่มธุรกิจด้านค้าอาวุธ
ที่ถูกกฎหมายเหล่านี้คือ:

- **ร้านค้าอาวุธเป็นย่านวังบูรพา** ร้านค้าประเภทนี้มักจะนำอาวุธปืนเข้าจากต่าง
ประเทศเกินกว่าที่ขออนุญาตจากทางราชการ ส่วนเกินจะนำไปขายในตลาดมืด (ดูภาพประกอบที่
๔)

- **บริษัทค้าอาวุธ** มีอยู่ประมาณ ๑๓ แห่งที่ค่อนข้างมีอิทธิพลสูงในการจัดหาอาวุธให้
แก่กองทัพ เชื่อกันว่าบริษัทที่ค้าอาวุธอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยทั้งหมดนี้อาจจะมีบางบริษัท
ที่มีการนำอาวุธสงครามจากต่างประเทศเข้ามาเพิ่มเติมอย่างผิดกฎหมายจากโควต้าที่นำเข้าจากต่าง
ประเทศที่ต้องนำส่งให้แก่หน่วยราชการ แต่ทว่าการทำกิจกรรมอย่างผิดกฎหมายเช่นนี้ จะทำ
โดยเอกชนอย่างเป็นอิสระค่อนข้างยาก โดยทั่วไป มักจะมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการบางคนที่ร่วม
มือโดยให้ความสะดวกในฐานะส่วนบุคคล โดยมีใช้หน่วยราชการ ซึ่งแรงจูงใจของการทำผิด
กฎหมายของเจ้าหน้าที่น่าจะมาจากค่าคอมมิชชั่นหรือค่าตอบแทนที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง รายชื่อของ
บริษัทค้าอาวุธทั้ง ๑๓ แห่งมีดังต่อไปนี้ (มติชน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓) คือ:

(๑) **บี.กริม แอนด์ โกร** เป็นบริษัทค้าอาวุธที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย บริษัททำธุรกิจ
ในประเทศมาประมาณ ๘๐ ปี ห้างหุ้นส่วน บี.กริม แอนด์ โกร เคยผูกขาดผลิตกระสุนให้กับนักเรียน
นายร้อยมาช้านาน เพิ่งจะสูญเสียโควต้าให้แก่บริษัทอื่นไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ บริษัทดำเนินธุรกิจการค้า
อาวุธผ่าน บี.กริม อินดัสเตรียล แอนด์คอมเมอร์เชียลเซอร์วิส ที่เป็นตัวแทนจำหน่ายรถถังขนาดเบา
แบบป้องกันตัว กรู๊ปพี ของเยอรมนี เครื่องจักรทุ่นระเบิดและอุปกรณ์วิทยุโทรศัพท์

(2.) บริษัทชิโนบริด จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายอาวุธสงครามของอังกฤษ
ภาพที่ 4

ตำรวจยึดอาวุธปืนผิดกฎหมายจากร้ายขายปืนย่านวังบูรพา

ภาพที่ 4

ตำรวจยึดอาวุธปืนผิดกฎหมายจากร้ายขายปืนย่านวังบูรพา

**Gunshop raid nets
illegal firearms**

A policeman inspects old unlicensed guns and ammunition that were seized in a raid of a gun shop in the Wang Burapha business area yesterday.

Vinai Suchantha-

vathin of Sarawutti Gun Shop was arrested for possession of illegal firearms.

All firearms together with ammunition were taken to Ratchawang police station.

(3.) บริษัทอาหาร ไสว แอนด์ซัน ของนายอาหาร สังขะวัฒนะ เคยเฟื่องฟูมากในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียร เรื่องอำนาจ

4.) คอมเมอร์เชียล แอสโซซิเอต ของนายเนาวรัตน์ พัฒโนคม ซึ่งเดิมเคยอยู่กับบริษัทอาหาร ไสว แอนด์ซัน แต่แยกตัวมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2518 ปัจจุบันเป็นนักค้าอาวุธอันดับหนึ่งของประเทศไทย ครองตลาดในการประมูลการขายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับหน่วยราชการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่ต้องผ่านหน้าบริษัทนี้ยังเป็นตัวแทนการขายเฮลิคอปเตอร์ ยี่ห้อเบลล์ของสหรัฐอเมริกาด้วย

(5.) บริษัทยูไนเต็ด แอโรสเปซ (ไทยแลนด์) จำกัด มีนายอรอดพร ศิริเกษ บุตราช ของพล.ร.อ.อมร ศิริเกษ อดีตผู้บัญชาการทหารเรือเป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นตัวแทนขายเฮลิคอปเตอร์ยี่ห้อ ซีคอร์ดก๊ ของสหรัฐอเมริกา

(6.) บริษัทอิตัล-ไทย จำกัด ของนายแพทย์ชัยยุทธ วรรณสุต มีการซื้อขายอาวุธผ่านอิตัล-ไทย อีเล็กทรอนิกส์ กับอิตัลไทยมารีน งานหลักคือการต่อเรือให้กับหน่วยราชการต่าง ๆ

(7.) บริษัทไซเบอร์เนติกส์ จำกัด ของนายอำนาจ เกษมทรัพย์ เป็นนายหน้าค้าที่ดินและแอร์บัส

(8.) บริษัท ดีพีเอส จำกัด ของนายอุดม อภิชาติ พี่ชายของพล.อ.อ.วรนาถ อภิชาติ อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นนายหน้าขายเครื่องบินช่วยบินอาวีโอนิค

(9.) บริษัทฟาร์อีสต์ กรุ๊ป ของนายสมนึก ตินสุตานนท์ พี่ชายของพล.อ.เปรม ตินสุตานนท์ เคยพยายามผลักดันให้มีการแลกเปลี่ยนรถถังของอิสราเอลกับข้าวของไทย

(10.) บริษัทวี.แอนด์ แอสโซซิเอตส์ ของนายอุประจิตต์ วสุรัตน์ บริษัทนี้เป็นตัวแทนขายอาวุธของหลายประเทศ ในอดีตเคยเสนอขายปืนอุซึให้กับรัฐบาล

(11.) นางราศี บัวเลิศ ผลงานที่โดดเด่นที่สุดคือ การขายเรือฟรีเกตจากจีนจำนวน 4 ลำ มูลค่ารวม 15,000 ล้านบาท เรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ มูลค่า 5,000 ล้านบาท และเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งเอช 101 มูลค่า 600 ล้านบาทให้แก่กองทัพ

(12.) นายแพทย์อ้อมสิน นุรักษ์ดี เจ้าของโรงพยาบาลเพชรบุรี ผลงานที่สำคัญคือ ขายเครื่องบิน เอฟ-16 ให้กับกองทัพอากาศ ในสมัยที่พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก เป็นผบ.ทบ. และเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีพล.อ.อ.ประพันธ์ รูปะเดมิย์ เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ

* ผู้ที่สนใจบทบาทของผู้นำทหารระดับสูงในการเมืองภายในประเทศว่ามีส่วนสำคัญในการดำเนินการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-16 เข้าประจำการแก่กองทัพอากาศ ดู ร.อ.หญิงพันธุ์นิศา รูปะเดมิย์, "การซื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบินเอฟ-16, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

(13.)บริษัทสิน เทเลคอมมิวนิเคชั่น ซิสเต็ม จำกัด ของนายบุญชู ตริทอง เคยขายเครื่องมือโทรคมนาคมให้กับกองบัญชาการทหารสูงสุด และขายอุปกรณ์ปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ มูลค่า 1,500 ล้านบาท

(2) **กลุ่มธุรกิจค้าไม้** ผลจากมติ.ร.ม.วันที่ 17 มกราคม 2532 ที่ให้ยกเลิกสัมปทานการทำไม้ทุกชนิดภายในประเทศ ทำให้นักธุรกิจค้าไม้ของไทยมุ่งไปสู่ป่าไม้ของประเทศเพื่อนบ้าน ช่วงเวลาเดียวกันนี้เองที่รัฐบาลทหารพม่าภายใต้การนำของนายพลชอหม่อง ได้ยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและอนุญาตให้เอกชนพม่าทำธุรกิจการค้าได้อย่างเสรีควบคู่ไปกับการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากรัฐบาลพม่ามีความต้องการเงินตราต่างประเทศอย่างเร่งด่วน ในช่วงเวลาสั้นๆ หลังจากนั้นพ่อค้าไม้ของไทยจึงหลั่งไหลเข้าสู่พม่าอย่างรวดเร็ว และมีบริษัทธุรกิจไม้ของไทยกว่า 30 บริษัทที่ได้รับสัมปทานการทำไม้จากพม่า พื้นที่สัมปทานป่าไม้มีมากกว่า 46 สัมปทาน ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคตะวันออกของพม่า ตามบริเวณแนวพรมแดนของไทย ตั้งแต่จังหวัดเชียงรายเรื่อยมาจนถึงจังหวัดระนอง (ดูภาพที่ 5)

เนื่องจากพื้นที่สัมปทานป่าไม้ที่ได้รับมักจะอยู่ในเขตของชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาล พ่อค้าไทยจึงต้องเสียค่าสัมปทานให้แก่รัฐบาลพม่า และค่าคุ้มครองให้แก่เจ้าของพื้นที่ไปพร้อมกัน ผลสืบเนื่องที่ติดตามมาอีกประการหนึ่งก็คือ เนื่องจากรัฐบาลพม่าไม่สามารถเข้าไปตรวจตราดูแลพ่อค้าไทยได้ พ่อค้าไทยบางคนจึงมีการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การสวนต่อไม้ (การลักลอบตัดไม้ในฝั่งไทยและส่งกลับไปยังฝั่งพม่า เพื่อประทับตราว่าเป็นไม้ที่ตัดจากเขตสัมปทานในพม่า) การค้าอาวุธสงคราม และการค้ายาเสพติดกับชนกลุ่มน้อย

* ข้อมูลส่วนนี้มาจากเวบา บุญมาศ (2536) : 156-167

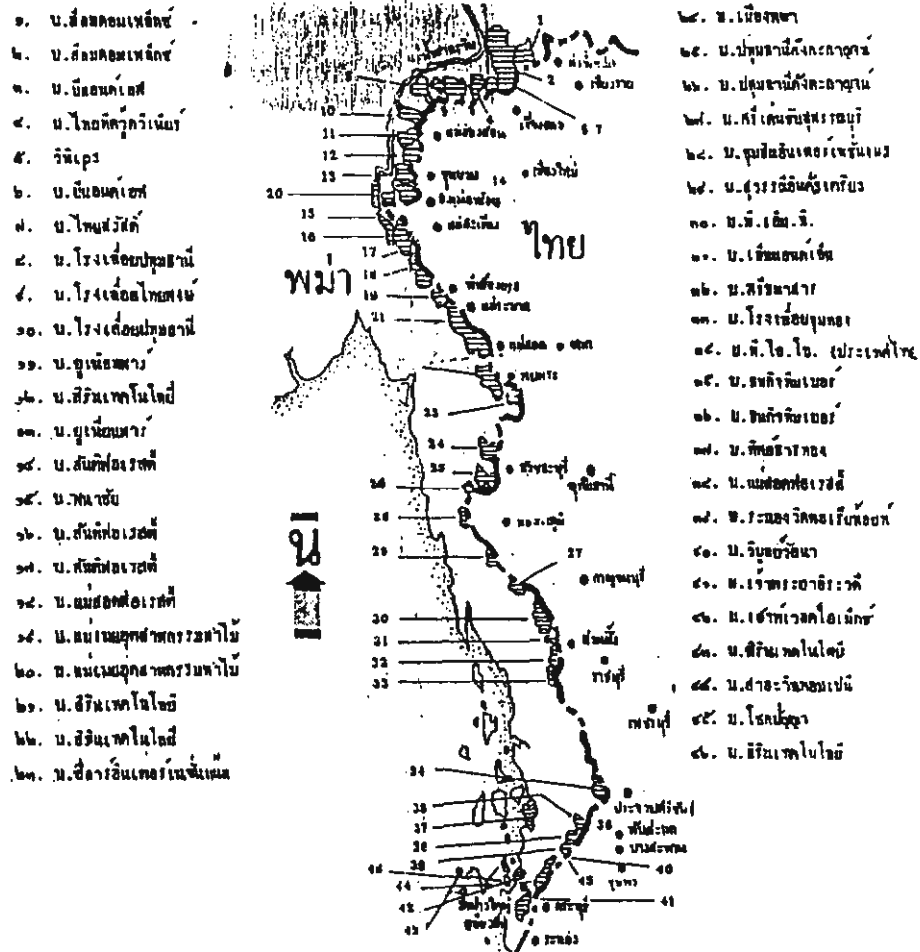
ภาพที่ 5

พื้นที่ป่าไม้ในพม่าที่บริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจของไทยได้รับสัมปทาน

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจ อ้างในเวณิกา บุญมาคลี (2536):162.

ภาพที่ 5

พื้นที่ป่าไม้ในพม่าที่บริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจของไทยได้รับสัมปทาน

ที่มา: ประชาชาติธุรกิจ อ้างในเวณิกา บุญมาคลี (2536):162.

โดยทั่วไป กลุ่มนักธุรกิจไทยที่ได้รับสัมปทานป่าไม้ในพม่าเป็นนักการเมืองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักการเมือง หรือกับทหาร เช่น บริษัทแม่สอดพนาภิกิจ จำกัด บริษัทเมืองพนา จำกัด บริษัท วินเวสต์ และบริษัทซิลาร์ อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด ผู้ที่เป็นเจ้าของคือ นายสุชาติ ตันเจริญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย ในสมัยรัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ บริษัทบุญสวัสดิ์และเพื่อนจำกัด (บริษัทบีแอนด์เอฟ จำกัด) ผู้ที่เป็นเจ้าของคือ นายบุญสวัสดิ์ ดวงใจเอกราช อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตจังหวัดเชียงราย สังกัดพรรคกิจสังคม บริษัทยูเนียนพาร์ จำกัด ผู้ที่เป็นเจ้าของคือนายเสรี ตันชูเกียรติ และนายปรีชา นวนวงศ์ เป็นบุตรเขยของผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกองทัพในเวลานั้น บริษัทสิรินเทคโนโลยี จำกัด ผู้เป็นเจ้าของคือนายบุญชู ตรีทอง ซึ่งเคยเป็นนายหน้าขายอาวุธให้แก่ทั้ง 3 เหล่าทัพ จึงรู้จักกับนายทหารระดับผู้ใหญ่หลายท่าน เป็นต้น

ธุรกิจของเขมรแดง

พื้นที่ที่เขมรแดงครอบครองโดยทั่วไปเป็นเขตป่าเขา แต่พื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อเขมรแดง ทั้งในแง่การทหาร การเมือง และเศรษฐกิจคือพื้นที่ตามชายแดนภาคตะวันตกของกัมพูชา ซึ่งเป็นเขตป่าเขาที่อุดมด้วยป่าไม้ และเป็นแหล่งพลอยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก คือ พลอยสีน้ำเงินหรือที่รู้จักกันในนาม "พลอยไพลิน" ทรัพยากรธรรมชาติที่ทรงคุณค่าเหล่านี้ภายในเขตปลดปล่อยทำรายได้ให้แก่เขมรแดงอย่างมหาศาล และนี่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เขมรแดงสามารถยืนหยัดต่อสู้กับกองกำลังของรัฐบาลพนมเปญได้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

1. **การค้าไม้** ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา มีหลักฐานค่อนข้างชัดเจนว่า กลุ่มเขมรแดงได้หันมาทำธุรกิจกับพ่อค้าไทยอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากเขมรแดงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายทั้งในเรื่องอาวุธ อาหาร ยารักษาโรค ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นในการทำสงคราม ธุรกิจสำคัญของเขมรแดงคือการให้สัมปทานป่าไม้ และการขุดพลอยในเขตพื้นที่ที่เขมรแดงมีอิทธิพลทางการทหารอยู่

การทำไม้ในกัมพูชาเริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี 2533 เมื่อรัฐบาลไทยประกาศนโยบายปิดป่าทั่วประเทศ ประกอบกับรัฐบาลพม่ามีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการให้สัมปทานป่าไม้ใหม่โดยการยกเลิกสัมปทานเดิมและมีการปรับราคาสัมปทานใหม่ให้สูงขึ้น นอกจากนี้พ่อค้าไทยที่ได้รับสัมปทานป่าไม้ในพม่ายังต้องเสียค่าคุ้มครองให้แก่ชนกลุ่มน้อยเจ้าของพื้นที่ รวมทั้ง

แปลงไม้สัมปทานที่ได้รับมักจะอยู่ในภูมิภาคที่ยากแก่การลากไม้เข้าประเทศไทย สถานการณ์ดังกล่าวกดดันให้พ่อค้าหันมาให้ความสนใจกับป่าไม้ของเขมรมากยิ่งขึ้น

บริษัทที่ได้สัมปทานไม้จากเขมรแดงในระยะเริ่มต้น ได้แก่ บริษัทร่วมพัฒนาไทยอิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ปริมาณไม้ที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าคือ 50,000 ลบ.เมตร/ปี เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยขอเปิดด่านบ้านสวนส้ม จังหวัดจันทบุรี บริษัทสหวรรณพฤษณ์ จำกัด 25,000 ลบ.เมตร/ปี ระยะเวลา 5 ปี เข้าทางอำเภอท่ายาง จังหวัดสุรินทร์ บริษัทพิวัช จำกัด ปริมาณนำเข้าไม้แข็ง ระยะเวลา 5 ปี เข้าทางอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี บริษัทสนใจพัฒนา จำกัด 50,000 ลบ.เมตร/ปี ระยะเวลา 1 ปี เข้าทางอำเภอตาพระยา ("เปิดด่าน-เปิดบริษัทป่าเขมร ตอน 1", น.ส.พ.ผู้จัดการ, 12 มิถุนายน 2538)

เมื่อถึงช่วงต้นปีพ.ศ.2535 จุดผ่านแดนชั่วคราวที่รัฐบาลไทยอนุญาตให้พ่อค้าขนไม้จากเขมรเข้าประเทศไทยก็ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ตั้งแต่ตามอำเภอแนวพรมแดนจากอีสานใต้คือ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ ไปจนถึงภาคตะวันออกคือ ปราจีนบุรี (ปัจจุบันคือจังหวัดสระแก้ว) จันทบุรี ตราด และจังหวัดเกาะกงของกัมพูชา ผลกำไรจำนวนมากที่บริษัทค้าไม้กลุ่มแรกได้รับ ดึงดูดให้บริษัทค้าไม้จำนวนมากติดตามเข้าไปในเขมร บริษัทเหล่านี้ เช่น บริษัทเจ้าพระยา-อิรวดี จำกัด ของสมบัติ พานิชชีวะ เจ้าของไทยอาสาดี บริษัททุ่งดินคำ จำกัด ของ "กำนันดิน" หรือ นายดิน จันทรสุวรรณ หรือที่รู้จักกันดีในนามบริษัทศรีเด่นชัย สุพรรณบุรี จำกัด บริษัท ทิมเบอร์แอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด ของนายศุภชัย ชุนเจริญ และบริษัทสวนป่าสยาม จำกัด ของบรรพจน์ ดำนิจิตร ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ได้รับสัมปทานรายใหญ่ประมาณกันว่าในปี 2535 มีบริษัทค้าไม้ของไทยที่เข้าไปขอสัมปทานป่าของเขมรมากกว่า 70 บริษัท ("**ไม้เขมร: ธุรกิจบนเส้นลวดสีจรรยาไม้เขมร**" (ตอนที่ 2)" น.ส.พ.ผู้จัดการ, 14 มิถุนายน 2538; น.ส.พ.ประชาชาติธุรกิจ, 6-9 ธันวาคม 2535) อย่างไรก็ตาม ในปี 2535 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้มีมติที่ 792/1992 ลงโทษทางเศรษฐกิจต่อเขมรแดง โดยสั่งห้ามนำเข้าไม้จากกัมพูชา เพื่อเป็นการปิดล้อมเศรษฐกิจของฝ่ายเขมรแดง ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2535 เป็นต้นไป แต่ยังคงผ่อนผันให้สำหรับไม้เก่าที่ยังชักลากออกมาหมดให้จนถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2536 และในเวลาต่อมารัฐบาลกัมพูชาที่มาจากการเลือกตั้งได้ประกาศห้ามการส่งออกไม้ซุงและไม้แปรรูปออกนอกราชอาณาจักรกัมพูชา โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2538 กระนั้นก็ดีการทำธุรกิจระหว่างพ่อค้าไทยกับเขมรแดงก็ยังสามารถดำเนินต่อไปได้เนื่องจากเงื่อนไขทางการเมืองที่เอื้ออำนวย ดังที่นักวิจัยของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ชี้ไว้ว่า:

...การกระทำของไทยเหมือนดิสสองหน้า ด้านหนึ่งให้การสนับสนุนกฎหมาย
กัมพูชา โดยรัฐบาลไทยประกาศปิดพรมแดน แต่อีกด้านหนึ่งกลับเปิดให้บริษัท
เอกชนเข้าไปทำไม้ในเขตเขมรแดง จึงเท่ากับรัฐบาลรู้เห็นเป็นใจในการค้าไม้ชาย
แดนไทย-กัมพูชา ทั้งนี้โดยผู้มีอำนาจในคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ออกใบอนุญาตชั่วคราว
ให้บริษัทคนไทยจนให้เข้ามาในไทยได้ ทั้ง ๆ ที่ประกาศปิดชายแดนไปแล้ว
และรัฐบาลกัมพูชาประกาศปิดป่า นอกจากนี้ยังเปิดให้บริษัทเอกชนไทยหลาย
บริษัทเข้าไปเซ็นสัญญาขอสัมปทานไม้กับเขมรแดงเป็นเวลา 5 ปีบ้าง 2 ปีบ้าง

(วัชรินทร์ ผลศิริ, "ไทยกับกัมพูชา", น.ส.พ.มติชน, 5 สิงหาคม 2538: 20)

เมื่อเร็ว ๆ นี้ โกลบอล วิทเนส (Global Witness) องค์การพัฒนาเอกชนของอังกฤษได้ตี
พิมพ์รายงานเรื่อง *"Forests, Famine and War: The Key to Cambodia's Future."* เอกสาร
ฉบับนี้รายงานนโยบายการปิดชายแดนไทยกัมพูชา (ด้านเขมรแดง) เป็นเรื่องที่ไร้ประสิทธิภาพ
อย่างสิ้นเชิง เพราะเหตุว่า ประเทศไทยยังคงมีความสัมพันธ์ในระดับที่เป็นทางการในเรื่องของ
การค้าไม้กับเขมรแดงอยู่ ในวันที่ 28 มีนาคม 2538 พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย ยังได้ออกใบอนุญาตชั่วคราวให้แก่บริษัทเจ้าพระยาอากเนย์สามารถขนไม้เข้า
เมืองไทยได้ 30,000 คิวบิกเมตร บริษัทเจ้าพระยาอากเนย์ เพิ่งได้รับสัมปทานทำไม้กับเขมรแดง
เป็นเวลา 2 ปี เจ้าของบริษัทเป็นนายทหารอยู่ในเขตจังหวัดตราด บริษัทมีค่าเซ็นเตอร์ ซึ่งตั้งอยู่ใน
เขตอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เป็นอีกบริษัทหนึ่งที่เพิ่งได้รับสัมปทานไม้กับเขมรแดงเป็น
เวลา 2 ปี โดยบริษัทต้องจ่ายเงินให้กับเขมรแดงจำนวน 50 ล้านบาท เพื่อที่จะตัดไม้ หลังจากนั้น
ต้องจ่ายอีก 50 ล้านบาท เพื่อขนไม้ออกจากเขตสัมปทานของบริษัทซึ่งมีจำนวนหลายหมื่นไร่
บริษัททำไม้ของไทยหลายแห่งที่จังหวัดตราด และจังหวัดสระแก้ว ขอมริบว่าติดต่อบริษัทซื้อขายไม้ตัด
ไม้จากเขมรแดงโดยตรง โดยไม่ผ่านรัฐบาล ดังนั้น ธุรกิจของพวกเขาจึงไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ
จากการประกาศห้ามตัดไม้และห้ามส่งออกไม้ของรัฐบาลกัมพูชา

โกลบอล วิทเนส ยังรายงานด้วยว่านอกเหนือจากการล่าเหยี่ยวไม้ด้วยรถแล้ว ก็ยังมีการ
ล่าเหยี่ยวไม้จากเขมรมาขึ้นที่ท่าเรือน้ำลึกมาตาพุด จังหวัดระยอง และท่าเรือกัลปิงหา จังหวัดตราด
รายงานกล่าวว่าในช่วงเดือนมกราคม 2538 พบว่ามีเรือจากเกาะกง มาเทียบท่าเรือกัลปิงหา
ประมาณวันละ 10 ลำ แต่ละลำบรรทุกไม้แปรรูปประมาณ 90 คิวบิกเมตร (ส่วนมากเป็นไม้ยาง
และตะเคียน) รวมแล้วประมาณ 6,300 คิวบิกเมตรต่อสัปดาห์ หลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่าก่อนและ

ข้อมูลในส่วนนี้ หากไม่มีการอ้าง หมายความว่า มาจาก Global Witness, *"Forests, Famine and War: The Key to Cambodia's Future"*, 1995 ยกเว้นแต่จะอ้างแหล่งข้อมูลอื่น.

หลังประกาศห้ามนำเข้าของกัมพูชา ธุรกิจค้าไม้ไม่ได้ซบเซาแม้แต่น้อย เฉพาะรายได้จากการค้าไม้ครั้งนี้ เขมรแดงจะมีรายได้ประมาณสี่ปาด้าละ 6,759,000 บาท (US\$270,000)

หากเอารายได้จากท่าเรือกลึงไปรวมกับค่าตอบแทนที่บริษัทสวนป่าจ่ายให้แก่เขมรแดง กลุ่มเขมรแดงจะมีรายได้ประมาณ 24,250,000 บาท (US\$970,000) ต่อสี่ปาด้า และรายได้จากการค้าไม้ทั้งหมดของเขมรแดงตกประมาณ 250-500 ล้านบาท (US\$ 10-20 million) ต่อเดือน (Statement of Senator, Craig Thomas Chairman, Senate Subcommittee on East Asian and Pacific Affairs, to Mr. Bill Clinton, President of the U.S.A., on the Thai-Cambodian Timber Trade, July 21, 1995) หรือประมาณ 3,000-6,000 ล้านบาทต่อปี รายงานดังกล่าวขัดแย้งค่อนข้างมากกับคำให้สัมภาษณ์ของพล.ต.สมภรณ์ สุนทรเหตุ ผู้แทนกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรี และตราด ที่กล่าวว่า:

ผมขอรับรองว่าไม่มีการขนไม้ผ่านท่าเรือนี้แน่นอน เขตดังกล่าวอยู่ระหว่างการประกาศกฎอัยการศึก มีทหารไทยดูแลอยู่ ไม่มีอิทธิพลใด ๆ เข้ามาบีบบังคับ แต่อาจจะมีการเล็ดลอดเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นไปได้ว่าพ่อค้าไทยอาจจะตกลงกับเขมรแดงในการตัดไม้ในพื้นที่อิทธิพล แต่ก็ต้องได้รับรองจากเจ้าหน้าที่กัมพูชาในการทำให้เป็นไม้ที่ถูกกฎหมายว่าด้วยการติดตรารับรอง ก็เห็นแก่ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย รับเงินด้วยกันทั้งนั้นไม่ว่าเขมรแดง เขมรขาว เราก็รู้อยู่เดิม

(น.ส.พ.สยามโพสท์, 26 พฤษภาคม 2538)

2. การค้าพลอย หลังจากบ่อพลอยในประเทศไทยคือบ่อไร่ หนองบอน นนทรีย์ ขลุง ฯลฯ ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองอย่างสูงสุดในระหว่างปีพ.ศ.2516-2526 ได้ตกต่ำลงเนื่องจากพลอยถูกขูดคูดจนแทบไม่หลงเหลือ นักแสวงโชคจากเมืองไทย มอญ และพม่า ได้เคลื่อนย้ายเข้าไปหาพลอยต่อที่เขาสอยดาว และบ่อล่าง เมืองโพนิน ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นระยะทางที่ห่างจากอำเภอบ่อไร่ประมาณ 20 กิโลเมตร ก่อนปี 2532 พวกที่ลักลอบเข้าไปขุดพลอยมีจำนวนมากกว่า 10,000 คน หลังจากที่ถูกกองทัพเวียดนามถอนทัพออกจากเขมรในปี 2532 แล้ว จำนวนนักขุดพลอยได้เพิ่มขึ้นกว่า 20,000 คน และถึงปี 2535 จำนวนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 30,000 คน (น.ส.พ.ผู้จัดการ, 30 พฤศจิกายน-6 ธันวาคม 2535)

แม้ว่าเขมรแดงจะยังสามารถครอบครองพื้นที่ในเขตป่าเขาจำนวนหนึ่งเอาไว้ได้ แต่เมืองโพนิน เป็นเขตปลดปล่อยที่แท้จริงของเขมรแดง พื้นที่ในเขตนี้ เขมรแดงใช้เป็นแหล่งสร้างฐานอำนาจทางธุรกิจอย่างสำคัญของกลุ่มตน ก่อนปี 2532 บรรดานักขุดพลอยที่ใช้วิธีการหาพลอย

ด้วยการขูดด้วยมือ ต้องเสียค่าผ่านทางให้แก่เขมรแดงในอัตรารายละ 800 บาท และต้องเสียค่าเช่าที่ขุดพลอยอีกตารางวาละ 5,000 บาท โดยสามารถหาพลอยได้เป็นเวลา 7 วัน ก่อนปี 2532 คาดว่าเขมรแดงน่าจะมียาได้จากสัมปทานการขุดพลอยราว 58 ล้านบาทต่อสัปดาห์ หรือ 232 ล้านบาทต่อเดือน หรือ 2,784 ล้านบาทต่อปี ในปี 2533 รายได้ของเขมรแดงเฉพาะค่าสัมปทานจะตกราว 5,568 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับสัมปทานยังต้องแบ่งรายได้จากการขุดพลอยให้แก่เขมรแดงอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่ควรน้อยกว่าปีละ 2,000-3,000 ล้านบาท ดังนั้นในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2532-2533 เขมรแดงจะมีรายได้จากการค้าพลอยราว 5,000-8,000 ล้านบาทต่อปี

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2533 ได้เริ่มมีการตัดถนนและขนเครื่องจักรเข้าไปขุดพลอยในเขตไพลินอย่างเอาจริงเอาจัง และกลุ่มเขมรแดงเริ่มหันมาทำธุรกิจพลอยกับนักธุรกิจขนาดใหญ่จากเมืองไทยมากยิ่งขึ้น ในปี 2535 มีบริษัทที่ได้รับสัมปทานการขุดพลอยไพลินที่เป็นของคนไทย 5 บริษัท และอีก 1 บริษัทเป็นของเขมรแดงโดยมีคนไทยเป็นพี่เลี้ยง ("เปิดไพลินเมืองหลักของเขมรแดง" ในสยามโพสต์, 13 กันยายน 2538: 1) บริษัทของคนไทย 5 แห่งข้างต้นมาจากจังหวัดจันทบุรี และกรุงเทพฯ ได้แก่ บริษัทมณีกาญจน์เหมืองแร่ จำกัด บริษัทจันทบุรีร่วมโพธิ์แก้วโยธา จำกัด บริษัทเจมส์แอนดไคโน้ จำกัด บริษัทรุ่งกิจพัฒนารุ่งโรจน์ จำกัด และบริษัทก.รุ่งเรือง จำกัด บริษัทเหล่านี้แบ่งผลประโยชน์จากการขุดพลอยให้แก่เขมรแดงจำนวน 5% จากราคาประเมิน นอกเหนือจากค่าสัมปทานที่ต้องจ่ายแก่เขมรแดงในตอนแรกอีกจำนวนหนึ่ง บริษัทเหล่านี้จะนำสัมปทานที่ได้รับประมาณ 300 ไร่/รายไปให้นักธุรกิจอื่นรับช่วงทำต่อ ผู้ที่รับช่วงทำเหมืองพลอยจะต้องเสียค่าสัมปทานรายละ 500,000 บาท กำหนดระยะเวลาสัมปทาน 6 เดือน และต้องแบ่งรายได้จากการขุดพลอยร้อยละ 45 ให้แก่เขมรแดง ("ปิดพรมแดนเขมรแดงบ่อพลอย ไพลินร้าง ..." หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 24-30 สิงหาคม 2535: 67) ก่อนสิ้นปี 2535 มีบริษัทและธุรกิจที่รับช่วงสัมปทานทำเหมืองพลอยในเขตเขมรแดงประมาณ 80 ราย อยู่ที่เมืองไพลิน 48 ราย และที่เขาเพชร บ่อล่างอีกประมาณ 20 ราย มีการนำรถแมคโคร รถแทรกเตอร์เข้าไปใช้งานในเมืองพลอยไม่น้อยกว่า 300 คัน ("เมื่อนักขุดพลอยहारบุญเอ็น ถึงยุครายใหญ่พ่ายรายย่อย", ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 30 พฤศจิกายน-6 ธันวาคม 2535: 16) กลุ่มธุรกิจที่มารับช่วงสัมปทานเหมืองพลอย เช่น ห้างหุ้นส่วน จำกัด ทรายดงสิงห์ทอง ห้างฯไทยสามสิน ห้างฯตราควรินทร์ ห้างฯบ่อไร่เซอร์วิส ห้างฯม่งทวีทรัพย์สิน ห้างฯเรืองอมรุ่งโรจน์ ห้างฯตราเบญจมิตร ห้างฯม่งทวีอัญมณี ห้างฯกิตติศักดิ์รุ่งโรจน์ และห้างฯไพโรจน์รุ่งเรือง ("ปิดแดนเขมรแดงบ่อพลอยไพลินร้าง...", หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 24-30 สิงหาคม 2535: 67)

ช่วงปีพ.ศ.2532-2533 การขุดพลอยในเขตเขมรแดงใช้แรงงานกาย และเครื่องมือแบบพื้น ๆ จากกำลังคนประมาณ 10,000-20,000 คน เขมรแดงมีรายได้ประมาณ 5,000-8,000 ล้านบาทต่อปี ในปี 2535 การขุดพลอยใช้รถแมคโคร และรถแทรกเตอร์มากกว่า 300 คัน และมีกำลังคนทำงานมากกว่า 30,000 คน และค่าผ่านทางสูงขึ้นเป็นรายละ 800-1,000 บาท (The Nation, 7 Dec. 1992) รายได้ของเขมรแดงน่าจะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมไม่น้อย 100% ดังนั้นรายได้โดยประมาณของเขมรแดงในปี 2535 ไม่ควรจะน้อยกว่า 10,000-16,000 ล้านบาทต่อปี

แม้ว่าในปี 2536 พรมแดนไทย-กัมพูชา ด้านที่เขมรแดงมีอิทธิพลจะถูกตั้งปิดตามมติขององค์การสหประชาชาติ แต่ดูเหมือนว่าผลกระทบจะตกอยู่กับกลุ่มนักธุรกิจที่ทำเหมืองพลอยมากกว่านักขุดพลอยประเภท "ขุดมือ" เพราะเหตุว่าคนกลุ่มนี้มีความคุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศที่เป็นป่าเขา ที่ช่วยทำให้พวกเขาสามารถเล็ดลอดเข้าไปขุดพลอยได้เหมือนเดิม ซึ่งไม่แตกต่างจากช่วงปีพ.ศ.2527-2539 ที่พวกเขาได้กระทำมาแล้ว การปิดชายแดน กลับทำให้ขุดพลอยประเภท "ขุดมือ" มีความพอใจมากกว่าเดิมเพราะไม่ต้องแข่งขันกับพวกทำเหมืองที่ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยกว่า และมีอิทธิพลทางการเมืองสูง

กล่าวโดยสรุป ผลประโยชน์จากบ่อพลอยทำให้เขมรแดงสามารถสะสมเงินไว้ใช้ในการทำสงครามเป็นจำนวนมหาศาล รายได้จากบ่อพลอยตั้งแต่พ.ศ.2527 เป็นต้นมาคาดว่าเขมรแดงได้รับไปแล้วไม่น้อยกว่า 50,000 ล้านบาท และแม้เมื่อชายแดนไทย-กัมพูชา จะปิดไปอย่างเป็นทางการ" แต่ช่องทางที่ "ไม่เป็นทางการ" ที่นักขุดพลอยเข้าไปแสวงโชคก็ยังสามารถก่อรายได้ปีละหลายพันล้านบาทแก่พวกเขมรแดง เมื่อรวมรายได้การให้สัมปทานบ่อพลอย และป่าไม้ในปัจจุบัน คาดว่าเขมรแดงยังมีรายได้ระหว่าง 8,000-11,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถที่จะใช้ในการซื้ออาวุธ อาหาร และยารักษาโรค ฯลฯ ที่จะทำสงครามได้อีกค่อนข้างนาน

เส้นทาง เครือข่าย และประมาณการมูลค่าอาวุธสงครามผิดกฎหมาย : จากเขมรถึงชนกลุ่มน้อยในพม่า

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเส้นทางของการขนส่งอาวุธ เครือข่ายของผู้ที่อยู่ในขบวนการจัดหาอาวุธ และประมาณการมูลค่าอาวุธสงครามที่มีการซื้อจากชายแดนไทย-เขมร ไปส่งที่ชายแดนพม่า-ไทย เท่านั้น

เส้นทางลี้ภัยอาวุธสงคราม

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เส้นทางหลักในการลี้ภัยอาวุธสงครามจากกัมพูชาไปให้ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ในพม่าไม่มีใครเปลี่ยนแปลง กลุ่มขบถที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าเปิดเผยว่าเส้นทางขนอาวุธ ขึ้นอยู่กับว่าได้อาวุธมาจากบริเวณไหนของประเทศกัมพูชา

ถ้าอาวุธที่ซื้อมาจากพวกเขมร อยู่ในบริเวณตรงกันข้ามกับจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ อาวุธจะถูกส่งมาเก็บไว้ชั่วคราวที่จังหวัดนครราชสีมา หลังจากนั้นจึงส่งต่อมาที่กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ และขุข่า

แต่ถ้าอาวุธที่ได้มาจากบริเวณรัฐประเทศ และอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ตราด หรือชลบุรี อาวุธจะถูกขนส่งผ่านจังหวัดชลบุรี หรือกรุงเทพฯ ก่อนจะนำไปส่งที่จุดหมายปลายทาง

ถ้าอาวุธจำนวนมาก ก็อาจจะส่งทางเรือไปที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และขายให้แก่กองพลที่ 10 ของกองทัพกะเหรี่ยง ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ตรงกันข้ามกับอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

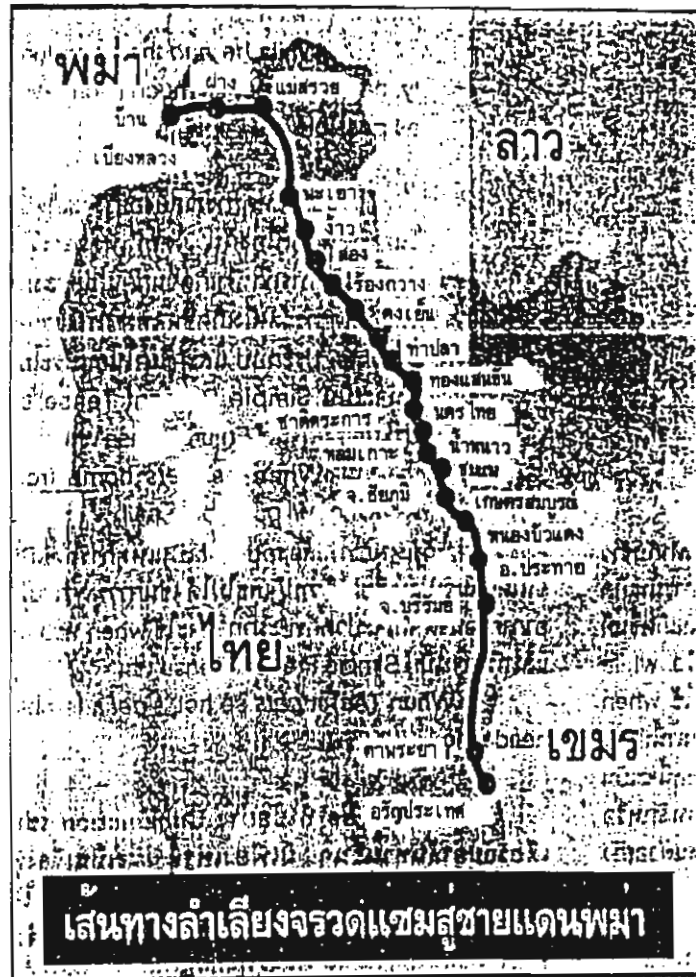
กรุงเทพฯ เป็นคลังเก็บอาวุธที่สำคัญแห่งหนึ่ง สำหรับการส่งต่อไปยังกลุ่มมอญ ที่มีฐานที่มั่นอยู่ตรงกันข้ามกับอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หรือจังหวัดตาก ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (ดูภาพที่ 6 ประกอบ) ("Why the weapons war may be unwinnable", Bangkok Post, 1 July 1990)

ภาพที่ 8

เส้นทางลำเลียงจรวดแซมสู่ชายแดนพม่า

ภาพที่ 6

เส้นทางลำเลียงจรวดแซมสู่ชายแดนพม่า

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันอ้างแหล่งข่าวจากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 3 (ฉก. 5.23) อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ว่าการซื้อขายอาวุธสงครามที่ผ่านชายแดนไทย-กัมพูชา ในภาคอีสานได้มีอยู่ 3 จุดใหญ่ใน 3 จังหวัดคือ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

● **เส้นทางแรก** ในจังหวัดบุรีรัมย์จะมีการรับซื้อกันจากพื้นที่อำเภอบ้านกรวด และอำเภอละหานทราย ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับกองกำลังของกัมพูชาฝ่ายรัฐบาลในพื้นที่ประเทศกัมพูชาสามารถลำเลียงอาวุธจากทหารฝ่ายกัมพูชาจากพรมแดนได้ง่ายขนสู่บ้านโนนเจริญ อำเภอประโคนชัย ทะลุออกเส้นทางบ้านละเวีย อำเภอประโคนชัย เข้าสู่ถนนหมายเลข 24 สายโชคชัย-เดชอุดม มุ่งหน้าไปสู่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อตัดผ่านเข้าทางภาคเหนือ

หรือขนผ่านในเขตตัวอำเภอบ้านกรวด เข้าสู่ตัวอำเภอประโคนชัยสู่ถนนหมายเลข 24 มุ่งสู่จังหวัดนครราชสีมาหรือออกไปสู่จังหวัดบุรีรัมย์แล้วทะลุออกด้านอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ สู่จังหวัดชัยภูมิขึ้นสู่ภาคเหนือ

● **เส้นทางที่ 2** ด้านชายแดนจังหวัดสุรินทร์ ที่ช่องปราสาทตาเมือน ตำบลบักได อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ช่องกร่าง ตำบลบักได อำเภอกาบเชิง ช่องทะมอรัย ตำบลนางมุด ช่องเท็ง ช่องปลัดด่าง เขื่อนตะเภาว อำเภอกาบเชิง ช่องโชค ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง และเลียบข้างช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิงและบริเวณเนิน 400 บ้านขยง อำเภอสังขะ ถัดไปจากพื้นที่ประเทศกัมพูชาบริเวณตรงกันข้ามกับบ้านล้านตาคุม บ้านกะเลงเวก ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ขนจากบ้านตาคุมบ้านกะเลงเวก และบ้านขยง ออกทางบ้านปราสาทเบงเป็นทางแยก เปลี่ยนเส้นทางโดยสามารถไปสู่เส้นทางหลวงที่ 24 ได้ คือถึงบ้านปราสาทเบงแล้วออกสู่บ้านไทร ตำบลบ้านไทร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ติดกับทางหลวงแผ่นดินที่ 24

หรืออีกเส้นทางคือเมื่อมาถึงบ้านปราสาทเบงแล้วก็สามารถออกสู่บ้านนางมุด อำเภอกาบเชิงแล้วเชื่อมสู่เส้นทางของอำเภอบ้านกรวด

หรือถึงปราสาทเบงแล้วถึงบ้านนางมุดแยกซอย 18 ออกสู่นิคมสร้างตนเองปราสาทได้ หรือถึงบ้านพนมดิน ตำบลตาเมียงออกทางแยกบ้านโชคนาสามสู่ทางหลวงที่ 24 ได้

● **ส่วนพื้นที่ที่ 3** คือจังหวัดศรีสะเกษ ที่ช่องสะง่า เขตติดต่ออำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ หรือที่ช่องแซร์ไพร่ ช่องปราน ช่องโศกราว บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลขุขันธ์ จังหวัด

ศรีสะเกษ และเขตบ้านเสาธงชัย อำเภอขุนหาญ ซึ่งบ้านเสาธงชัย เป็นพื้นที่หลบหนีเดิมของเขมรแดงโดยมีนายพลต้าม็อกเป็นผู้บัญชาการเขมรแดง ในเขตจังหวัดเขาพระวิหาร ประเทศกัมพูชา

สำหรับเส้นทางลำเลียงในเขตชายแดนศรีสะเกษนี้ออกมาทางกิ่งอำเภอภูสิงห์สู่แยกบ้านละลม อำเภอภูซันธุ์ ซึ่งติดกับทางหลวงแผ่นดินที่ 24

เส้นทางหลวงหมายเลข 24 นี้ เป็นทางหลวงประเภทไฟฟ้าเขี้ยวก็มักจะไม่มีการตรวจค้น ตั้งด่านตรวจกันอย่างเข้มงวดนักจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพราะปริมาณการใช้รถบนเส้นทางนี้มีมาก จึงทำให้กลุ่มพ่อค้าอาวุธเล็ดลอดไปได้ แม้ว่าจะมีด่านของตำรวจทางหลวงจากจังหวัดสุรินทร์ สทล. 4กก. 6 หรือตำรวจทางหลวงบุรีรัมย์ สทล. 3กก. 6 ตั้งตรวจค้น แต่สามารถเล็ดลอดผ่านได้ (น.ส.พ.ผู้จัดการรายวัน, 12 กรกฎาคม 2538)

ต้นเดือนมิถุนายน 2538 ตำรวจสามารถจับคนไทยจำนวนหนึ่งที่ลำเลียงอาวุธสงคราม ขนาดหนักคือ เครื่องยิงจรวดแซม 7 พร้อมจรวดจำนวน 3 ชุด เครื่องลั่นไก 1 ชุด แดบเบตเตอร์แห้ง 3 ชุด ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการยิงจรวดได้ที่บริเวณบ้านป่าฝ้าง อำเภอสูงเนิน จังหวัดแพร่ และก่อนหน้านั้น 2 ปีเศษ ตำรวจก็เคยจับผู้ขนอาวุธแซม 7 พร้อมจรวดและอุปกรณ์ครบชุดจำนวน 2 เครื่อง ที่บริเวณถนนสายโชดนา-ฝาง อำเภอแม่อิง หน้าค่ายดาราศรี กลุ่มคนที่ขนอาวุธยอมรับว่าจะขนอาวุธไปให้แก่กองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าคือกลุ่มขุนสา

แตกต่างจากขนอาวุธสงครามโดยทั่วไปที่มักใช้รถบรรทุก การขนอาวุธแซม 7 มักจะลำเลียงโดยใช้รถยนต์ เพราะง่ายและสะดวกกว่าวิธีอื่น การลำเลียง "เครื่องยิงจรวดแซม" นั้น จะเริ่มที่จุดอำเภอตาพระยา อำเภอธัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากนั้นจะลำเลียงไปตามเส้นทางทางหลวงประเทศ ออกจากจังหวัดบุรีรัมย์ มุ่งตามเส้นทางหลวงสายจังหวัดสู่อำเภอประทาย จากนั้นออกทางหลวงประเทศสู่จังหวัดชัยภูมิ

เมื่อผ่านจังหวัดชัยภูมิแล้ว ออกเส้นทางสายจังหวัด มุ่งหน้าไปตามอำเภอหนองบัวแดง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ จากนั้นออกเส้นทางหลวงประเทศ และเข้าเส้นทางจังหวัดออกที่ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

เมื่อผ่านน้ำหนาว แล้วมุ่งหน้าไปตามเส้นทางสายจังหวัดออก อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ และมุ่งหน้าผ่านอำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอทองแสนขัน อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และไปออกที่อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

จากนั้นออกเส้นทางหลวงประเทศ ไปอำเภอร่องวาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่
อำเภอจาว จังหวัดลำปาง และมุ่งหน้าเข้าจังหวัดพะเยาออกอำเภอแม่ใจ อำเภอพาน จังหวัดพะเยา
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

จากแม่สรวยมุ่งหน้าออก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นจุดสุดท้ายที่จะ
ลำเลียงไปส่งยังบริเวณบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ หรือบริเวณแนวชาย
แดนบริเวณนั้น ซึ่งจุดดังกล่าวอยู่ติดกับประเทศพม่ามากที่สุด (ดูภาพที่ 7 ประกอบ) ("แผนเส้นทาง
ลำเลียง "จรวดแซม" จากเขมร-ไทยสู่รัฐ "ขุนสำ", เนชั่นสุดสัปดาห์, 26 มิถุนายน 2538: 36-37)

เครือข่ายในการค้าอาวุธสงคราม

กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการขนอาวุธเถื่อนจากเขมรถึงพม่า มีทั้ง "ผู้มี
อิทธิพล" ที่ค้ายาเสพติด พ่อค้า นักการเมือง ตำรวจ ทหาร ทั้งที่ยังรับราชการและเกษียณอายุ
ราชการ ชาวบ้าน และชนกลุ่มน้อยของพม่า เขมรแดง และเขมรฝ่ายรัฐบาล

1) ผู้ซื้ออาวุธส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากชนกลุ่มน้อยในพม่าที่มาฝังตัวอยู่ในพื้นที่ชาย
แดนตามตะเข็บที่มีกลุ่มผู้นำทหารเขมรอยู่คือ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ เพื่อที่จะ
ติดต่อซื้อขายกับผู้นำทหาร ("เปิดหน้ากาของผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนสำ", ในหนังสือพิมพ์ผู้
จัดการ", 14 กรกฎาคม 2538: 7) ตัวอย่างของคนกลุ่มนี้เช่นที่ตำรวจที่จังหวัดตากได้จับกุมคน
กะเหรี่ยงจำนวน 6 คน ขณะกำลังขนอาวุธจากเขมรไปส่งให้กลุ่มกะเหรี่ยง (ดูภาพที่ 8) (Bangkok
Post, 18 December 1989)

2) กลุ่มนายหน้าค้าอาวุธที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีบุคคลหลายระดับตั้งแต่ ข้าราชการ ทหาร
ตำรวจ ตัวอย่างเช่น การจับกลุ่มอาวุธสงครามเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2538 ที่อำเภอปาย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ผู้ต้องหาทั้งหมดล้วนเป็นตำรวจ คือ จ.ส.ต.ศักดิ์ โพธิ์ขาว ตำรวจนปพ. ประจำก.ก.
จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นคนขับ จ.ส.ต.บรรดิษฐ์ วงศ์เพชร ตำรวจหน่วยปฏิบัติการ พิเศษก.ก.
จังหวัดสระแก้ว และนายทองสุข บุญพาวรรณ ชาวบ้านป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย

การสอบสวนครั้งนั้นผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าค้าอาวุธมาเป็นเวลานานแล้วจากการขยายผล
ของตำรวจจึงตามรวบตัวได้อีก 4 คนคือ น.ส.สงัด หรือเล็ก มั่นยืน อายุ 28 ปี อยู่อำเภอตาพระยา

จังหวัดสระแก้ว น.ส.บุญส่ง เขียวพรมมา อายุ 24 ปี อยู่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว น.ส.สมใจ ธรรมมงคล อายุ 32 ปี อยู่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี และนายบุญจันทร์ ธรรมมงคล อายุ 40 ปี ทั้งหมดทำหน้าที่คอยติดต่อประสานงานกับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนเพื่อรับ "ออร์เดอร์" ก่อนส่งออร์เดอร์ให้เพื่อนร่วมแก๊งอีกชุดหนึ่งที่ประสานงานซื้ออาวุธกับพ่อค้าที่อยู่ชายแดนด้านตาพระยา และให้ตำรวจนปพ. เป็นผู้ขนส่ง ("เปิดหน้ากากผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดงขุนสำ" ในน.ส.พ.ผู้จัดการ", 14 กรกฎาคม 2538: 7)

ภาพที่ 7

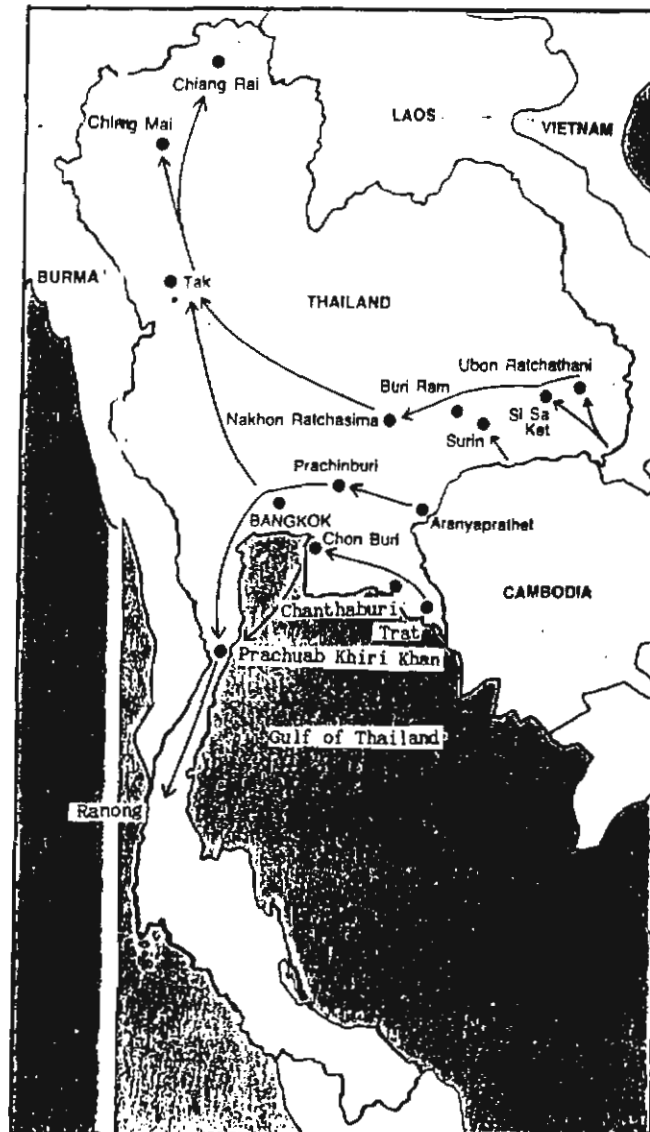
เส้นทางขนอาวุธสงครามจากชายแดนไทย-กัมพูชา ไปให้ชนกลุ่มน้อยในพม่า

ภาพที่ 8

ชาวกะเหรี่ยงทำหน้าที่ขนอาวุธสงครามจากเขมรถูกจับได้ที่ จังหวัดตาก

ภาพที่ 7

เส้นทางขนอาวุธสงครามจากชายแดนไทย-กัมพูชา ไปให้ชนกลุ่มน้อยในพม่า

EAST-WEST ARMS ROUTE ... A number of routes are available for gun-runners who pick up war weapons from the Thai-Cambodian border to delivery points along the Thai-Burmese border for anti-Rangoon minority groups and Khun Sa's drug traffickers.

Bangkok Post Sunday July 1, 1990

ภาพที่ 8

ชาวกะเหรี่ยงทำหน้าที่ขนอาวุธสงครามจากเขมรถูกจับได้ที่ จังหวัดตาก

*Six charged with
gun-running*

The Song Yang policemen pose for photographers in front of their station with six suspects following the seizure of one million baht worth of war weapons on Friday night. The suspects, all Karens, were taken into custody at a police checkpoint on a district highway in Tak after a routine search of their

two pickup trucks uncovered the weapons destined for a rebel camp at the Thai-Burmese border.

The seized items included more than 100 rounds of rocket-propelled grenades, hand grenades, landmines and a large quantity of ammunition.

3) ผู้นำเขตทหารของเขมร ส่วนใหญ่จะส่งสมุนมาทาบตามกับนายหน้าฝ่ายไทย ว่าต้องการสินค้าประเภทไหนจำนวนเท่าใด หลังจากนั้นก็นัดวัน นัดเวลาสถานที่ในการส่งมอบ การขนส่งหากมีจำนวนมากมักจะให้รถบรรทุกเข้าไปจนถึงในเขตเขมร บางครั้งอาจมีทหารเขมรแดง และเขมรรัฐบาลที่ขโมยอาวุธของฝ่ายตนออกมาขายให้กลุ่มนายหน้า (ดูภาพที่ 9 ประกอบ)

4) ฝ่ายขนส่งที่ทำหน้าที่ลำเลียงอาวุธไปชายแดนพม่า การขนอาวุธบางครั้งจะอำพรางโดยการใช้น้ำมัน หรือน้ำมันพืชไร่ เช่น รถบรรทุกน้ำมันขนาด 20,000 ลิตร ของบริษัทพลรุ่งเรืองบริการ ถูกจับได้ที่อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว (เดลินิวส์, 16 มิถุนายน 2536: 2537: 9) แม้ว่าผู้ทำหน้าที่ขนส่งอาวุธจำนวนหนึ่งจะเป็นพลเรือนธรรมดา (ดูภาพประกอบที่ 10) หรือจ้างชาวพม่าที่พูดภาษาไทยได้ (มติชน, 30 เมษายน 2534) แต่ขบวนการนี้จะประสบความสำเร็จได้ยากหากไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตำรวจ และทหารที่หาผลประโยชน์ส่วนตัว ในปีพ.ศ. 2536 พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ยอมรับว่ารถบรรทุกอาวุธที่ถูกเจ้าหน้าที่จับได้เป็นส่วนใหญ่จะเป็นรถของ "ทางราชการ" และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ในการค้าอาวุธเถื่อนจะเป็นพวกตำรวจ (Bangkok Post, 25 Feb 1993)

ราคาค่าจ้างขนส่งขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและจำนวนของอาวุธสงคราม ในปี 2531 คนขับรถบรรทุกจากจังหวัดศรีสะเกษไปส่งกลุ่มมอญอิสระที่จังหวัดกาญจนบุรียอมรับว่าได้รับค่าจ้างขนส่งเที่ยวละ 5,000 บาท (Bangkok Post, 28 March 1988) ในปี 2533 ผู้ขับรถบรรทุกอาวุธจากจังหวัดอุทัยธานีไปส่งให้ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงที่จังหวัดตากได้รับค่าจ้างขนส่งเที่ยวละ 15,000 บาท (Bangkok Post, 30 March 1990) ในปี 2535 ตำรวจจับคนขับรถบรรทุกอาวุธได้ที่เชียงใหม่ คนขับรถบรรทุกยอมรับว่าขนอาวุธจากเขมรไปให้ ชนกลุ่มน้อยที่ภาคเหนือ โดยได้ค่าจ้าง 20,000 บาท (Bangkok Post, 8 Sept 1992) ในปี 2536 คนขับรถบรรทุกอาวุธที่ถูกตำรวจจับได้ยอมรับว่ากำลังขนอาวุธจากอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ไปส่งให้ฝ่ายขบถของพม่าที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับค่าจ้างเที่ยวละ 50,000 บาท (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 16 มิถุนายน 2536: 1, 15) และคนขับรถบรรทุกอาวุธจากจังหวัดสระแก้ว ไปส่งชนกลุ่มน้อยที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ค่าจ้างเที่ยวละ 10,000 บาท (หนังสือพิมพ์สยามโพสต์, 25 ตุลาคม 2537: 9) ในปี 2538 ผู้ขนอาวุธแซม 7 จาก

ภาคที่ ๑

ทหารเขมรแดงนำอาวุธของพวกตนออกมาขายที่ฝั่งประเทศไทย

ภาพที่ 10

อาวุธที่ตำรวจยึดได้จากขบวนการค้าอาวุธที่จังหวัดปราจีนบุรี

ภาคที่ 9

ทหารเขมรแดงนำอาวุธของพวกเขาออกมาขายที่ฝั่งประเทศไทย

Ammunition seized near border

Central Investigation Bureau assistant commissioner and acting Crime Suppression Division commander Maj-Gen Rungroj Yamakakul, left, examine ammunition seized in Prachin Buri's Aranyaprathet District on Sunday.

A Khmer Rouge soldier, Sod Jua, 17, right, was arrested in the CSD raid on Ban Khao Sarachai in Tambon Thap Prik. Two other suspects fled across the border into Cambodia.

Police seized 69 rounds for re-

coilless rifles, 12 rocket-propelled grenades, 26 shells for 60 mm mortars, 347 rounds of AK47 ammunition and one AK47 rifle.

Sod told police he was hired for 3,000 baht to take the ammunition

across the border from Cambodia to weapons traders, police said.

He said he was the nephew of a Khmer Rouge battalion commander operating in Cambodia, they said.

ภาพที่ 10

อาวุธที่ตำรวจยึดได้จากขบวนการค้าอาวุธที่จังหวัดปราจีนบุรี

WAR WEAPONS SEIZED Police chief Gen Sawaeng Thirasawat inspects rifles seized in Wattana Nakhon District of Prachin Buri on Saturday. Three suspects (seated, from left), Suna Kan-ob, 29, Somsak Si-in, 37, and Pin Kanvichem, 33, were arrested and charged with dealing in war weapons.

Among the weapons seized on Saturday were 29 AK-47 and five M-16 assault rifles and more than 21,700 rounds of ammunition.

According to police, the suspects bought the rifles at 1,700 baht each from Cambodian traders and planned to sell them for 2,500 baht.

จังหวัดสระแก้วไปส่งให้กลุ่มขุนสายอมรับว่าได้รับค่าจ้างขนเที่ยวละ 50,000 บาท (เนชั่นสุดสัปดาห์, 26 มิถุนายน 2538: 36-37) ในปี 2538 ประมาณว่าราคาค่าจ้างขนส่งอาวุธจากเขมรถึงพม่าประมาณเที่ยวละ 50,000-100,000 บาท ("เปิดหน้ากาของผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนล่า", น.ส.พ.ผู้จัดการรายวัน, 14 กรกฎาคม 2538: 7)

ประมาณการราคาอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

จากสถิติที่เปิดเผย กรมตำรวจสามารถจับกุมอาวุธสงครามในปี 2533 ได้ดังนี้คือ อาวุธปืนสงครามมากกว่า 3,700 กระบอก วัตถุระเบิด 6,400 ลูก* กระสุนปืนมากกว่า 300,000 นัด (มติชน, 21 กุมภาพันธ์ 2536) อาวุธเหล่านี้ เมื่อซื้อจากเขมรราคาโดยประมาณ $(3,700 \times 2,500) + (6,400 \times 1,000) + (300,000 \times 2.00) = 16.3$ ล้านบาท หากไปขายที่ชายแดนพม่า ราคาจะสูงขึ้นราว 3 เท่า** (คำสัมภาษณ์ของพล.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, อธิบดีกรมตำรวจ ในมติชน, 21 กุมภาพันธ์ 2536) หรือประมาณ 49 ล้านบาท ปี 2534 ตำรวจจับปืนได้มากกว่า 3,000 กระบอก วัตถุระเบิดกว่า 6,000 ลูก และกระสุนปืนกว่า 300,000 นัด ราคาซื้อที่เขมรประมาณ 14.1 ล้านบาท ราคาขายที่ชายแดนพม่าประมาณ 42.3 ล้านบาท ปี 2535 ตำรวจจับอาวุธปืนได้ 66,000 กระบอก ระเบิด 6,147 ลูก กระสุนปืนกว่า 600,000 นัด ราคาซื้อที่เขมรประมาณ 172.4 ล้านบาท ราคาขายที่ชายแดนพม่าประมาณ 517.2 ล้านบาท ดูเหมือนว่าหลังปี 2535 เป็นต้นมา ทางกรมตำรวจสามารถจับกุมอาวุธและกระสุนปืนได้มากขึ้น รวมทั้งอาวุธที่จับได้ก็มีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นด้วย***

* การประเมินราคาวัตถุระเบิดเป็นเพียงค่าเฉลี่ยของระเบิดเคโม ชุดจุดระเบิด ระเบิดขว้าง ตัวจุดชนวนระเบิด ลูกจรวดอาร์พีจี ดินส่งจรวด อาร์พีจี ลูกระเบิดขว้าง เอ็ม 67 ทุ่นระเบิด ฯลฯ ดูรายละเอียดของประเภทอาวุธสงครามที่ถูกจับได้ระหว่างปี 2532-2533 ในภาคผนวกที่ 2

** ผู้ต้องหาสามคนที่ถูกตำรวจจับได้เปิดเผยว่าอาวุธจากเขมรเมื่อไปถึงชายแดนพม่าจะมีราคาสูงขึ้น 3-5 เท่า

(Bangkok Post, 12 April 1990)

*** พันเอกธีระ นามเกาะ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 23 (ผ.บ.ร.23) เปิดเผยถึงสถิติการจับกุมอาวุธสงครามในช่วงที่ผ่านมาว่า การตรวจพบและจับกุมอาวุธกระสุนในปี 2537 จับได้ 48 ครั้ง และปี 2538 ช่วง 6 เดือนแรกจับได้ 43 ครั้ง เฉพาะในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

5 มิถุนายน 2538 ทางกรมตำรวจยิงจรวดแซม 7 จรวดจำนวน 3 ชุด เครื่องลั่นไก 1 ชุด แลปแบดเตอร์รี่แห้ง 3 ชุด มูลค่ากว่า 3 ล้านบาทที่เชียงใหม่

7 กรกฎาคม 2538 ทางกรมตำรวจระเบิด TNT จำนวน 3.84 ตัน ที่จังหวัดเชียงรายขณะที่ยกส่งลำเลียงเพื่อวางแผนก่อวินาศกรรมที่เมืองท่าขี้เหล็กประเทศพม่า ตรงข้ามกับอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ("3จังหวัด อีสานได้ฐานใหญ่เส้นทางค้าอาวุธ", ในน.ส.พ.ผู้จัดการ, 12 กรกฎาคม 2538: 7)

พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ อธิบดีกรมตำรวจในช่วงปี 2536 ประเมินว่า ปริมาณอาวุธที่ตำรวจจับกุมได้ไม่ถึง 10% ของอาวุธสงครามที่มีอยู่” (สยามโพสต์, 20 กุมภาพันธ์ 2536: 1) จากการสัมภาษณ์นายตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมอาวุธสงครามที่จับกุมได้มีปริมาณค่อนข้างน้อย เพราะจับได้แต่รายเล็ก ๆ เท่านั้น (สัมภาษณ์ พล.ต.ต., กรมตำรวจ 11 สิงหาคม 2538)

ตารางที่ 1 ประมาณการราคาการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจากเขมรถึงชายแดนพม่า

พ.ศ.2533-2535

ปีพ.ศ.	ราคาอาวุธที่ชายแดนพม่า	5% ของมูลค่า	2% ของมูลค่า	1%ของมูลค่า
2533	49.0	980	2,450	4,900
2534	42.3	846	2,115	4,230
2535	517.2	10,344	25,860	51,720

ตารางที่ 1 เป็นการประมาณการราคาการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจากเขมรถึงชายแดนพม่า ระหว่างปีพ.ศ.2533-2535 ในปี 2533 มูลค่าของอาวุธสงครามที่ทางการจับได้มีราคาซื้อขายแดนพม่าเท่ากับ 49 ล้านบาท หากปริมาณอาวุธสงครามที่ทางการจับได้คิดเป็น 5% 2% และ 1% ของปริมาณการค้าทั้งหมด ยอดมูลค่าการค้าอาวุธสงครามจะประมาณ 980, 2,450 และ 4,900 ล้านบาทตามลำดับ นั่นคือ ในปี 2533 มูลค่าอาวุธที่ส่งจากชายแดนเขมรไปยังชายแดนพม่าจะอยู่ระหว่าง 980-4,900 ล้านบาท เป็น 846-4,230 ล้านบาทในปี 2534 และเป็น 10,344-51,720 ล้านบาทในปี 2535

ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายกับสังคมเศรษฐกิจไทย

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการซื้อขายอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย มาจากสถานการณ์สงครามของประเทศเพื่อนบ้าน การค้ายาเสพติด การค้าสิ่งผิดกฎหมายสงครามภายในประเทศ ราคาอาวุธและต้นทุนของความเสี่ยงในการขนส่ง ฯลฯ ในบรรดาปัจจัยและเงื่อนไขเหล่านี้ปัจจัยจากภายนอกประเทศคือ สถานการณ์สงครามระหว่างชนชาติส่วนน้อยกับรัฐบาลร่างกุ้งเป็นเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามมีชีวิตชีวามากที่สุด หาก

กรมตำรวจประเมินตามกำลังของกองกำลังหน่วยเขมรแดงที่มีอยู่ประมาณ 150,000 คน มีระเบิดติดตัวคนละ 4 ลูก อาวุธปืนสงครามคนละ 1 กระบอก ดังนั้น ปริมาณที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้จึงไม่ถึง 10% ของอาวุธสงครามที่มีอยู่

เงื่อนไขนี้ผ่อนคลายลงก็จะส่งผลกระทบให้ขบวนการนี้อ่อนแอลงตามไปด้วย กลุ่มบุคคลที่อยู่ในขบวนการนี้ทั้งที่เป็นทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ บริษัทค้าอาวุธสงคราม ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่จัดหาอาวุธจะถูกลดบทบาทและความสำคัญลง หากเงื่อนไขของสันติภาพทั้งภายในและภายนอกและภายในประเทศได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง

ในแง่ของกำลังซื้ออาวุธสงครามคิดกฎหมาย ในปี 2535 ชนกลุ่มน้อยในพม่ามีความสามารถที่จะซื้อระหว่าง 10,000-50,000 ล้านบาทต่อปี ในปี 2538 ความสามารถในการซื้อไม่น่าจะต่ำกว่า 20,000 ล้านบาท ในขณะที่เขมรแดง ซึ่งมีรายได้จากการสัมปทานป่าไม้และพลอยประมาณ 8,000-11,000 ล้านบาทต่อปี รายได้ส่วนนี้สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อการซื้ออาวุธได้เช่นเดียวกัน

ผลกำไรจากการทำธุรกิจอาวุธสงครามคิดกฎหมาย ถูกกระจายไปยังกลุ่มนักการเมือง นักธุรกิจ ตำรวจ ทหาร และพลเรือนธรรมดาจำนวนมาก ค่าตอบแทนนี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองบางคนที่อยู่แถบภาคเหนือและภาคตะวันตกของไทย นักการเมืองเหล่านี้มีทั้งที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) และสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) ส่วนนักธุรกิจใช้เงินจำนวนนี้ไปสนับสนุนพวกนักการเมืองเพื่อเอาไว้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของตน

ผลกำไรอีกส่วนหนึ่งจากการค้าอาวุธจะถูกนำไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก การค่าน้ำมัน การค้ายาเสพติด การทำรีสอร์ท การทำบ้านจัดสรร การเก็งกำไรที่ดิน กิจการเดินเรือ การค้าไม้ และโรงแรม เป็นต้น

การค้าอาวุธเถื่อนในปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติดมากขึ้น เนื่องจากการค้ายาเสพติดในระยะหลัง มีทั้งที่ซื้อขายกันด้วยเงินสด และใช้อาวุธไปแลกเปลี่ยนกับยาเสพติดได้ แหล่งข่าวของป.ป.ส.อ้างว่า ขณะนี้มีพ่อค้าที่นำจรวดแซมไปแลกเปลี่ยนกับเฮโรอีนของขุนล่า เนื่องจากกลุ่มขุนล่ามีความต้องการจรวดแซมเพื่อใช้ต่อสู้กับรัฐบาลพม่า ("เฒ่า" ว่าง ลี้ ธิติ ๒ "จรวดแซม" จากเขมร-ไทยสู้รบ "ขุนล่า", เนชั่นสุดสัปดาห์, 26 มิถุนายน 2538: 36-37) แบบแผนการแลกเปลี่ยนอาวุธสงครามกับยาเสพติด จะทำให้การแพร่กระจายของยาเสพติดในประเทศไทยกว้างขวางมากขึ้น

การปราบปรามขบวนการค้าอาวุธเถื่อนในประเทศไทยโดยรัฐบาล เป็นเรื่องที่กระทำ ได้ค่อนข้างยาก เนื่องจาก **ประการแรก** ผู้ที่เกี่ยวข้องมีทั้งรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคล สำคัญของพรรคการเมือง นักธุรกิจขนาดใหญ่ นักธุรกิจท้องถิ่น "เจ้าพ่อท้องถิ่น" ทหาร และ ตำรวจ บุคคลที่อยู่ในขบวนการนี้มีทั้งอำนาจการเมือง เงิน และอาวุธ ในเวลาเดียวกัน **ประการที่ สอง** นโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศที่ปรารถนาจะให้ประเทศ ไทยมั่นคงและปลอดภัย โดยการสนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งภายในประเทศเพื่อนบ้านอย่าง ถาวร เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และ **ประการที่สาม** ขบวนการค้าอาวุธและขบวนการยาเสพติด เป็นขบวนการที่เกิดขึ้นมาค่อนข้างนาน ผู้เข้าร่วมในขบวนการมีมาก และมีเครือข่ายในการจัดองค์กรค่อนข้างเข้มแข็ง และกว้างขวางทั้งใน ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ในช่วงตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ได้เกิดแนวโน้มที่ขัดแย้งกันสองแนวโน้ม แต่โดยรวม แล้วอาจถือได้ว่าส่งผลดีต่อการทำให้ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทยเริ่ม อ่อนแอลงกล่าวคือ แนวโน้มที่สงครามในประเทศเพื่อนบ้านผ่อนคลายลง ในประเทศกัมพูชากลุ่ม เขมรแดง เอียง ซารี ได้ประกาศยุติการทำสงครามกับฝ่ายรัฐบาลพนมเปญ ส่วนที่สหภาพมืย นมาร์ กลุ่มขุนสายยุติการทำสงครามกับรัฐบาลร่างกุ้ง และหันมาทำธุรกิจแทน ส่วนแนวโน้มอีก ประการหนึ่งก็คือ บรรดารัฐบาลในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ต่างหันมาสะสมอาวุธขนานใหญ่

สถานการณ์สงครามที่ผ่อนคลายลง จะทำให้การค้าอาวุธจากฝั่งตะวันออกของไทยไป ยังฝั่งตะวันตกลดลงตามไปด้วย อาจเป็นไปได้ว่า ส่วนหนึ่งของเครือข่ายขบวนการค้าอาวุธใน ประเทศไทยจะหันไปทำธุรกิจผิดกฎหมายประเภทอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการชดเชยรายได้ที่ขาดหาย ไป เช่น การค้ายาบ้า การค้าของหนีภาษี การค้าโสเภณีและแรงงานข้ามชาติ และการทำธุรกิจบ่อน ฯลฯ

ดังนั้น เพื่อหาทางผ่อนคลายเงื่อนไขที่เกยทำให้ขบวนการค้าอาวุธผิดกฎหมายดำรงอยู่ ได้ ก่อนอื่นทั้งหมด องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและรัฐบาลไทยควรเสนอนโยบายคัดค้านการสะสม อาวุธระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อมิให้คลังอาวุธของทางราชการกลายเป็นแหล่งจัดหาอาวุธให้แก่ ขบวนการอาชญากรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ **ประการที่สอง** รัฐบาลควรผลักดันนโยบาย สาธารณะบางประการที่จะทำให้งิจกรรมทางเศรษฐกิจผิดกฎหมาย ซึ่งแต่เดิมเคยใช้อาวุธสงคราม คุ่มครองธุรกิจเหล่านี้ เช่น ธุรกิจโสเภณี และธุรกิจบ่อน ฯลฯ ให้กลายเป็นกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย

และให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลเสียเอง **ประการที่สาม** ควรมีการออกกฎหมายลงโทษอย่างรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิตกับบุคคลที่มีอาวุธสงครามไว้ในครอบครอง

เอกสารประกอบการเขียน (ส่วนหนึ่ง)

บทความและรายงาน

"Why the weapons war may be unwinnable". *Bangkok Post*. 1 July 1990.

"ปีศาจแดงแดนเขมรแดง บ่อพลอยไพลินร้าย", *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 24-30 สิงหาคม 2535.

"ลับสุดยอดคลายปึสนาอาวุธของใคร". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 14 ธันวาคม 2536.

"ทลายคลังอาวุธชายแดนจันทบุรี : ปฏิบัติการจับเผือกרוןของกรมปทุมวัน". *มติชนสุดสัปดาห์* (17 ธันวาคม 2536).

"ความอยู่รอดของชนกลุ่มน้อยพม่าในความสัมพันธ์ไทย-พม่าที่แปรเปลี่ยน". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 3 กุมภาพันธ์ 2538.

ผู้สื่อข่าวพิเศษ (นามแฝง) (2538): "เจาะลึกจากสนามไทย-เขมรแดง มิตรภาพลับกลางไม้เถื่อน". *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์* (4-10 มิถุนายน 2538).

"เปิดไพลินเมืองหลักของเขมรแดง". *น.ส.พ.สยามโพสต์*. 13 กันยายน 2538.

นนท์ พลาวัฒน์. "เปิดตำนาน-เปิดปริศนาพิวป่าเขมร. ตอน 1" *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 12 มิถุนายน 2538.

____. "ไม้เขมร : ธุรกิจบนเส้นลวดถึงจรรยาไม้เขมร (ตอน 2)". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*, 14 มิถุนายน 2538.

____. "ไม้เขมร : ธุรกิจบนเส้นลวด เปิดป่าอาถรรพ์ (ตอน 3)". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*, 16 มิถุนายน 2538.

เสื่ออ้วน ณ ล้านนา (นามแฝง) "แฉเส้นทางลำเลียง 'จรวดแซม' จากเขมร-ไทยสู่รัง 'ขุนล่า'. *เนชั่นสุดสัปดาห์*. 26 มิถุนายน 2538.

"เปิดหน้ากาของผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดง-ขุนล่า". *น.ส.พ.ผู้จัดการ*. 12-14 กรกฎาคม 2538.

วัชรินทร์ ผลศิริ (2538): "ไทยกับกัมพูชา". *น.ส.พ.มติชน*. 5 สิงหาคม 2538.

วิทยานิพนธ์

- พันธุนิดา รูปะเดมิย์, ร.ต. (2531): "การซื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบินเอฟ-16". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนา (2531): "ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว พ.ศ.2518-ปัจจุบัน". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวณิกา บุญมาลี (2536): "นโยบายต่างประเทศของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ.2531-2534)". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร บัวศักดิ์ (2530): "การปรับนโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนาม". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิการ์ สวิระสฤษฎ์ (2526): "นโยบายของไทยต่อกัมพูชาระหว่าง พ.ศ.2518 ถึงพ.ศ.2523". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอนงค์ น้อยวงศ์ (2536): "นโยบายต่างประเทศไทยต่อปัญหาแก้มูกาสมัยรัฐบาลเปรม ติณสูลานนท์ (ค.ศ.1980-1988)". ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- McCoy Alfred W. (1972): *The Politics of Heroin in Southeast Asia*. พิสิฐ วงศ์วัฒนะ (แปล). การเมือง และเฮโรइन: บนถนนสู่อำนาจสายเดียวกัน. 2537.
- Global Witness (1995): "Forest, Famine and War". London.
- (1995): "Thai-Khmer Rouge Links & The Illegal Trade in Cambodia's Timber". London.
- Statement of Senator Craig Thomas, Chairman, Senate Subcommittee on East Asian and Pacific Affairs, on The Thai-Cambodian Timber Trade, July 21, 1995.
- Win, Kanbawza (1995). *Constrictive Engagement in Burmese Context*. Federal Republic of the Union of Burma (Liberated area).

ภาคผนวก ก

กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ลงนามในข้อตกลงกับ SLORC
(Cease-fire Groups in Agreement with SLORC)

- (1) Myanmar National Democracy Alliance
(Led by Hpong Kyar Shin - 2,000 men, signed on 31-3-89)
- (2) Myanmar National Solidarity Party (Wa)
(Led by Chao Nyi Lai - 15,000 men, signed on 9-5-89)
- (3) National Democracy Alliance Army
(Led by Sai Lin, - 2,000 men signed, on 30-6-89)
- (4) Shan State Army
(Led by Hso Htien - 2,000 men, signed, on 24-9-89)
- (5) New Democratic Army (Kachin State)
(Led by Sa Khone Taing Yin - 400 men, signed on 15-12-8)
- (6) Kachin Defence Army (KLA 4th Brigade)
(Led by Mahu Naw - 900 men, 11-1-91)
- (7) Pa-O National organization (White Pa O)
(Led by Aung Hkam Hti - 500 men, signed on 18th Feb. 91)
- (8) Palaung State Liberation Party
(Led by Ai Mone- 800 men signed, on 21-4-91)
- (9) Kayan National Guards (Padoung tribes of Karenni)
(Led by Gabriel Byan - 200 men signed, on 27-2-92)
- (10) Kachin Independence Organization
(Led by Zau Mai - 5,000 men, signed on 1-10-93)
- (11) Kareni National People's Liberation Front (Red Karenni)
(Led by Htun Kyaw - 300 men, signed on 9-5-94)
- (12) Kayan Pyi Thit Party
- (13) Shan State Nationalities Peoples Liberation Organization (Red Pa O)
(Led by Saw Tha Klei - 700 men, signed on 9-10-94)

Estimated about 30,000 men
กองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังคงต่อสู้กับ SLORC
(Armed Groups Fighting Against SLORC)

(1) Karen National Union	(5,000 men)
(2) New Mon State Party	(1,000 men)
(3) Karenni National Progressive Party	(1,000 men)
(4) Mong Tai Army	(18,000 men)
(5) Chin National Front	(500 men)
(6) Rohingyas Solidarity Organization	(300 men)
(7) National Socialist Council of Nagaland (All Factions)	(1,000 men)
(8) Arakan Liberation Army	(100 men)
(9) Arakan Army	(100 men)
(10) All Burma Students Democratic Front (All Factions)	(2,000 men)
(11) People's Liberation Front	(100 men)
(12) Tavoyan Army	(100 men)
(13) Wa National Organization	(200 men)
(14) Many other small groups	

Estimated number about 30,000

Sourced: Kanbawza Win, *Constructive Engagement in Burmese Context*, Federal Republic of the Union of Burma (Liberated area), 1995: 208-210.

ภาคผนวก ข

สถิติการจับกุมอาวุธสงครามซึ่งเกี่ยวข้องกับกองกำลังชนกลุ่มน้อย

ระหว่างปี พ.ศ.2532-2533

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้			
จังหวัดเชียงราย	3	1	ระเบิดทีเอ็นที	หนัก	170 กิโลกรัม
		2.	กระสุนปืนอาร์ก้า	จำนวน	2,714 นัด
		3.	อาวุธ ปลอบ.88	จำนวน	1 กระบอก
		4.	กระสุนปืน ปลอบ.88	จำนวน	442 นัด
		5.	กระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	57 นัด
		6.	กระสุนปืน เอ็ม 16 (ซ่อมยิง)	จำนวน	156 นัด
		7.	ระเบิด เคโม	จำนวน	3 ลูก
		8.	ชุดจุดระเบิด เคโม	จำนวน	1 ลูก
		9.	ระเบิดขว้าง	จำนวน	4 ลูก
		10	แมคคาซีน เอส เค แบบยาว	จำนวน	3 อัน
		11	แมคคาซีน เอส เค แบบสั้น	จำนวน	1 อัน
		12	แก๊ปไฟฟ้า	จำนวน	4 ชุด
		13	ตัวจุดชนวนระเบิด	จำนวน	5 อัน
จังหวัดเชียงใหม่	1	1.	อาวุธปืน เอ็ม	จำนวน	21 กระบอก
		2.	อาวุธปืน อาร์ก้า	จำนวน	6 กระบอก
		3.	อาวุธปืน เอส เค 33	จำนวน	1 กระบอก
		4.	อาวุธปืน ซิการ์เซ่	จำนวน	7 กระบอก
		5.	เครื่องยิงจรวด อาร์พีจี	จำนวน	2 กระบอก
		6.	ลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน	65 กระบอก
		7.	คินส่งลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน	50 แห่ง
		8.	ซองกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	28 ซอง
			บรรจุ 20 นัด		
		9.	ซองกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	77 ซอง
			บรรจุ 30 นัด		
		10.	ลูกระเบิดขว้าง เอ็ม 67	จำนวน	6 ลูก
		11.	ทุ่นระเบิด	จำนวน	1 ลูก
		12.	ซองกระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน	7 ซอง
		13	วิทยุรับ-ส่ง ไมโครโฟน	จำนวน	1 เครื่อง

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้		
		14. คี๊ยะเคาะสัญญาณ	จำนวน	1 อัน
		15. ปากซูดหูฟัง	จำนวน	1 อัน
		16. หูฟัง 2 หู	จำนวน	1 ชุด
		17. วิทยุ ไอคอม	จำนวน	2 เครื่อง
		18. สายอากาศวิทยุ	จำนวน	1 ชุด
		19. รถยนต์บรรทุกโตโยต้า	จำนวน	1 คัน
จังหวัด แม่ฮ่องสอน	1	1. อาวุธปืน เอ็ม 16	จำนวน	1 กระบอก
		2. อาวุธปืนกลมือ พี.ดี.อาร์	จำนวน	1 กระบอก
		3. ปืนลูกซอง 5 นัด	จำนวน	1 กระบอก
		4. ปืนลูกซองยาวเดี่ยว	จำนวน	2 กระบอก
		5. กระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	180 นัด
		6. กระสุนปืน เอ็ม 79	จำนวน	15 นัด
		7. กระสุนปืนลูกซอง	จำนวน	6 นัด
		8. ดินสักระสุนปืน อาร์พีจี	จำนวน	2 แท่ง
		9. กัมระเบิด เอ็ม 14	จำนวน	4 หุ่น
		10. ขนวนจุดระเบิด เอ็ม 14	จำนวน	3 ดอก
		11. ของกระสุนปืน เอ็ม 16	จำนวน	1 ของ
		12. ของกระสุนปืน พี.พี.อาร์	จำนวน	1 ของ
		13. กระสุนปืน พี.พี.อาร์	จำนวน	5 นัด
จังหวัดตาก	2	1. ลูกปืน ค.82	จำนวน	180 นัด
		2. ลูกจรวด อาร์พีจี 2	จำนวน	25 นัด
		3. ลูกปืน ซิการ์เซ่	จำนวน	15,890 นัด
		4. ลูกปืน ค.60	จำนวน	154 นัด
		5. ลูกปืนเอ็ม 79	จำนวน	2 นัด
		6. ดินสั อาร์พีจี 2	จำนวน	30 นัด
		7. รถยนต์บรรทุก 6 ล้อ โตโยต้า	จำนวน	1 คัน
		8. ลูกจรวด อาร์พีจี	จำนวน	193 นัด
		9. กระสุนปืน ค.80	จำนวน	30 นัด
		10. ลูกกระสุนปืน ค.60	จำนวน	60 นัด
		11. ปืน เอ็ม 16	จำนวน	16 กระบอก
		12. ปืน อาร์ก้า	จำนวน	4 กระบอก

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้	
		13. ปืน ซิการ์เช่	จำนวน 2 กระบอก
		14. ลำกล้องปืน เอ็ม 16	จำนวน 31 อัน
		15. ระเบิดขี้นาว	จำนวน 32 ลูก
		16. ลูกปืน เอ็ม 93	จำนวน 596 นัด
		17. ลูกกระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 20,000 นัด
		18. ลูกกระสุนปืน .23	จำนวน 9,000 นัด
		19. กระสุนปืนลูกซองยิงพลู	จำนวน 1 กล่องเล็ก
		20. ตัวจุดระเบิดอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 40 อัน
		21. อิเล็กทรอนิกส์ เอ็ม 40	จำนวน 7 อัน
		22. ดินช่วงส่งกระสุน อาร์พีจี	จำนวน 190 อัน
		23. ระเบิด เคโม	จำนวน 40 ลูก
		24. สายจุดชนวน เคโม	จำนวน 30 ม้วน
		25. เครื่องเล่นวิดีโอ	จำนวน 1 เครื่อง
		26. วิทยุ ยี่ห้อไซนี่	จำนวน 1 เครื่อง
		27. รถยนต์ปิกอัพสีขาว	จำนวน 1 คัน
		28. รถยนต์ปิกอัพสีครีม	จำนวน 1 คัน
จังหวัดกาญจนบุรี	2	1. ปืนเล็กยาว อาร์ก้า	จำนวน 4 กระบอก
		2. กระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 184 นัด
		3. ซองบรรจุกระสุน	จำนวน 8 ซอง
		4. กระสุนปืน อาร์พีจี 2	จำนวน 102 นัด
		5. กระสุนปืน เอ็ม 26	จำนวน 26 นัด
		6. กระสุนปืน ค.81	จำนวน 6 นัด
		7. ลำกล้องปืน	จำนวน 2 อัน
		8. ซองกระสุนอาร์ก้า	จำนวน 15 ซอง
		9. ดินส่งกระสุนสีเขียว	จำนวน 20 แท่ง
		10. ดินส่งกระสุนสีชมพู	จำนวน 80 แท่ง
		11. กล่องสี่เหลี่ยมหนัก 4.5 ก.ก	จำนวน 1 กล่อง
		12. กระสุนปืนคล้ายกระสุน เอ็ม 16	จำนวน 8,655 นัด
		13. กระสุนปืน คาร์บิน	จำนวน 3,850 นัด
		14. กระสุนปืน อาร์ก้า	จำนวน 13,210 นัด
		15. วัตถุคล้ายระเบิดบรรจุใน กล่องขาว	จำนวน 8 กล่อง

พื้นที่	จำนวนครั้ง	จำนวนของกลางที่ยึดได้		
จังหวัด ปราจีนบุรี	2	1. ปืนเอช.เค.	จำนวน	8 กระบอก
		2. ซองกระสุน	จำนวน	8 ซอง
		3. กระสุนขนาด 7.62 มม.	จำนวน	185 นัด
		4. กระสุนปืนอาร์พีจี	จำนวน	72 นัด
		5. ดินส่กระสุน	จำนวน	72 แท่ง
จังหวัดจันทบุรี	3	1. กระสุนปืน ค.60	จำนวน	373 นัด
		2. ระเบิดข่วง เอ็ม 82	จำนวน	12 ลูก
		3. ลูกระเบิดหัว อาร์พีจี	จำนวน	40 ลูก
		4. ลูกระเบิด เอ็ม 47	จำนวน	20 ลูก
		5. ลูกระเบิด 60 เอสอี	จำนวน	10 ลูก
		6. ลูกระเบิด ค.60	จำนวน	3 ลูก
		7. ชนวน ค. 60	จำนวน	3 ลูก
		8. ส่วนบรรจุหนัก	จำนวน	3 นัด
		9. ส่วนบรรจุเพิ่ม	จำนวน	9 ชุด
จังหวัดตราด	2	1. กับระเบิดชนิดสกด	จำนวน	22 ลูก
		2. จรวด อาร์พีจี	จำนวน	96 ลูก
		3. ระเบิดข่วง เอ็ม 46	จำนวน	133 ลูก
		4. กระสุน ค.61	จำนวน	9 ลูก
		5. กระสุน ค.105	จำนวน	2 ลูก

ที่มา: ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด อ้างใน เวนิกา บุญมาคลี, “นโยบายต่างประเทศของ
ไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ ในสมัยนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ.2531-2534),” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536: 87-92.

**เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติ
เน้นกรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น**

โดย

รศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร

เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติ เน้น กรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น

รศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร*

บทนำ

ระหว่างปี พ.ศ. 2534 และ 2537 หญิงไทยจำนวน 20,982 คนถูกเนรเทศจากญี่ปุ่นในฐานะเป็นแรงงานผิดกฎหมาย จำนวนมากไม่มีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องเพราะได้ใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นชาติอื่นประมาณร้อยละ 80 หน่วยงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นมีเอเจนต์ชักจูงให้พวกเธอเดินทางไปทำงานโดยต้องเสียค่าป่วยการรายละประมาณ 8 แสนบาท พวกเธอทำงานเสมือนทาสน้ำเงิน คือต้องให้บริการทางเพศต่อแขกเพื่อหารายได้มาจ่ายค่าป่วยการที่เป็นหนี้เอเจนต์ จากข้อมูลนี้ คำนวณได้ว่าเอเจนต์ทั้งไทยและญี่ปุ่นมีรายได้จากการค้าผู้หญิงไทยกลุ่มนี้ไปญี่ปุ่น

* ประมาณการจำนวนแรงงานอพยพและออกจากไทย รวมทั้งมูลค่าคิดเป็นตัวเงินของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะในกรณีของการค้าหญิงเป็นโสเภณีเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เราพึ่งตัวเลขข้อมูลของทางราชการประกอบกับสถิติข้อมูลจากการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชน นักวิจัย มีข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสัมภาษณ์นักพัฒนาที่ทำงานด้านการช่วยเหลือหญิงที่ถูกส่งกลับประเทศไทย เป็นข้อมูลสถิติเกี่ยวกับประวัติการเดินทางเข้าญี่ปุ่น งานที่ทำ รายได้ และการคิดหนี้เอเจนต์ นักวิจัยและนักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งเพื่อนญี่ปุ่นหลายท่านได้ช่วยเรื่องข้อมูลขอขอบคุณท่านเหล่านี้เป็นพิเศษคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณไพรัช ถ้ายอง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ คุณอุดม สาทิต และคุณนิยม วัฒนธรรมาวุธ กระทรวงการต่างประเทศ คุณนิวัติ สุวรรณวัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุณนัยยา สุภาพัง องค์กรเพื่อเพื่อนหญิงในเอเชีย (FOWIA) คุณศิริพร สโครมาเน็ค มูลนิธิผู้หญิง โซโกะ ซาซากิ กระทรวงยุติธรรมประเทศญี่ปุ่น และคุณภัทรา เรือนแก้ว มหาวิทยาลัยบิลานเฟล เยอรมนี

ประมาณปีละสี่พันกว่าล้านบาท ในจำนวนนี้เอเยนต์ไทยได้รับเป็นรายได้
สุทธิประมาณร้อยละ 30¹

ความแตกต่างด้านรายได้ โครงสร้างอุปสงค์แรงงานและสภาพอุปทานแรงงานที่แตกต่างกันนำไปสู่การอพยพแรงงานระหว่างประเทศ แรงงานข้ามชาติไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พุทธศตวรรษที่ 23 และ 24 คนจีน และชาวอินเดียเป็นจำนวนมากอพยพเคลื่อนย้ายออกจากบ้านเกิดเมืองนอนเพราะความจนไปสู่ดินแดนที่ขาดแคลนแรงงาน แต่มีอุปสรรคการทำมาหากินดีกว่า เช่น ไทย สิงคโปร์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย มีงานศึกษาเกี่ยวกับการอพยพแรงงานในสมัยนั้นอยู่หลายชิ้น ตัวอย่างเช่น เป็นที่รู้กันดีว่าในพุทธศตวรรษที่ 24 ตลอดมาจนถึงช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 พระมหากษัตริย์ไทยส่งเสริม ชักจูงให้ชาวจีนอพยพเข้าทำงานรับจ้างและเป็นพ่อค้าในประเทศไทย จีนอพยพในสมัยแรกๆที่เดินทางมาสู่ประเทศไทย ส่วนมากแล้วอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาคมลับที่เรียกว่า อั้งยี่ ชาวจีนที่อพยพมาทำงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และที่อเมริกาเดินทางมาภายใต้ระบบเป็นแรงงานที่มีสัญญาว่าจ้าง (indentured labour)²

จีนอพยพเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกจำกัดจากประเทศผู้รับจากทศวรรษ 2460 เริ่มแรกเป็นเพราะรัฐบาลของประเทศเกรงว่าชาวจีนอพยพจะนำอุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาเผยแพร่ ต่อมาการอพยพเคลื่อนย้ายต้องชะงักไปเนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 และขบวนการกู้ชาติที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศที่ตกเป็นอาณานิคม ต่อมาทศวรรษ 2510 แรงงานเอเชียอพยพเคลื่อนย้ายอีกครั้งหนึ่ง

แรงงานข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีทั้งที่เดินทางเข้ามาในภูมิภาคและเดินทางออกจากภูมิภาค มีทั้งแรงงานที่มีฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ มีทั้งชายและหญิง คนงานมีฝีมือและกลุ่มนักวิชาชีพสามารถเดินทางอพยพระหว่างประเทศต่างๆได้ค่อนข้างสะดวกโดยการขอวีซ่า การขออนุญาตทำงาน และแม้แต่การเปลี่ยนสัญชาติ คนงานไร้ฝีมือประสบความยุ่งยากมากกว่า ทั้งนี้เพราะว่าหลายประเทศมิได้เปิดประตูรับพวกเขาอย่างเป็นทางการ ประเทศที่มีพัฒนาการเศรษฐกิจในอัตราสูง มีความต้องการแรงงานไร้ฝีมือเป็นจำนวนมากค่าแรงจึงสูงปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้จึงดึงดูดให้แรงงานไร้ฝีมือเดินทางอพยพไปประเทศต่างๆทั้งในแบบที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

จำนวนแรงงานข้ามชาติเพิ่มสูงขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะนายจ้างประเทศผู้รับต้องการแรงงานราคาถูก จำนวนแรงงานข้ามชาติที่เดินทางไปทำงานในกลุ่มประเทศอาหรับในทศวรรษ 2510 เกิดจากประเทศเหล่านี้เจรจาระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลเพื่ออำนวยความสะดวกให้การเคลื่อนย้าย

แรงงาน แรงงานอพยพไปทำงานที่บรูไนและสิงคโปร์อยู่ในสภาพที่คล้ายกัน กล่าวคือ ประเทศเหล่านี้เห็นความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานต่างชาติด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงกำหนดกฎเกณฑ์รับแรงงานอพยพอย่างเป็นทางการ ในช่วงระยะเร็ว ๆ นี้มีประเทศอื่น ๆ ที่ดำเนินรอยตาม ได้แก่ สอองกง ใต้หวัน เกาหลีใต้ หรือแม้แต่ประเทศไทยก็เริ่มยอมให้แรงงานไร้ฝีมือต่างชาติเดินทางเข้าทำงานได้ในจำนวนที่จำกัดและภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนด แต่บางประเทศยังไม่เปิดรับแรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือ ทุกๆประเทศไม่เปิดรับหญิงอพยพทำอาชีพบริการทางเพศ อย่างไรก็ตาม ความต้องการแรงงานที่สูงและระดับค่าจ้างที่แตกต่างกันระหว่างประเทศผู้ส่ง และประเทศผู้รับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการอพยพแรงงานต่างชาติแบบผิดกฎหมายเกิดขึ้นทั่วไป

ในขณะที่ญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคที่ไม่ยอมเปิดตลาดแรงงานให้กับแรงงานไร้ฝีมือที่เป็นแรงงานต่างชาติอย่างเป็นทางการ แม้ว่าจะได้ผ่อนปรนให้กับกรณีคนงานมีฝีมือและนักวิชาชีพบ้างแล้ว ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจที่รุ่งเรือง มีอัตราค่าจ้างที่สูงจึงเป็นแรงจูงใจให้แรงงานข้ามชาติพากันอพยพเข้าทำงาน นอกเหนือจากค่าจ้างที่สูงแล้ว ค่าของเงินเยนที่สูงทำให้แรงงานต่างชาติได้รับรายได้คิดเป็นค่าเงินประเทศของตนในจำนวนที่สูงมาก พวกเขาจึงสามารถออมจากการทำงานในอัตราสูงด้วย

การค้าแรงงานผิดกฎหมายเกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ รัฐบาลผู้รับปฏิเสธที่จะเห็นความจำเป็นในการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือจากต่างชาติอย่างเป็นทางการหรือมีกฎเกณฑ์

จากแง่มุมของแรงงานอพยพเองนั้น ในบรรดากลุ่มไร้ฝีมือ พวกเขาถูกแรงผลักดันจากปัญหาไม่มีงานทำหรือระดับรายได้ต่ำในประเทศของเขาด้วย ในอีกทางหนึ่งพวกเขาได้แรงจูงใจจากประสบการณ์ของคนที่ไปพบความสำเร็จในประเทศอื่นมาแล้ว นอกจากนั้น พวกเขายังต้องการปรับปรุงสภาพชีวิตของตนเองโดยมีความหวังในแนว “ไปตายเอาดาบหน้า” ความมุ่งหวังที่จะปรับปรุงสภาพชีวิตให้ทัดเทียมกับคนอื่น เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ผลักดันให้แรงงานเป็นจำนวนมากเสี่ยงแม้แต่ชีวิตของตนเองเพื่อไปทำงานต่างประเทศ นอกจากนั้น ยังมีพลังหรือแรงจูงใจเกิดจากความต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่า เขาก็สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองไปในทางที่ดีขึ้นเหมือนกับคนอื่น ๆ

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแรงงานในต่างประเทศ ความยุ่งยากในการหางาน และการขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางทำให้แรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือตกเป็นเหยื่อของเอเยนต์และนักค้าแรงงานที่ผิดกฎหมาย

ประเทศไทยเป็นทั้งผู้ส่งและนำเข้าแรงงานต่างชาติ พ.ศ.2538 ตัวเลขแสดงว่ามีคนไทยอย่างน้อยๆ 627,815 คน ทำงานอยู่ต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วกระจุกตัวอยู่ประเทศญี่ปุ่น ได้หวัน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ตารางที่ 1) สำหรับแรงงานต่างชาติที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยก็มีประมาณการระหว่าง 7 แสนถึงล้านกว่าคน (2539) แรงงานข้ามชาติทั้งที่เข้ามาในประเทศไทยและที่ถูกส่งออกไปรวมกันแล้ว คิดเป็นประมาณร้อยละ 6 ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมดในประเทศไทย (กฤติยา, 2539)

แรงงานอพยพเหล่านี้เป็นเป็กันระหว่างพวกที่เข้าเมืองโดยถูกและผิดกฎหมาย พวกเขาอพยพเข้ามาหรือออกไปโดยผ่านเอเย่นต์ต่างๆ บางครั้งอยู่ภายใต้ระบบแรงงานสัญญาว่าจ้างเอเย่นต์ที่กล่าวถึงนี้มีทั้งที่เป็นกลุ่ม แก๊ง ผู้ลักลอบแบบผิดกฎหมายที่อาจได้รับความช่วยเหลือโดยตำรวจ และเจ้าพนักงานรัฐบางรายที่คอร์รัปชันในกองตรวจคนเข้าเมือง เจ้าพนักงานของสนามบินและเจ้าพนักงานของรัฐอื่นๆ มีเอเย่นต์จัดส่งคนงานหารายได้จากค่าป่วยการเก็บจากแรงงานอพยพและจากการส่งแรงงานข้ามชาติไปยังประเทศญี่ปุ่น ได้หวัน และเกาหลีใต้ จำนวนเงินที่เกี่ยวข้องมีมูลค่าสูง

ในบทนี้ผู้เขียนพยายามประมาณการรายได้ที่เกิดขึ้นจากการค้าแรงงานข้ามชาติประเภทไร้ฝีมือ ทั้งที่ออกจากประเทศไทยและที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ในกรณีการค้าโสเภณีจะคำนวณให้เห็นว่ารายได้ที่เกิดขึ้นนั้นถูกแบ่งสรรปันส่วนระหว่างแรงงานอพยพและเอเย่นต์อย่างไร ในกรณีของการค้าคนไทยไปต่างประเทศ เราแบ่งแรงงานอพยพออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่หนึ่ง แรงงานไร้ฝีมือทั่วไป และกลุ่มที่สอง แรงงานหญิงในกิจการบริการทางเพศ สำหรับกลุ่มหลังนี้ เรานับแรงงานอพยพไปญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดต่างประเทศสำหรับโสเภณีไทยที่ใหญ่ที่สุด สำหรับกลุ่มแรงงานอพยพเข้าไทยเรานับแรงงานจากพม่าซึ่งในขณะนี้เป็กลุ่มแรงงานต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุด

การคำนวณรายได้ดังกล่าวไม่ใช่่ง่ายเลย เรากำลังพยายามประมาณการเรื่องที่ยู่ยากมาก โดยคำจำกัดความแล้วรายได้เหล่านี้เป็นรายได้ผิดกฎหมาย ไม่มีการลงบัญชีอย่างเป็นทางการจึงประมาณการได้ยาก ถึงกระนั้นก็ตามเนื่องจากขนาดของธุรกิจการค้าแรงงานข้ามชาติกว้างขวางมาก มีนัยทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจึงควรมีการประมาณการรายได้ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้ให้เห็นถึงขนาดและความสำคัญ

แรงงานข้ามชาติออกจากประเทศไทย ภาพรวม

คนงานไร้ฝีมือไทยอพยพไปทำงานต่างประเทศชั่วคราวเป็นจำนวนมากเริ่มตั้งแต่ทศวรรษ 2510 เมื่อถึงทศวรรษ 2520 คนงานไทยกว่า 1 แสนคนอพยพไปทำงานชั่วคราวต่างประเทศในแต่ละปี ประเทศที่ไปมากในสมัยนั้นคือ ซาอุดีอาระเบีย และประเทศอื่นๆ ในตะวันออกกลาง พ.ศ. 2532 แรงงานไทยทำงานอยู่ต่างประเทศ 264,600 คน ในจำนวนนี้ร้อยละ 53 หรือ ประมาณ 140,000 คน กระจุยตัวอยู่ที่ซาอุดีอาระเบีย รองลงมาได้แก่สิงคโปร์ประมาณ 30,000 คน

ทศวรรษ 2530 ตลาดสำหรับแรงงานอพยพจากไทยย้ายมาอยู่ในเขตประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตัวเลขของกระทรวงแรงงานไทยแสดงว่าระหว่างพ.ศ. 2534-2538 มีคนงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ระหว่าง 63,000 ถึงมากกว่า 100,000 คนต่อปี (ตารางที่ 2) พ.ศ. 2538 จำนวนสะสมของคนงานไทยในต่างประเทศมีอยู่ประมาณ 627,815 คน ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายมีสัดส่วน 60:40 (ตารางที่ 1)

ระดับค่าจ้างของคนงานไทยที่ได้รับในต่างประเทศ³

แรงงานไทยที่ไปทำงานชั่วคราวต่างประเทศจะได้รับค่าจ้างสูงกว่าที่พวกเขาคาดหวังได้ในประเทศไทยแต่ต่ำกว่าค่าจ้างของคนงานประเทศผู้รับ

การศึกษาตัวอย่างแรงงานอพยพไทยพ.ศ. 2528 แสดงว่าคนงานไทยในตะวันออกกลางได้รับค่าจ้างเดือนละ 4,500 บาท สำหรับงานรับจ้างทั่วไป และระหว่าง 5,490-9,937 บาทต่อเดือน สำหรับงานกึ่งฝีมือในโรงงาน การทำความสะอาด การทำครัว งานปูน งานขับรถเมล์ คนงานมีฝีมือและประเภทนักวิชาชีพได้รับค่าจ้างสูงกว่าคือ ระหว่าง 11,000-32,000 บาทต่อเดือน สำหรับในมาเลเซียและบรูไนค่าจ้างต่อเดือนที่แรงงานไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือได้รับอยู่ระหว่าง 5,400-16,000 บาท⁴ โดยเปรียบเทียบกันแล้วค่าจ้างเหล่านี้สูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่แรงงานไร้ฝีมือไทยจะได้รับในขณะนั้นคือ วันละ 70 บาท หรือเดือนละ 1,750 บาท สำหรับการทำงาน 25 วันต่อเดือน

ตารางที่ 1 ประมาณจำนวนแรงงานไทยในต่างประเทศ

ประเทศ	ประมาณการจำนวนแรงงานไทย		
	ไปโดยถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	รวม
ซาอุดีอาระเบีย	20,000	15,000	35,000
อิสราเอล	17,000	500	17,500
กาตาร์	4,500	-	4,500
บาห์เรน	1,500	-	1,500
สหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก	3,500	-	3,500
คูเวต	2,401	-	2,401
ลิเบีย	6,000	-	6,000
โอมาน	400	-	400
เยเมน	100	-	100
รวมประเทศในตะวันออกกลาง	55,401	15,500	70,901
มาเลเซีย	21,965	87,860	109,825
สิงคโปร์	50,000	20,000	70,000
บรูไน	35,000	10,000	45,000
ฮ่องกง	8,944	2,000	10,944
ญี่ปุ่น	8,303*	70,000	78,303
ไต้หวัน	200,000	3,000	203,000
เกาหลี	453*	1,740**	2,193
รวมประเทศในเอเชีย	324,665	194,600	519,265
สหรัฐอเมริกาและไต้หวัน	721*	-	721
อังกฤษ	71*	-	71
เยอรมัน	278*	5,000	5,278
เดนมาร์ก	36*	-	36
ออสเตรเลีย	43*	-	43
กรีซ	300	-	300
อิตาลี	1,200	-	1,200
ฝรั่งเศส	-	30,000	30,000
รวมประเทศอื่นๆ	2,649	35,000	37,649
รวม	382,715	245,100	627,815

ที่มา : สำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ อ้างในธีรนาถ (2539 :696).

หมายเหตุ * สถิติเดินทางผ่านด่านตรวจคนหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ ในกรณีของญี่ปุ่นรวมคนงานที่ไปแบบคนมีงานระยะสั้น ซึ่งจะได้ค่าจ้างต่ำกว่าคนงานธรรมดาหลายเท่าตัวด้วย

** รายงานข้อมูลแนวทางและมาตรการในการ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสาธารณรัฐเกาหลี สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี สิงหาคม 2538.

พ.ศ. 2538 แรงงานไร้ฝีมือที่ได้หวั่นได้รับค่าจ้างถึง 14,880 ดอลลาร์ได้หวั่นต่อเดือน หรือ 14,434 บาท ค่าจ้างขั้นต่ำประเทศไทยปีเดียวกันนั้นอยู่ในอัตรา 3,625 บาทต่อเดือน คนงานไร้ฝีมือที่เข้าทำงานก่อสร้างในญี่ปุ่นพ.ศ. 2537 ได้รับค่าจ้างระหว่าง 1,200-1,800 ดอลลาร์ หรือ 30,000-45,000 บาทต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างน้อยกว่า 4,000 บาทที่ได้รับในประเทศไทย คนงานญี่ปุ่นที่ทำงานประเภทเดียวกันจะได้รับค่าจ้างเป็นสองเท่าของแรงงานอพยพ และยังได้รับโบนัสสิ้นปีอีกมีมูลค่า 3-4 เดือน แรงงานต่างชาติจะไม่ได้รับรายได้เหล่านี้ รายได้ของแรงงานอพยพคิดเป็นร้อยละ 40 ของแรงงานญี่ปุ่นประเภทเดียวกัน แต่จะสูงถึง 10 เท่าของรายได้ที่อาจจะหาได้ในประเทศไทย⁶

คนงานที่เดินทางไปทำงานโดยถูกกฎหมายในระยะเริ่มแรก ต่อมามักจะอยู่ต่อเป็นแรงงานผิดกฎหมายหลังจากที่สัญญาการทำงานสิ้นสุดลง โดยทั่วไปแล้วพวกเขาจะต้องจ่ายเงินให้กับเอเจนต์เป็นจำนวนมากเพื่อให้ได้สัญญาว่าจ้าง ณ จุดเริ่มต้น หลังจากที่ต้องจ่ายค่าป่วยการให้กับเอเจนต์แล้ว แรงงานอพยพอาจจะมียาได้เหลือไม่มากนัก ดังนั้น พวกเขาจึงอยากอยู่ต่อเพื่อออมเงินให้ได้อีก ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นในกรณีคนงานไทยที่ต้องเสียค่าป่วยการเพื่อไปทำงานในไต้หวัน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น

โดยสรุปแรงงานไร้ฝีมือไทยที่อพยพไปทำงานชั่วคราวในไต้หวัน หรือญี่ปุ่นอาจมีรายได้สูงถึง 3-10 เท่า ของค่าจ้างที่เขาอาจจะหาได้ในประเทศไทย

ตารางที่ 2 : จำนวนคนไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศผ่านด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ 2534-2538*

ประเทศ	'84	'85	'86	'87	'88*
ตะวันออกกลาง					
ซาอุดีอาระเบีย	5,613	8,701	5,035	4,152	1,625
อิสราเอล	874	1,064	1,797	7,641	6,364
กาตาร์	928	944	751	1,534	1,045
บาห์เรน	1,047	841	750	594	175
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	783	1,300	1,504	1,830	883
จอร์แดน	46	14	8	7	4
คูเวต	3,121	3,313	1,859	1,212	571
ลิเบีย	7,651	5,470	4,597	160	264
ประเทศอื่นๆในตะวันออกกลาง	2,293	2,503	2,525	8,122	241
รวมในตะวันออกกลาง	21,482	23,092	17,019	17,614	11,172
เอเชีย					
มาเลเซีย	2,473	6,608	11,358	12,232	5,853
สิงคโปร์	9,488	11,337	14,171	15,100	7,610
บรูไน	8,840	12,729	14,750	16,553	8,275
ฮ่องกง	8,431	7,273	5,182	5,851	3,463
ญี่ปุ่น	6,263	6,773	5,388	8,848	4,102
ไต้หวัน	2,237	10,938	66,891	91,162	60,474
ประเทศอื่นๆในเอเชีย	745	507	660	741	629
รวมในเอเชีย	38,477	56,165	118,600	150,487	90,406
สหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆในยุโรป					
สหรัฐอเมริกา	2,167	978	706	831	420
อังกฤษ	247	60	64	96	45
เยอรมนี	363	171	185	242	138
เดนมาร์ก	397	704	649	49	25
ออสเตรเลีย	44	-	30	23	12
ประเทศอื่นๆ	672	611	697	422	156
ประเทศอื่นๆ	3,890	2,524	2,311	1,663	796
รวมทั้งหมด	63,849	81,718	137,950	169,764	102,374

* ตัวเลขสำหรับปี 2538 เฉพาะช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน ตัวเลขเหล่านี้รวมเฉพาะคนงานไทยที่เดินทางออกไปโดยได้รับใบอนุญาตเป็นทางการจาก กระทรวงแรงงาน ดังนั้นจึงต่ำกว่าจำนวนคนงานที่ ทำงานอยู่ต่างประเทศที่เป็นจริงทั้งหมด เนื่องจากไม่รวมผู้ไปทำงานแบบลักลอบ ใช้เอกสารปลอม หรือใช้วีซ่านักท่องเที่ยว

ที่มา : ฝ่ายสารสนเทศและทะเบียนหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

มูลค่าทางเศรษฐกิจของแรงงานอพยพ จากแ่งมูมของประเทศผู้ส่งและประเทศผู้รับ

จากมุมมองของรัฐบาลไทย

จากทศวรรษ 2520 ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งคนงานไทยไปทำงานต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเงินรายได้จำนวนนี้ได้ช่วยลดดุลการค้าขาดดุลและปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล (ผาสูก ,2536 : 166-7) ต้นทศวรรษ 2520 เงินรายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศมีสัดส่วนร้อยละ 17 ของดุลการค้าขาดดุล พ.ศ. 2537 สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15

พ.ศ 2519 รายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศที่ส่งกลับมาประเทศไทยมีมูลค่า 485 ล้านบาท ในปี 2538 เพิ่มขึ้นกว่า 7 เท่า เป็น 42,250 ล้านบาท (ตารางที่ 3) ตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทยชี้ว่า จนถึงพ.ศ. 2524 นั้น ปริมาณเงินรายได้ที่ผ่านเข้ามาโดยธนาคารพาณิชย์จำนวนสูงที่สุดมาจากตะวันออกกลาง หลังจากนั้นแหล่งรายได้ที่สำคัญมาจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น รายได้จากญี่ปุ่นมีความสำคัญขึ้นจากพ.ศ. 2528 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ตัวเลขเป็นทางการเหล่านี้มิได้ให้มูลค่าที่แท้จริงซึ่งจะสูงกว่านี้มาก เพราะรายได้ส่วนหนึ่งจะถูกส่งกลับประเทศไทยโดยไม่ผ่านระบบธนาคาร คือ มากับคนงานที่เดินทางกลับหรือส่งผ่านร้านอาหารและเจ้าของบาร์ในญี่ปุ่นซึ่งทำธุรกิจส่งเงินให้กับคนงานด้วย

จากมุมมองของประเทศผู้รับ

ญี่ปุ่น เยอรมนี และได้หวันขณะนี้เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดสำหรับแรงงานไทยในต่างประเทศ ในบทความนี้จะเน้นวิเคราะห์ประเทศทั้งสามเนื่องจากมีข้อมูลมากกว่าประเทศอื่น

ประเทศผู้รับได้ประโยชน์จากแรงงานอพยพอย่างไม่ต้องสงสัย คือ ได้บริการ ได้งานจากคนงานอพยพโดยไม่ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเรื่องการเลี้ยงดู การศึกษาและฝึกอบรมของคนงานเหล่านี้ นักเศรษฐศาสตร์บางท่านถึงกับแนะนำว่า ประเทศผู้รับควรจะจ่ายเงินทดแทนให้กับประเทศผู้ส่งเสียด้วยซ้ำไป

ตารางที่ 8 : จำนวนเงินที่คนงานไทยในต่างประเทศส่งกลับ (ล้านบาท)

ประเทศ	2526	2529	2533	2538
บรูไน	24.6	40.9	104.3	
อินโดนีเซีย	24.0	107.9	22.5	
มาเลเซีย	53.0	107.9	51.9	
สิงคโปร์	382.4	370.6	549.1	
ตะวันออกกลาง	15,667.6	10,521.0	5,837.6	
ญี่ปุ่น	354.2	925.7	1,787.2	
ยุโรปเหนือ	243.0	655.2	1,033.1	
สหรัฐอเมริกา	2,085.7	6,807.5	12,440.6	
อื่นๆ**	622.8	1,443.7	3,128.8	
รวมทั้งหมด	19,457.3	20,899.8	24,906.8	42,250.0*

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัวเลขปี 2538 ไม่มีข้อมูลแยกรายประเทศ

** ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี * ประมาณการ

ในกรณีของแรงงานมีฝีมือและนักวิชาชีพ มูลค่าของการศึกษาและฝึกอบรมที่มากับคนงานมีสูงมาก แม้ในกรณีของแรงงานไร้ฝีมือก็มีมูลค่าที่น้อยลงทีเดียว คนงานไร้ฝีมือไทยที่ไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา หลายคนจบมัธยมศึกษา และมีจำนวนหนึ่งได้รับการศึกษาสูงกว่านั้น เช่น ระดับวิทยาลัยครู ในบรรดาผู้ที่ไปทำงานเป็นโสเภณีมีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา

ประเทศผู้รับยังได้ประโยชน์จากการจ้างแรงงานราคาถูก คนงานอพยพได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคนงานของประเทศผู้รับ ในญี่ปุ่นนั้นค่าจ้างขั้นต่ำพ.ศ. 2537 อยู่ในระดับวันละ 4,757 เยน ค่าจ้างเฉลี่ยสำหรับคนงานก่อสร้างวันละ 14,340 เยน⁷ คนงานชายไทยทำงานก่อสร้างในญี่ปุ่นได้รับค่าจ้างสูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ คือได้ประมาณวันละ 7,000 เยน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของคนงานก่อสร้างญี่ปุ่น นอกจากนี้แรงงานผิดกฎหมายยังไม่ได้รับค่าสวัสดิการอื่นๆอีกเลย เท่ากับว่า นายจ้างได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการจ่ายค่าจ้างต่ำและการไม่ต้องเสียต้นทุนแรงงานด้านอื่นๆ นายจ้างอาจถูกจับได้และอาจถูกลงโทษภายใต้กฎหมายตรวจคนเข้าเมือง แต่จนถึงบัดนี้ก็ยังไม่มีการ

นายจ้างถูกดำเนินคดีรุนแรงโดยรัฐบาลญี่ปุ่นเนื่องจากจ้างแรงงานผิดกฎหมาย " แรงงานอพยพอาจเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ โสเภณีไทยอาจตั้งท้องโดยไม่ตั้งใจ เมื่อมีปัญหาสุขภาพจะต้องมีผู้เสียค่าใช้จ่ายให้กับคนงานเหล่านี้ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือโรงพยาบาลต่างๆปฏิเสธที่จะรับคนงานต่างชาติเข้ารับการรักษายาบาล เพราะพวกเขาไม่มีเอกสารการเข้าเมืองที่ถูกต้องและไม่มีแหล่งรายได้ที่แน่นอนแต่เมื่อโรงพยาบาลแห่งใดแห่งหนึ่งตกลงรับคนไข้ด้วยเหตุผลมนุษยธรรมแล้วโรงพยาบาลแห่งนั้นก็ต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย คนไข้อาจหนีไปเมื่อหายป่วยแล้ว องค์กรพัฒนาเอกชนของญี่ปุ่นร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนของไทยบางแห่ง ชักจูงให้ทางการของญี่ปุ่นยอมให้แรงงานไทยผิดกฎหมายได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขและปัญหาอื่นๆ องค์กรพัฒนาเอกชนทำเช่นนั้นด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม ทางการญี่ปุ่นเห็นพ้องด้วยเพื่อลดผลกระทบทางลบทางสังคมที่เกิดจากแรงงานอพยพชาวต่างชาติ แต่เมื่อคิดถึงกับผลประโยชน์ที่นายทุนและเศรษฐกิจญี่ปุ่นได้รับจากแรงงานต่างชาติราคาถูกแล้วต้นทุนเหล่านี้มีมูลค่าน้อยมาก ถ้าหากต้นทุนเหล่านี้สูงแล้วรัฐบาลญี่ปุ่นก็คงไม่ยอมให้มีแรงงานผิดกฎหมายมากเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และเหตุผลนี้ใช้ได้กับกรณีที่รัฐบาลและนักธุรกิจไทยกำลังหาประโยชน์กับแรงงานราคาถูกจากพม่าที่ลักลอบเข้ามาทำงานในไทย

แรงงานอพยพไทยในญี่ปุ่น : แรงงานไร้ฝีมือและหญิงบริการทางเพศ

แรงงานไร้ฝีมือไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แรงงานไทยในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ทำงานรับจ้างในโรงงาน ร้านขายของชำ ร้านขายผักผลไม้ ทำงานเป็นคนล้างจาน เป็นแม่ครัว พ่อครัวและงานรับจ้างอื่นๆ สำหรับผู้หญิงทำงานเป็นคนเสิร์ฟอาหาร เป็นคนทำงานในบาร์ พร้อมๆกับการให้บริการทางเพศด้วย ตารางที่ 4 ประมาณการจำนวนคนงานไทยไร้ฝีมือที่เดินทางไปญี่ปุ่นแต่ละปีช่วงพ.ศ. 2534-38 ข้อมูลนี้ประมาณการจากการอยู่เกินวีซ่าของคนไทยในญี่ปุ่น (ดูตาราง 3 ในภาคผนวก ก.) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกระทรวงการต่างประเทศของไทย

ตารางที่ 4 : ประมาณการจำนวนแรงงานไทยที่อพยพสู่ญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมาย

สียต่อปี พ.ศ.2534-38

จำนวนรวม	10,000-15,000

ชาย(ร้อยละ 40)	4,000-6,000
หญิง(ร้อยละ 60)	6,000-9,000

หญิงบริการทางเพศไทยในเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีเป็นตลาดโสเภณีไทยที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป สถิติไม่เป็นทางการจากเยอรมนี ปรากฏว่ามีผู้หญิงไทยเป็นโสเภณี 2,000 คน จากจำนวนโสเภณีทั้งหมด 6,000 คนในเบอร์ลิน ปัจจุบันมีคนไทยอาศัยอยู่เบอร์ลินและบริเวณใกล้เคียงประมาณ 10,000 คน ประมาณว่าจำนวนหญิงไทยที่เดินทางเข้าสู่เบอร์ลินเพื่ออาชีพนี้ประมาณปีละ 500 คน ระหว่างพ.ศ. 2534-37 (ประมาณการจากตัวเลขของ Ban Ying co-ordination centre, 1994 :9).

แรงงานไทยในไต้หวัน

ไต้หวันกำลังกลายเป็นตลาดสำหรับแรงงานไร้ฝีมือไทยที่ใหญ่ที่สุดนับจากพ.ศ.2535 ไต้หวันพร้อมเปิดรับคนงานไร้ฝีมือแบบถูกกฎหมาย พ.ศ.2536-38 สถิติของกระทรวงแรงงานแสดงจำนวนคนไทยเดินทางไปไต้หวันเฉลี่ยปีละ 72,842 คน แบบถูกกฎหมาย ประมาณการคนงานผิดกฎหมายมีจำนวน 3,000 คน พ.ศ.2538 เราประมาณการจำนวนคนงานไทยเดินทางไปไต้หวันปีละ 100,000 คน ทั้งถูกและผิดกฎหมายในจำนวนนี้คาดว่าร้อยละ 20 เป็นผู้หญิง (สัดส่วนนี้ได้จากจำนวนคนอยู่เกินวีซ่าระหว่าง ม.ค.-พ.ค.2538 เป็นข้อมูลได้จากกระทรวงการต่างประเทศของไทย)

ไต้หวันกำลังกลายเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญของโสเภณีไทยด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อเศรษฐกิจไต้หวันเจริญรุ่งเรืองขึ้นและการศึกษาขยายไปในบรรดาประชากรทั้งหญิงและชายอย่างทั่วถึง อุปทานหญิงไต้หวันที่จะทำงานเป็นหญิงบริการทางเพศก็ลดลงไปด้วย แต่ความต้องการหญิงอายุน้อยยังมีอยู่สูง ดังนั้นเอเจนต์จึงหันมาหาหญิงอายุน้อยจากไทย และฟิลิปปินส์

ค่าป่วยการที่แรงงานอพยพจ่ายให้กับเอเจนต์

ไปญี่ปุ่น

เรามีข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ว่า คนงานไทยต้องเสียค่าป่วยการเอเยนต์เท่าไรเพื่อเข้าทำงานในญี่ปุ่นอย่างผิดกฎหมาย ข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสัมภาษณ์คนงานไทยที่ถูกส่งตัวกลับจากญี่ปุ่นจากกรณีที่คนงานไทยฆ่าตัวตายและจากการสัมภาษณ์หญิงไทยที่ขอความช่วยเหลือองค์กรพัฒนาเอกชนในญี่ปุ่น

ระหว่างพ.ศ. 2534 และพ.ศ. 2537 จำนวนเงินค่าป่วยการโดยเฉลี่ยต่อคนงานชาย 1 คนอยู่ระหว่าง 150,000-200,000 บาท สำหรับคนงานชายนั้นต้องจ่ายเงินค่าป่วยการนี้ก่อนเดินทางส่วนใหญ่แล้วต้องกู้ยืมเพื่อนำเงินมาจ่าย

ในกรณีหญิงไทยที่ไปทำงานบริการทางเพศส่วนใหญ่แล้วต้องทำงานในระบบสัญญาว่าจ้าง เอเยนต์จะจัดการทุกอย่างให้ซึ่งรวมทั้งการจัดหาหนังสือเดินทาง การทำวีซ่า และตั๋วเครื่องบินโดยจะมาคิดเงินและกำไรกับผู้หญิงเหล่านั้นเมื่อเดินทางถึงญี่ปุ่นแล้ว ค่าป่วยการนี้ก็คือหนี้ที่ผู้หญิงเหล่านี้จะต้องใช้ให้หมดโดยการให้บริการทางเพศกับลูกค้า

สำหรับในกรณีการค้าผู้หญิงเข้าญี่ปุ่นนั้น เอเยนต์ในประเทศไทยจะจัดหาผู้หญิงและเตรียมการต่างๆ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 150,000 บาทต่อราย (รวมค่าเดินทาง ค่าจัดเตรียมเอกสาร ค่าฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งอาจรวมถึงเงินคอร์รัปชันให้เจ้าหน้าที่รัฐ) ต่อจากนั้นเอเยนต์ในประเทศไทยจะขายผู้หญิงให้กับเอเยนต์ที่ญี่ปุ่นในราคาประมาณ 375,000 บาท เท่ากับทำกำไร 225,000 บาทต่อ 1 รายคิดเป็นอัตรากำไรร้อยละ 60 หลังจากนั้น เอเยนต์ที่ญี่ปุ่นก็จะมาถอนทุนและค้ากำไรกับผู้หญิงที่ซื้อมาอีกต่อทีหนึ่ง โดยมาคิดหนี้กับผู้หญิง

ระหว่าง พ.ศ. 2534-38 ระดับหนี้ดังกล่าวมานี้อยู่ประมาณ 800,000 บาทต่อคน เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2538 นักสังคมสงเคราะห์จากองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อนหญิงไทยในเอเชีย พบว่าจำนวนหนี้ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นระหว่าง 1-1.2 ล้านบาทเนื่องจากค่าเงินเยนเพิ่มสูงขึ้น ระดับหนี้จึงคิดเป็น 2-3 เท่าราคาซื้อขายมา ในบทความนี้เราใช้ค่าป่วยการระดับเดิมคือ 800,000 บาท เพราะเราพิจารณากรณีหญิงไทยที่เดินทางเข้าไปอยู่ในญี่ปุ่นแล้ว และจะเข้าไปก่อนเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2538

ไปได้หัววัน

รัฐบาลไทยกำหนดค่าป่วยการไปได้วันในระดับ 56,000 บาทต่อคน ซึ่งจะรวม เหมากำค่าบริการและค่าใช้จ่ายอื่นในการเดินทางทั้งหมด แต่รัฐบาลไทยมีอภังคักใช้กฎอันนี้ ได้ กระทรวงการต่างประเทศของไทย รายงานว่าเอเย่นต์ในประเทศไทยคิดค่าป่วยการสูง คือ 70,000-100,000 บาทต่อรายและนี่เป็นอัตราที่แรงงานต้องจ่ายแม้จะเป็นคนงานที่เข้าทำงานอย่าง ถูกกฎหมาย

เรายังไม่มืข้อมูลค่าป่วยการที่หญิงไทยต้องจ่ายให้เอเย่นต์ในกรณีที่ถูกนำเข้าได้วัน เพื่อบริการทางเพศ กระทรวงการต่างประเทศไทยรายงานว่าระหว่างปี 2537-มิถุนายน 2538 ปัญหาหญิงไทยไปค้าประเวณีที่ได้วันมีมากขึ้น แก๊งค์ลักลอบส่งสตรีไทยไปค้าประเวณีมีทั้งคน ไทยและคนได้วันเข้าเกี่ยวข้องมีการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเจ้าหน้าที่บาง คนของสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปที่ประจำอยู่ประเทศไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้า เมืองทั้งไทยและได้วันมีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับแก๊งค์เหล่านี้

ไปเยอรมนี

คนเยอรมัน เบิลเยิม และสัญชาติยุโรปรวมทั้งคนไทยร่วมทำงานเป็นเอเย่นต์ค้าผู้หญิง ไทยไปทำงานเป็นโสเภณีในประเทศเยอรมนีและประเทศยุโรปอื่นๆ ในกรณีของเยอรมนี หญิง ไทยที่อพยพชั่วคราวไปบริการทางเพศจะต้องทำงานภายใต้ระบบสัญญาว่าจ้างและตกเป็นหนี้ ระหว่าง 3,000-4,000 เยอรมันมาร์ค จำนวนหนี้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าค่าป่วยการนั้นรวมตัว เครื่องบินและขึ้นอยู่กับว่าต้องจัดหาทะเบียนสมรสกับคนเยอรมันให้ด้วยหรือไม่ องค์กรพัฒนา เอกชนที่ช่วยผู้หญิงในเยอรมนีพบว่า ค่าป่วยการรายละ 10,000 มาร์คหรือเท่ากับ 140,000 บาท เป็นค่าป่วยการที่พบอยู่เสมอ

สรุปค่าป่วยการที่เอเย่นต์คิดกับแรงงานไทยในญี่ปุ่น ได้วัน เยอรมนี

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นค่าป่วยการที่แรงงานไทยต้องจ่ายให้เอเย่นต์เพื่อเข้าทำงานในญี่ปุ่น ได้วัน และเยอรมนี

ค่าป่วยการต่อราย (บาท)		
ญี่ปุ่น	แรงงานไร้ฝีมือ	150-200,000
	หญิง (บริการทางเพศ)	800,000

ได้หวั่น	ชายและหญิง	70-100,000
เยอรมนี	หญิง (บริการทางเพศ)	140,000

แรงงานอพยพเข้าเมืองไทย

กองตรวจคนเข้าเมืองประมาณการว่าจนถึงเดือนสิงหาคม 2538 มีชาวต่างชาติทำงานแบบผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทยประมาณ 500,000 กว่าคนเท่านั้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 : ประมาณการแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในไทยของกองตรวจคนเข้าเมือง สิงหาคม พ.ศ.2538

ประเทศที่มา	จำนวน
พม่า	334,123
จีน	100,000
ลาว,เขมร	10,000
เอเชียใต้	81,357
รวม	525,480

ข้าราชการไทยที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องแรงงานผิดกฎหมายคาดว่าจำนวนคนงานต่างชาติที่ทำงานผิดกฎหมายในประเทศไทยมีอยู่ระหว่าง 600,000-1,000,000 คน ตัวเลขนี้ไม่รวมชาวยุโรป มีหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่นใกล้เขตชายแดนรายงานว่า แรงงานต่างชาติผิดกฎหมายอาจสูงถึงกว่า 1 ล้านคน นักเศรษฐศาสตร์ผู้หนึ่งพบว่าชาวพม่าเข้าทำงานแบบผิดกฎหมายในประเทศไทย ในหลายจังหวัดภาคเหนือตัวเลขประมาณการแรงงานผิดกฎหมายในไทยของกองตรวจคนเข้าเมือง โดยเฉพาะในกรณีของชาวมุมนั้นต่ำกว่าความเป็นจริงมากและน่าจะปรับขึ้นเป็น 3 เท่าจึงจะสอดคล้องกับความเป็นจริง

ด้วยข้อมูลและความคิดเห็นต่างๆเหล่านี้เราประมาณการจำนวนแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยที่สะสมระหว่างพ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2538 ว่าสูงถึง 1.2 ล้านคน แบ่งแยกเป็นเชื้อชาติต่างๆดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประมาณการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยทั้งหมด (2538)

(คน)

พม่า	1,010,000*
จีน	100,000
ลาว, เขมร	10,000
เอเชียใต้	81,357
รวม	1,201,357

* ประมาณการนี้ไม่สูงเกินไป กลางปี พ.ศ.2539 กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน แสดงตัวเลขคนงานต่างชาติดังกล่าวซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานพม่าแทบทั้งสิ้น 717,689 ราย ทำงานอยู่ใน 39 จังหวัด เปรียบเทียบกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการใน 39 จังหวัด จำนวน 1,295,098 คน ดูกฤตยา และคนอื่นๆ (2539)

มีแรงงานพม่าเป็นจำนวนมากที่เข้าทำงานบริการทางเพศในประเทศไทย องค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานช่วยเหลือหญิงพม่าที่ถูกบังคับให้เป็นโสเภณีในไทย ประมาณการว่ามีเด็กหญิงพม่าอย่างน้อยๆ 29,000 คน ที่ทำงานบริการทางเพศในเขตจังหวัดติดชายแดนพม่า ข้าราชการของไทยที่ทำงานเกี่ยวกับแรงงานอพยพประมาณการว่า ในบรรดาแรงงานพม่าทั้งหมดน่าจะมีผู้ที่ทำงานบริการทางเพศร้อยละ 5 ถ้าเราใช้ตัวเลขนี้ ประกอบกับประมาณการ ตารางที่ 7 พบว่าโสเภณีพม่าในประเทศไทยอาจจะสูงถึง 50,000 คน

แรงงานต่างชาติดังกล่าวจากพม่า ลาว กัมพูชาส่วนใหญ่แล้วทำงานรับจ้างเป็นลูกเรือหาปลา กรีดยางในสวนยางพารา เป็นคนรับใช้ตามบ้าน เป็นคนงานในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ในบรรดาคนงานจีนที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีกลุ่มคนงานมีฝีมือ หรือประเภทวิชาชีพอยู่ด้วยที่ทำงานภาคบริการก็มี เช่น เป็นคนเสิร์ฟอาหารในโรงแรม เป็นนักร้อง เป็นโสเภณีตามบาร์และไนท์คลับและเป็นนางทางโทรศัพท์ หญิงสาวชาวจีนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานเป็นโสเภณีมาก่อนจำนวนหนึ่งถูกชักจูงให้มาเมืองไทยและถูกบังคับให้เป็นโสเภณี คนงานอพยพจากเอเชียใต้ (บังกลาเทศ อินเดีย ปากีสถาน) มักเข้ามาทำงานรับขายอาหาร เช่น ขายถั่วทอดและเป็นคนรับขายในกิจการค้าผ้า พวกเขามีสายสัมพันธ์กับชาวอินเดียอื่น ๆ ที่ได้ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยแล้ว และตั้งเนื้อตั้งตัวเป็นพ่อค้าในกิจการเกี่ยวกับอาหารและสิ่งทอ

แรงงานอพยพประเภทไร้ฝีมือพร้อมที่จะทำงานได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคนงานไทย พวกเขามีอาจเรียกร้องการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ดังนั้นแรงงานเหล่านี้จึงให้ประโยชน์กับนาย

จ้าง แรงงานชายพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยตามตะเข็บชายแดน บางคนยอมรับค่าจ้างระหว่าง 20-25 บาท ต่อวัน ลึกเข้าไปในเขตจังหวัดอื่นค่าจ้างอาจเพิ่มขึ้นเป็น 40-50 บาทต่อวัน ซึ่งก็ยังเป็นเพียงครึ่งหนึ่งของค่าจ้างคนงานไทย คนงานพม่าที่เป็นลูกเรือหาปลาใกล้เขตชายแดนมีรายได้ 700-750 บาทต่อเดือน ขณะที่ลูกเรือไทยจะมีรายได้ระหว่าง 1,800-3,800 บาทต่อเดือน

แรงงานพม่าพร้อมที่จะรับค่าจ้างต่ำเพราะในพม่าเองนั้นหางานทำไม่ได้ ชนกลุ่มน้อย เช่น มอญ กระเหรี่ยง และไทยใหญ่พอใจที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเกณฑ์เป็นทหารหรือการถูกควบคุมโดยรัฐบาลพม่าที่ยุ่งยาก

นายจ้างไทยที่จ้างแรงงานพม่าจึงสามารถประหยัดต้นทุนด้านแรงงานได้ถึงร้อยละ 50-70 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างคนงานไทย

การค้ากำไรจากแรงงานพม่าในไทย (ก่อนมิถุนายน 2539)

ก่อนเดือนมิถุนายน 2539 รัฐบาลไทยยอมให้นายจ้างไทยจ้างแรงงานพม่าแบบถูกกฎหมายภายใต้ กฎเกณฑ์นายจ้างต้องจดทะเบียนคนงานและจ่ายค่ามัดจำ 5,000 บาท แต่มีนายจ้างจ้างคนงานตามเกณฑ์นี้เป็นจำนวนน้อย เงินค่ามัดจำเคยสูงถึง 50,000 บาทแต่ลดลงมา ถึงกระนั้นก็ตามกระบวนการจดทะเบียนในขณะนั้นมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน กล่าวคือ นายจ้างจะต้องไปแจ้งตำรวจว่ามีคนงานพม่าเข้ามาเมืองโดยผิดกฎหมาย ต่อจากนั้นคนงานจะถูกขังไว้จนกว่านายจ้างจะมาประกันตัวออกไป แล้วถูกส่งขึ้นศาลก่อนที่จะมีคำสั่งศาลให้เข้าอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว เพื่อทำงาน

เป็นที่รู้กันดีว่านายจ้างส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงกระบวนการที่ใช้เวลามากมายดังกล่าว พวกเขาพอใจที่จะจ่ายสินบน 5,000 บาทต่อคนให้กับตำรวจในท้องถิ่นเพื่อความสะดวก ต้นทุนดังกล่าวไม่สูงมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่นายจ้างจะได้รับจากแรงงานพม่าราคาถูก ตำรวจบางรายในพื้นที่ชายแดนใกล้กับพม่าจะไปเยี่ยมเยียนตามบ้านที่มีการจ้างแรงงานพม่าเป็นคนรับใช้ และ บางครั้งก็ขอค่าคุ้มครองจากเจ้าของบ้าน แม้ค่าพม่าที่เรขายอาหารเขตชายแดนกล่าวว่า พวกเขาแต่ละคนจ่ายตำรวจท้องถิ่นเพื่อแลกกับการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ในกรณีของเด็กสาวพม่าที่เข้ามาอยู่ในบริการทางเพศเธอนั้นจะต้องจ่ายให้ตำรวจด้วยและวงเงินจะสูงกว่าที่จะต้องจ่ายคนงานธรรมดา

หลังเดือนมิถุนายน 2539 รัฐบาลพม่าให้แรงงานพม่า ลาว เขมร ที่ลักลอบเข้ามาทำงานก่อน 25 มิถุนายน 2539 มีฐานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองระหว่างรอการส่งกลับ และให้กระทรวงแรงงานพม่าผ่อนปรนการจ้างงานในบางอาชีพที่ไม่ใช้ทักษะสูงบางประเภทได้เป็นเวลา 2 ปี ใน 43 จังหวัด (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 25 มิถุนายน 2539 วันที่ 2 กรกฎาคม 2539 และ 16 กรกฎาคม 2539) อาชีพอื่นๆที่ผ่อนปรนให้ คือ อาชีพกรรมกร การทำงานในภาคเกษตรกรรม ประมงทะเลและกิจการต่อเนื่อง ก่อสร้าง เหมืองแร่ ถ่านหิน การขนส่งขนถ่ายสินค้าทางน้ำ และอุตสาหกรรมการผลิต โดยคนงานต่างค้าต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อทำทะเบียนประวัติ และนายจ้างทำสัญญาประกันตัวไว้ในวงเงินคนละ 1,000 บาท ในทางปฏิบัติ การรายงานตัวและการทำทะเบียนประวัติมีน้อย นายจ้างส่วนใหญ่พอใจจ้างแรงงานโดยไม่รายงาน และยอมเสียเงินให้กับเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการหากจำเป็น

กฎหมายใหม่ลดภาระที่แรงงานทั่วไปและนายจ้างต้องจ่ายภาษีไม่เป็นทางการให้กับเจ้าหน้าที่รัฐบาลส่วนที่คอร์รัปชัน แต่ในกรณีของการเข้ามาทำงานบริการทางเพศ ซึ่งยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เอเจนต์ก็ยังคงต้องจ่ายให้ตำรวจอยู่ แม้ว่าวงเงินอาจน้อยลง การประมาณการเรื่องค่าป่วยการให้เอเจนต์ในคอนต่อไปเป็นประมาณการสถานการณ์ก่อนมิถุนายน 2539

สรุป

รัฐบาลของประเทศที่ส่งคนงานไปทำงานต่างประเทศสนับสนุนการอพยพชั่วคราวดังกล่าวด้วยเหตุผล 2 ประการสำคัญ คือ

1. ใช้วิธีส่งคนงานไปต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและปัญหาความยากจนได้ในระดับหนึ่ง
2. รัฐบาลได้รับรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาอุดหนุนดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล

ประเทศผู้รับแรงงานข้ามชาติได้รับประโยชน์ยิ่งกว่าประเทศผู้ส่งเพราะสามารถแก้ปัญหาแรงงานขาดแคลนโดยไม่ต้องลงทุนทางด้านการศึกษา และการฝึกอาชีพของคนงาน นอกจากนี้ยังได้แรงงานมาทำงานในราคาถูกกว่าที่จะจ้างคนงานท้องถิ่น โดยทั่วไปต้นทุนจะต่ำกว่าร้อยละ

ละ 50-70 นายจ้างจึงแสวงหาผลกำไรได้อย่างงาม แม้ว่าจะมีต้นทุนทางสังคมบ้างที่เกี่ยวกับการบริการด้านสาธารณสุขและอื่นๆ แต่ผลประโยชน์ก็คุ้มเกินต้นทุน

นอกเหนือจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ผู้วางนโยบายน่าจะพิจารณาคือประเด็นทางด้านมนุษยธรรม แรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายมักถูกเอาเปรียบจากเอเจนต์และสำนักจัดหาแรงงาน ตัวชี้วัดอัตราการเอาเปรียบนี้ก็คือ ค่าป่วยการจำนวนสูงที่เอเจนต์และในบางครั้งตำรวจท้องถิ่นบางรายเรียกเก็บจากแรงงานอพยพและในบางกรณีจากนายจ้างของเขาด้วย

สำหรับจำนวนคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศประเภทคนงานไร้ฝีมือ ตัวเลขในตารางที่ 8 ชี้ให้เห็นมูลค่า ค่าป่วยการที่จ่ายให้กับเอเจนต์ พ.ศ. 2537/38 การคำนวณนี้เจาะจงเฉพาะแรงงานไทยผิดกฎหมายที่ไปทำงานในญี่ปุ่น ใต้หวัน และเยอรมนี

ประมาณการจำนวนคนงานพม่าที่เดินทางเข้าไทยโดยผิดกฎหมายและค่าป่วยการที่พวกเขาต้องเสียให้กับเอเจนต์และตำรวจท้องถิ่นที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 ประมาณการนี้เป็นช่วงก่อนนโยบายผ่อนปรนแรงงานจากพม่า ลาว เขมร เมื่อเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม 2539

ตารางที่ 8 ประมาณการค่าป่วยการที่คนงานไทยไปต่างประเทศจ่ายให้เอเยนต์
มูลค่าเฉลี่ยต่อปีพ.ศ.2534-38

ประเทศ		จำนวนคน งาน นำเข้าต่อปี	ค่าป่วย การ/คน งาน(บาท)	รวมค่าป่วย การทั้งหมด (ล้านบาท)	ส่วนของ เอเยนต์ใน ไทย* (ล้านบาท)
ญี่ปุ่น	คนงานไร้ฝีมือ หญิง(โสเภณี)	4,000-6,000	150-200,000	600-800	600-800
		6,000-9,000		4,800-7,200	1,440-2,160
ไต้หวัน	ชายและหญิง	100,000	800,000	7,000-10,000	2,100-3,000
เยอรมนี	หญิง (โสเภณี)	500	70- 100,000		
			140,000	70	28
รวมทั้ง หมด		110,500- 115,500		12,400- 17,070	4,168-5,988

* ร้อยละ 30 ในกรณีการค้าหญิง ได้จากการสัมภาษณ์ผู้คัดค้านในกระทรวงการต่างประเทศ
ของไทย

ตารางที่ 9 : ประมาณการค่าป่วยการที่แรงงานพม่าจ่ายให้เอเยนต์เพื่อเข้าทำงานในประเทศไทย
มูลค่าเฉลี่ยพ.ศ.2534-38

	จำนวน	ค่าป่วยการ/คนงาน	รวม(ล้านบาท)
โสเภณี	10,000	10,000	100
คนงานอื่นๆ	200,000	5,000	1,000
รวม	210,000	-	1,100

โดยสรุป พ.ศ. 2534-38 มูลค่าเงินค่าป่วยการที่เป็นรายได้ของเอเยนต์ ในการค้าแรงงานทั้งที่ออกไปจากต่างประเทศและเข้ามาในไทย อย่างน้อยๆ 13,000-18,000 ล้านบาทต่อปี (ตาราง 8 และ 9) ส่วนที่ตกเป็นรายได้ของเอเยนต์คนไทยคิดเป็นมูลค่า 5-7 พันล้านบาท ตัวเลขนี้ต่ำกว่าที่เกิดจริงๆ เพราะยังมีได้รวมค่าบริการเอเยนต์ที่คนงานไทยจ่ายเพื่อเดินทางไปทำงานที่สหรัฐอเมริกา (100-180,000 บาท) ต่อคน เพื่อทำงานฝีมือในโรงงาน 200-250,000 บาท เพื่อทำงานในโฮเทล สถานเริงรมย์และคาสีโน (Bangkok Post, Sept. 18, 1995) ในกรณีค้าผู้หญิงไปอเมริกาค่าบริการเอเยนต์อยู่ระหว่าง 450,000 -1,075,000 บาทต่อราย การค้าหญิงไทยไปประเทศต่างๆครอบคลุมไปถึงประเทศสิงคโปร์ ฮองกง นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ สเปน สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก ฯลฯ แต่เราไม่มีข้อมูลฐานเพียงพอที่จะนำประมาณการมูลค่าการค้า

สำหรับประมาณการในตารางที่ 9 ก็ต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะคิดเฉพาะแรงงานพม่า เรายังไม่รวมแรงงานจากจีน เอเชียใต้ ลาว เขมร และโสเกณียจากยุโรปตะวันออก นอกจากนี้ขณะนี้กรุงเทพฯ ได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าแรงงานข้ามชาติจากจีน เอเชียใต้ ไปประเทศที่สามเช่น สหรัฐอเมริกา ค่าบริการส่วนหนึ่งจะตกอยู่ในมือเอเยนต์คนไทยด้วย แต่เราไม่มีข้อมูลฐานเพียงพอจะนำมาใช้ประมาณการได้ ในประเด็นนี้ตัวเลขในตารางที่ 9 ต่ำกว่าความเป็นจริงมาก

การจัดสรรรายได้จากการค้าหญิงไทยในต่างแดน

โสเกณียเป็นอาชีพสำคัญอาชีพหนึ่งในบรรดาแรงงานไทยที่เข้าทำงานอย่างผิดกฎหมายต่างประเทศ ประมาณการได้ว่า กว่าครึ่งหนึ่งของแรงงานสตรีผิดกฎหมายในญี่ปุ่น ได้หวันและเยอรมนีทำงานบริการทางเพศ ในส่วนนี้จะประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจของโสเกณียไทยในญี่ปุ่นและเยอรมนี ประเทศอื่น ๆ ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอ สำหรับกรณีสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์นำเสนอเพียงข้อมูลที่ได้จากแม่เล้าถูกจับ หรือเอเยนต์ถูกจับกุมเท่านั้น และแสดงให้เห็นการจัดสรรสัดส่วนเงินรายได้ระหว่างเอเยนต์และหญิงบริการทางเพศดังกล่าว

รายงานนี้ให้ความสนใจกับกรณีญี่ปุ่นและเยอรมนีเพราะเป็นตลาดใหญ่ที่สุดสำหรับโสเกณียไทย และเพราะว่าเรามีตัวเลขที่น่าเชื่อถือได้ ประเทศอื่นๆในยุโรปมีหญิงบริการทางเพศไทยทำงานอยู่แต่มีข้อมูลไม่เพียงพอ ได้หวันกำลังเป็นตลาดสำคัญแห่งใหม่แต่เรายังไม่มีข้อมูลด้านรายได้และระบบการค้าผู้หญิงในประเทศนี้

การค้าผู้หญิงเพื่อบริการทางเพศในญี่ปุ่น

การบริการทางเพศและการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือมาทำงานในญี่ปุ่นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ดังนั้น คนไทยที่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นจึงอยู่ในฐานะผิดกฎหมายถึงสองกระทง เอเจนต์ญี่ปุ่นร่วมมือกับคนไทยบางคนมีบทบาทสำคัญเป็นเอเจนต์นำเข้าผู้หญิงไทยเพื่อการค้าประเวณี

การค้าผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่บริการทางเพศในญี่ปุ่นเริ่มเป็นกิจกรรมขนาดใหญ่ในทศวรรษ 2520 ก่อนหน้านั้นชายญี่ปุ่นเดินทางมารับบริการจากผู้หญิงในภูมิภาคนี้ โดยผ่านการนำเที่ยวเช็กลีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเริ่มประมาณปี พ.ศ.2503 และขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษ 2510 ในช่วงแรกๆ การท่องเที่ยวเพื่อเช็กลีมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ไต้หวันแต่ต่อมาย้ายไปที่ฟิลิปปินส์และประเทศไทย ปีพ.ศ. 2524 นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นจ่ายเงินประมาณ 70 เหรียญสหรัฐเพื่อรับบริการทางเพศในฟิลิปปินส์ จากจำนวนเงินดังกล่าว ผู้หญิงจะได้รับส่วนแบ่ง 5-7 เหรียญสหรัฐ ทศวรรษ 2510 และ 2520 องค์การพัฒนาเอกชนและขบวนการสตรีในญี่ปุ่น

ฟิลิปปินส์ และประเทศไทยต่อต้านการท่องเที่ยวเพื่อเช็กลีของชาวญี่ปุ่น เมื่อนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเดินทางมาเยือนเยือนกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปีพ.ศ. 2524 นายกรัฐมนตรีถูกประท้วงจากกลุ่มสตรีต่างๆ

จากช่วงเวลานั้นเองที่เอเจนต์เริ่มนำเข้าผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าญี่ปุ่นเพื่อให้บริการชายญี่ปุ่นโดยตรง เริ่มแรกนั้นมีการนำเข้าผู้หญิงมาจากประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อถึงกลางทศวรรษ 2520 นายกรัฐมนตรีอาคิโนพยายามห้ามหญิงฟิลิปปินส์อพยพไปทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นโดยตรวจตราผู้หญิงที่เดินทางออกอย่างเคร่งครัดมากขึ้น และได้จับกุมเจ้าพนักงานที่ร่วมมือกับเอเจนต์ทั้งหลาย มาตรการดังกล่าวทำให้การค้าผู้หญิงจากฟิลิปปินส์เข้าญี่ปุ่นประสบความยุ่งยาก ณ จุดนี้เองที่เอเจนต์แสวงหาแหล่งใหม่ในไทย ทศวรรษ 2520 การค้าหญิงไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วเพราะทำกำไรสูง พ.ศ.2538 ประมาณการว่ามีหญิงบริการทางเพศที่เป็นคนต่างชาติในญี่ปุ่นกว่า 100,000 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวฟิลิปปินส์หรือคนไทย

สาเหตุสำคัญของการค้าหญิงเพื่อให้บริการทางเพศในญี่ปุ่นก็คือตลาดหรือความต้องการที่มีค่อนข้างสูงนั่นเอง

ประมาณครึ่งหนึ่งของหญิงฟิลิปปินส์ที่อพยพเข้าทำงานชั่วคราวในญี่ปุ่นเดินทางอย่างถูกกฎหมายในฐานะเป็นศิลปินหรือนักแสดง แต่พวกเธอก็ทำงานบริการทางเพศด้วย ในญี่ปุ่นผู้หญิงฟิลิปปินส์ได้เปรียบกว่าหญิงไทยเพราะพูดภาษาอังกฤษได้และมีโบสถ์คริสต์ศาสนาเป็นศูนย์กลางของสังคมพวกเธอ บรรดาหญิงเหล่านี้จะพบกันเมื่อเข้าโบสถ์และอาจได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่นๆที่นับถือศาสนาเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีชุมชนฟิลิปปินส์ที่ได้รับใบอนุญาตเข้าทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายในญี่ปุ่นตามสมควรที่จะให้ความช่วยเหลือได้

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของไทยแล้ว หญิงไทยที่อพยพเข้าทำงานในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ถูกชักจูงหรือถูกหลอกลวงให้เข้าทำงานเป็นโสเภณี พวกเขามาเมืองโดยผิดกฎหมายและปราศจากเครือข่ายชุมชนคนไทยที่จะให้ความอบอุ่นหรือให้ความช่วยเหลือเหมือนกับกรณีของชาวฟิลิปปินส์

การค้าหญิงไทยในญี่ปุ่น

การค้าหญิงไทยเพื่อบริการทางเพศในญี่ปุ่นเป็นขบวนการที่อยู่ในความควบคุมของเอเยนต์ เอเยนต์เหล่านี้มีเส้นสายโยงใยกับกลุ่มอาชญากรรมทั้งในญี่ปุ่นและในประเทศไทย (ดูรายละเอียดเครือข่ายการค้าในภาคผนวก ค.) เอเยนต์จะจัดการให้ผู้หญิงทั้งหมด ทั้งในเรื่องการจัดทำหนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน การทำวีซ่าเข้าญี่ปุ่น รวมทั้งมีการฝึกเรียนภาษา ฯลฯ ผู้หญิงไทยเป็นจำนวนมากเคยถูกนำเข้าญี่ปุ่นโดยใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นคนมาเลเซียเพราะญี่ปุ่นมีการตกลงพิเศษที่ยอมให้ชาวมาเลเซียเดินทางเข้าญี่ปุ่นได้โดยไม่ต้องใช้วีซ่า พ.ศ. 2534-2537 คนไทย 46,995 คนเดินทางเข้าญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมายและทั้งหมดถูกส่งกลับประเทศไทย (ดูตารางที่ 4 ภาคผนวก ก.) ในบรรดาหญิงไทยในกลุ่มนี้ร้อยละ 70 กล่าวว่า เดินทางมาญี่ปุ่นโดยใช้หนังสือเดินทางปลอมจากมาเลเซีย ส่วนใหญ่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่น

ในขณะที่การนำเข้าผู้หญิงไทยโดยใช้พาสปอร์ตมาเลเซียทำได้ยากขึ้น เพราะทางการญี่ปุ่นกวดขันการตรวจจับ เอเยนต์หันไปนำเข้าโดยผ่านประเทศที่สามทำให้ดูเหมือนเป็นนักท่องเที่ยวไทยธรรมดา เช่น พาไปประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ก่อน หรือแม้แต่เข้าผ่านออสเตรเลีย ในกรณีนี้จะใช้วีซ่าจริง พาสปอร์ตไทยแต่เปลี่ยนรูปจากเจ้าของเดิมเป็นผู้หญิงที่ต้องการนำเข้า เป็นการปลอมแปลงพาสปอร์ต

การอพยพของหญิงไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นเพื่อทำงานชั่วคราวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วปลายทศวรรษ 2520 และถึงระดับสูงสุดในปี พ.ศ.2534-36 จำนวนหญิงไทยที่เดินทางเข้าญี่ปุ่นเพื่อค้าประเวณีในแต่ละปี จะผันแปรไปตามสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ตัวเลขสูงสุดคือช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู พ.ศ. 2534-36 สถิติรายปีของหญิงไทยอยู่เกินกว่าที่กำหนดสูงถึง 28,000 คน พ.ศ.2537-38 เศรษฐกิจชะลอตัวลงความต้องการหญิงไทยก็ลดลง นอกจากนั้น ในช่วงระยะหลังนี้ทางการญี่ปุ่นควบคุมการลักลอบเข้าประเทศมากขึ้น และมีกรณีเอเย่นต์รายใหญ่ในญี่ปุ่น ถูกจับกุมทำให้จำนวนหญิงไทยที่ลักลอบเข้าญี่ปุ่นชะลอตัวลง สถิติของหญิงไทยอยู่เกินกว่าที่กำหนด ลดลงเหลือ 24,926 และ 24,170 ในพ.ศ. 2537 และ 2538 ตามลำดับ (ตารางที่ 3 ภาคผนวก ก.) ผู้สัต์ตการณ์ในกระทรวงการต่างประเทศของไทยใช้สถิติของกระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่น ประมาณการจำนวนสะสมของหญิงไทยบริการทางเพศในญี่ปุ่นเมื่อปลายปี 2538 ประมาณ 23,000 คน ตัวเลขจริงอาจสูงกว่านี้เล็กน้อย เพราะจะมีหญิงไทยจำนวนหนึ่งถูกนำเข้าญี่ปุ่น โดยใช้พาสปอร์ตของชาติอื่น แต่ไม่น่าจะมีจำนวนมากนัก

ในช่วงแรกๆ นั้น เอเย่นต์ที่นำหญิงไทยเข้าสู่ญี่ปุ่นเป็นชาวญี่ปุ่นและบาร์ที่หญิงไทยทำงานอยู่มักมีแม่เล้าชาวไต้หวันเป็นผู้ดูแล ในระยะต่อมามีหญิงไทยที่แต่งงานกับเจ้าของบาร์หรือแมงคาญี่ปุ่นหรือยากูซ่าและหญิงไทยเหล่านี้เองที่กลายมาเป็นแม่เล้า พวกเขามีบทบาทสำคัญค้าหญิงไทยด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังมีคนไทยอื่นๆ ที่ลงทุนในกิจการบาร์ผู้ชายและร้านอาหารไทยเพื่อบริการหญิงไทยในช่วงวันหยุดและเมื่อพวกเขามาหาความสำราญในตอนเย็น

ทศวรรษ 2530 เกิดมีชุมชนไทยในญี่ปุ่นแต่สมาชิกของชุมชนเหล่านี้มักมีอาชีพค้าผู้หญิงหรืออยู่ในธุรกิจที่หากำไรจากรายได้ของหญิงไทยในญี่ปุ่นนั่นเอง รวมทั้งธุรกิจทำบาร์เพื่อให้หญิงไทยมาเที่ยวหลังเลิกงาน (ช่วงหลังตี 2 ไปแล้ว) และบ่อนการพนันซึ่งถูกค้าสำคัญ คือ ยากูซ่าและหญิงบริการทางเพศไทยนั่นเอง ชุมชนเหล่านี้ทำให้หญิงไทยไม่โดดเดี่ยวแต่ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือหญิงไทย

ในช่วงแรก ๆ ที่หญิงไทยเพิ่มจำนวนขึ้นในญี่ปุ่นในทศวรรษ 2520 นั้น ประมาณร้อยละ 90 ถูกบังคับหรือหลอกลวงให้เข้าไปสู่บริการทางเพศ ในระยะต่อมา(2538/39)สัดส่วนของหญิงไทยที่ถูกหลอกลวงลดลงเป็นประมาณร้อยละ 20 นั้น คือ ในขณะที่ประมาณร้อยละ 80 ของหญิงไทยที่ไปทำงานในญี่ปุ่นไปด้วยความตั้งใจที่จะทำงานในกิจการทางเพศโดยตรงที่ถูกหลอกหรือไม่รู้ก็คือ เมื่อไปถึงแล้วจะต้องถูกบังคับทำงานใต้อาณัติของเอเย่นต์ (ศิริพร สโกโรบาศน์ก ในการเสวนาปัญหาการค้าประเวณีข้ามชาติ ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง 9 กุมภาพันธ์ 2539)

ระบบการทำงานในญี่ปุ่น

ข้อมูลสถิติชี้ว่า หญิงไทยที่เข้าทำงานในญี่ปุ่นเพื่อบริการทางเพศส่วนใหญ่แล้วจะต้องถูกนำเข้ามามีโดยเอเจนต์ มีเป็นจำนวนน้อยที่เดินทางเข้ามาโดยใช้พาสปอร์ตจริง มีวีซ่าประเภทนักท่องเที่ยวแล้วจึงอยู่เกินวีซ่าและต่อมาเข้าทำงานบริการทางเพศ แต่แม้จะเดินทางเข้ามาโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยวก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของแม่เล้าหรือเจ้าของบาร์นั่นเอง

เอเจนต์จ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางให้ล่วงหน้า จัดหาอาหารและที่อยู่อาศัยให้ แต่จะให้ผู้หญิงจ่ายเงินเหล่านี้ทดแทนพร้อมกำไรโดยให้ทำงานบริการทางเพศ พ.ศ.2536-8 จำนวนหนึ่งจากการนำผู้หญิงเข้าประมาณ 800,000 บาทต่อราย นอกจากนี้แม่เล้ายังคิดค่าอาหารและที่พักอาศัยอีกประมาณเดือนละ 80,000 บาท

รายได้ที่ได้จากลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศนั้นอยู่ระหว่าง 20,000-40,000 บาทต่อราย ขึ้นอยู่กับลักษณะของบาร์ที่ผู้หญิงอยู่ สถานที่ตั้ง และขึ้นอยู่กับว่าเป็นการให้บริการชั่วคราวหรือตลอดทั้งคืน จากการสัมภาษณ์หญิงไทยที่ถูกส่งตัวกลับประเทศไทย พบว่า เคยมีหญิงไทยที่ใช้หนี้เร็วที่สุด 3-4 เดือน โดยปกติจะต้องใช้เวลา 9 เดือนหรือมากกว่านั้น ถ้าหากผู้หญิงโชคร้ายเธออาจจะถูกหลอกลวงและถูกขายให้กับเอเจนต์อื่นหลังจากที่ใช้หนี้กับเอเจนต์คนแรกจบแล้ว เท่ากับว่าต้องเริ่มเป็นหนี้ใหม่อีก โดยทั่วไปแล้วพบว่า เอเจนต์ญี่ปุ่นมักทำตามสัญญาคือ ไม่บิดเบือน เมื่อผู้หญิงใช้เงินหมดก็จะปล่อยเป็นอิสระ

ส่วนแบ่งรายได้ที่เกิดจากหญิงบริการทางเพศไทยในญี่ปุ่น

ถ้าหากผู้หญิงไทยถูกนำเข้าญี่ปุ่นเป็นแรงงานผิดกฎหมายและถูกบังคับให้ทำงานบริการทางเพศอยู่ในญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 ปีก่อนที่จะถูกจับและถูกส่งตัวกลับบ้าน เธอจะสร้างรายได้เท่าไร เอเจนต์ แมงดาและแม่เล้าจะได้รับส่วนแบ่งเท่าไร การคำนวณในตารางที่ 10 ชี้ให้เห็นรายได้ที่หญิงไทยหนึ่งคนสร้างขึ้น และตารางที่ 11 แสดงส่วนแบ่งให้กับกลุ่มคนต่างๆ สมมติฐานที่ใช้ คือ ในช่วงปีแรกหญิงไทยต้องทำงานใช้หนี้ประมาณ 9 เดือนแรก ช่วง 3 เดือนหลังทำงาน

โดยพลอดหนีแต่ยังอยู่ภายใต้อาณัติแม่เล่า ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ได้จากลูกค้า ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ที่อยู่อาศัยและเสื้อผ้าได้จากการสอบถามหญิงไทยที่ถูกจับและถูกกักตัวอยู่ที่กองตรวจคนเข้าเมืองในโอซาก้าระหว่าง กรกฎาคม - สิงหาคม 2538 และจากการสัมภาษณ์หญิงบริการที่ต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาเอกชนในโอซาก้า เราใช้ค่าบริการขั้นต่ำคือรายละ 20,000 เยน หรือ ๓ อัตราแลกเปลี่ยนขณะนั้นเท่ากับประมาณ 5,000 บาท

ตารางที่ 10 วงเงินรายได้ที่เกิดจากหญิงบริการทางเพศไทย 1 คน ช่วงปีแรก พ.ศ. 2537-38

1.	9 เดือนแรกต้องทำรายได้ให้แม่เล่า ประกอบด้วย 1. ค่าหนี้ 800,000 บาท 2. ค่าที่อยู่ อาหาร เดือนละ 80,000 บาท [ค่าบริการลูกค้ารายละ 5,000 บาท = บริการลูกค้า 304 ราย]	= 1,520,000 บาท
2.	3 เดือนหลังพลอดหนี ทำงานเดือนละ 25 วันเท่ากับบริการลูกค้า $25 \times 3 = 75$ ครั้ง 3 เดือนสร้างรายได้ $75 \times 5,000$	= 375,000 บาท
3.	วงเงินรายได้รวมที่สร้างขึ้นใน 1 ปี	1,895,000 บาท

ตารางที่ 11 ส่วนแบ่งรายได้จากตารางที่ 10

	บาท	%
1. เอเยนต์ในประเทศไทย (รายได้สุทธิ)	375,000	31.9
2. แม่เล่าและเอเยนต์ในญี่ปุ่น	612,500	52.1
2.1 กำไรจากค่าบริการ 425,000		
2.2 จากรายได้แบ่งครึ่งกับโสเภณี		
ช่วง 3 เดือนหลัง 187,500		
3. หญิงไทยรับรายได้ครึ่งหนึ่งช่วง 3 เดือน	187,500	16.0
4. รวม	1,175,000	100.0

ตัวเลขในตารางที่ 10 แสดงประมาณการวงเงินรายได้ที่หญิงไทยสร้างขึ้นในช่วง 1 ปี ซึ่งรวมระยะเป็นหนี้ 9 เดือน และระยะปลอดหนี้ 3 เดือน ส่วนแบ่งรายได้ระหว่างเอเจนต์ในประเทศไทย เอเจนต์ในญี่ปุ่น และหญิงไทยเท่ากับร้อยละ 31.9, 52.1 และ 16.0 ตามลำดับ

ถ้าหากคิดเฉพาะช่วงที่เป็นหนี้หญิงไทยจะได้รับรายได้จากเอเจนต์เป็นศูนย์ แต่อาจได้รับค่าทิปจากลูกค้า

รายได้และเงินออมของหญิงบริการทางเพศไทยในญี่ปุ่น

ถึงแม้หญิงไทยจะทำงานในระบบว่าจ้างซึ่งมีลักษณะเหมือนกับทาส ก็ยังสามารถมีเงินออมได้จากค่าทิปที่ได้จากลูกค้า หญิงไทยซึ่งถูกหลอกลวงไปทำงานบริการทางเพศในปีพ.ศ. 2536 กล่าวว่าได้รับค่าทิปโดยเฉลี่ย 10,000 เยนต่อลูกค้าหนึ่งราย

เมื่อทนให้บริการทางเพศจนจ่ายค่าหนี้หมดแล้ว อาจจะทำงานเป็นหญิงบริการอิสระแต่ก็ต้องคอยหลบเลี่ยงตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ถ้าหากทำงานในสถานประกอบการเป็นหลักแหล่ง อาจจะต้องแบ่งรายได้ครึ่งๆ ให้กับแม่แล้ว แต่ถ้าเป็นหญิงบริการเดินถนนอิสระก็ต้องจ่ายให้กับพวักยาquila ที่คุ้มย่านต่างๆ ประมาณ 3,000 เยนต่อวัน

ในการแสดงประมาณการรายได้รวมและรายได้สุทธิของหญิงไทยหนึ่งที่ปลอดหนี้แล้ว ค่าบริการทางเพศต่อลูกค้าหนึ่งคนสำหรับหญิงปลอดหนี้คิดเท่ากับช่วงเป็นหนี้คือร้อยละ 20,000 เยนหรือ 5,000 บาท ถ้าหญิงไทยทำงานเดือนละ 25 วัน วันหนึ่งได้ลูกค้า 1 คน เราสามารถคำนวณกรณีฐานหารายได้รวมสุทธิและค่าใช้จ่ายของหญิงไทยที่ปลอดหนี้แล้วได้ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 : ประมาณการรายได้และเงินออมของหญิงบริการในโอซาก้าต่อคนต่อเดือน พ.ศ. 2537/88

รายได้ต่อเดือน = 25 x 5,000 บาท	125,000 บาท
กรณี ก: ทำงานกับแม่เล้า	
จ่ายให้แม่เล้าร้อยละ 50	62,500 บาท
ค่าบ่อนการพนัน เทียบวัน	25,000 บาท
ค่าเสื้อผ้า ยา บุหรี่	12,500 บาท
เหลือเป็นเงินออมต่อเดือน	25,000 บาท
กรณี ข : หญิงบริการเดินตามถนน	
รายได้ต่อเดือน = 25 x 5,000 บาท	125,000 บาท
จ่ายให้ยาгуชำ 750 x 25	18,750 บาท
ค่าอาหารและที่พัก	37,500 บาท
ค่าบ่อนการพนัน เทียบวัน	25,000 บาท
ค่าเสื้อผ้า ยา บุหรี่	12,500 บาท
เหลือเป็นเงินออมต่อเดือน	31,250 บาท

หลังจากจ่ายหนี้แล้วหญิงไทยก็อาจจะอยู่กับแม่เล้าจนกระทั่งเธอพบคนญี่ปุ่นที่จะช่วยเช่าอาร์ทเมนท์ให้เธออยู่ได้ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้หญิงไทยในฐานะที่เป็นคนต่างด้าวจะไม่สามารถเช่าอาร์ทเมนท์ได้ด้วยตนเอง

รายได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถ้ามีลูกค้ามากกว่าวันละหนึ่งคน การกินอยู่กับแม่เล้า มีข้อเสียเปรียบก็คือแม่เล้าจะเป็นผู้กำหนดว่าใครจะได้ลูกค้าที่รวย โดยทั่วไปแล้วแม่เล้าจะให้ลูกค้ากับผู้หญิงในอาณัติของตนคือ ผู้หญิงที่เป็นหนี้เพราะเธอจะทำกำไรได้มากกว่า แม่เล้าจะหาลูกค้ามาให้หญิงบริการอิสระก็ต่อเมื่อได้จัดสรรลูกค้าให้กับหญิงในอาณัติของตัวเองแล้ว ถ้าหากแม่เล้ามีผู้หญิงอยู่ในอาณัติเป็นจำนวนมากหญิงบริการอิสระก็อาจจะได้ลูกค้าเพียงวันละหนึ่งคนหรือบางวันอาจจะไม่ได้เลย

สถานบริการทางเพศค่ากำไรได้สูงกว่าในกรณีที่มีผู้หญิงเป็นหนี้ โดยทั่วไปแล้วพบว่า หญิงไทยที่จ่ายหนี้หมดแล้วมักจะถูกจับและเนรเทศกลับประเทศไทย เท่ากับแม่เล้ามีโอกาสที่จะแสวงหาผู้หญิงหน้าใหม่ๆ ให้กับลูกค้าของตนได้อีก ดูเหมือนว่าการถูกจับจะเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้หญิงมาอยู่ญี่ปุ่นได้ปีกว่าๆ ก็มักจะถูกจับหลังจากที่ใช้นี้ไปหมดแล้ว การถูกจับอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ เอเจนต์และแม่เล้าอาจจะเป็นผู้แจ้งข่าวให้ตำรวจกองตรวจคนเข้าเมืองมาจับผู้หญิงเหล่านี้ไปเอง เพื่อที่จะได้มีโอกาสแสวงหาผู้หญิงหน้าใหม่ๆ มาให้ลูกค้าของตนอยู่เสมอ

ถ้าผู้หญิงที่เป็นอิสระแล้วเดินทางลูกค้าตามถนนและสามารถมีลูกค้าวันละสองคนรายได้รวมของเธออาจจะสูงถึงเดือนละ 2 แสนกว่าบาท¹¹ จากรายได้รวมนี้เธออาจออมได้เดือนละ 6 หมื่นกว่าบาท ยังมีลูกค้ามารายและได้ทิปก็จะทำให้รายได้ยิ่งสูงขึ้น

พ.ศ. 2537/38 คุณนัยนา สุภาพิง ซึ่งทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชนที่ช่วยเหลือหญิงไทยที่ถูกส่งกลับจากญี่ปุ่นได้สัมภาษณ์หญิงไทยที่ไปทำงานในญี่ปุ่น พบว่า พวกเธอมีเงินออมกลับมาอย่างน้อยๆหนึ่งแสนบาทต่อคน กลุ่มผู้หญิงที่คุณนัยนาสัมภาษณ์นี้เป็นพวกที่ถูกจับได้ว่าเข้ามาทำงานในญี่ปุ่นโดยผิดกฎหมายและอยู่ในฐานะที่จะมีรายได้ต่ำสุดคือ พวกเธอทั้งหลายถูกนำเข้ามาเป็นหญิงบริการในญี่ปุ่นและต้องถูกเป็นหนี้โดยเอเจนต์ที่นำเข้ามา พวกเธอถูกจับได้ก่อนหน้าหรือเพียงหลังจากที่จ่ายหนี้ให้เอเจนต์ที่นำเข้ามาเสร็จสิ้นแล้ว ส่วนใหญ่จะอยู่ในญี่ปุ่นประมาณ 1 ปีหรือน้อยกว่านั้น และในช่วงที่ทำงานนั้นก็ไม่ได้มีรายได้สุทธิเลยเพราะต้องจ่ายเงินเป็นค่าหนี้ทั้งหมด ดังนั้นเงินออมที่ได้จึงเกิดจากทิปที่ลูกค้าให้เท่านั้น ในการสัมภาษณ์นี้บรรดาหญิงไทยอาจจะไม่ได้บอกรายได้หรือเงินออมที่ตรงต่อความเป็นจริงคือ อาจจะบอกต่ำกว่าความเป็นจริงด้วย

จากประมาณการคร่าวๆที่แสดงให้เห็นเป็นข้อมูลชี้ว่า การมีอาชีพหญิงบริการในญี่ปุ่นทำรายได้ให้สูงมาก แม้ว่าผู้หญิงจะต้องทำงานในลักษณะเหมือนเป็นทาสน้ำเงินแต่ก็ยังอาจออมเงินจากค่าทิป ค่าทิปเหล่านี้อาจจะจำนวนน้อยเมื่อคิดเป็นค่าเงินเยนแต่เมื่อเปลี่ยนเป็นเงินไทยก็มีจำนวนสูง เราอาจจะเปรียบเทียบเงินออมจากการทิปปีละแสนบาทของหญิงบริการไทยกับอาจารย์ที่จบปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงในต่างประเทศที่เมื่อกลับมาทำงานในมหาวิทยาลัยไทยจะได้เงินเดือนเพียงปีละ 132,000 บาทเท่านั้น

แต่อีกภาคหนึ่งของหญิงบริการนั้นก็คือ เรื่องราวที่ถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกปฏิบัติอย่างเลวร้ายโดยแม่เล้า และเอเจนต์ทั้งหลายเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้ผู้หญิงที่พวกเขาซื้อพานี้ไปแม่เล้าและเอเจนต์จะยึดหนังสือเดินทางไว้ กักกันพวกเธอให้อยู่ในห้องที่กำหนดให้และยอมให้

ออกไปข้างนอกก็ต่อเมื่อจำเป็นเท่านั้น การทุบตีและทำทารุณเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเสมอๆ นอกจากนี้ยังถูกบังคับให้บริการทางเพศแก่ลูกค้าชายสามสี่คนต่อวัน แม้ในช่วงรอบประจำเดือนก็มีได้ยกเว้น หญิงที่เคยมีประสบการณ์บริการทางเพศในประเทศไทยมาก่อน พบว่า สภาพการทำงานในญี่ปุ่นทารุณมากกว่าในประเทศไทยหลายเท่า

เมื่อเร็วๆ นี้มีหญิงไทยสามคน ที่ถูกหลอกลวงให้ไปเป็นโสเภณีในญี่ปุ่นและถูกทารุณกรรมเป็นอย่างมากจนพวกเธอทั้งสามคนรวมหัวกันฆ่าแม่เลี้ยงคนไทยเพื่อเอาหนังสือเดินทางของตนเองกลับมาเพราะต้องการจะหลบหนีกลับประเทศไทย พวกเธอทั้งสามคนถูกศาลตัดสินจำคุก 10 ปี องค์การพัฒนาเอกชนของญี่ปุ่นพยายามฎีกากรณีของหญิงทั้งสามนี้ และประสบความสำเร็จในการเรียกร้องให้เจ้าของบาร์ จ่ายค่าจ้างหญิงทั้งสามตามที่เคยได้ตกลงไว้¹² กรณีฆาตกรรมแม่เลี้ยงโดยหญิงไทยเกิดขึ้นเสมอๆ ระหว่างเดือนกันยายน 2534 และ เดือนมิถุนายน 2535 หญิงไทยพัวพันกับกรณีฆาตกรรม 9 ราย ในจำนวนนี้ 6 รายเป็นการฆาตกรรมแม่เลี้ยงซึ่งเป็นคนไทย นอกจากนี้ยังมีกรณีฆ่าตัวตายในบรรดาหญิงบริการทางเพศไทยและการตายอันเกิดจากรอคอยและปัญหาสุขภาพอื่นๆ อีกมากมาย

โอกาสที่จะมีเงินออมเป็นจำนวนมากเป็นแรงจูงใจให้ผู้หญิงไทยมองข้ามผลกระทบทางลบของการเป็นหญิงบริการในญี่ปุ่น ดังนั้นแม้ว่าจะมีเรื่องราวทารุณกรรมและความทุกข์ยากของหญิงไทยในญี่ปุ่นได้รับการรายงานอยู่เป็นเนืองๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ก็ยังมียุโรปเป็นจำนวนมากตั้งอกตั้งใจเดินทางไปซูดานทางในญี่ปุ่น หญิงสาวที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนก็จะถูกหลอกลวงไปด้วย ผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายจากการเดินทางครั้งแรกก็ยังอยากกลับไปอีก พวกเธอเชื่อว่าเธอจะเรียนรู้จากประสบการณ์ ถ้ามีโอกาสได้ไปอีกครั้งจะรู้รักษาตัวรอดได้ดีขึ้นและไม่ถูกเอาเปรียบอีก

แม้ว่ารายได้ของผู้หญิงเหล่านี้จะมีเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับทางเลือกที่เขาจะหาได้ในประเทศไทย แต่รายได้ที่เอเยนต์และแม่เลี้ยงได้รับยังมีมากกว่านั้นอีกหลายเท่า ผลกำไรอันนี้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้มีเอเยนต์ค้าหญิงไทยในญี่ปุ่นอยู่ไม่ขาดสาย

ถ้าหากเราใช้ตัวเลขว่า พ.ศ.2538 มีหญิงไทยค้าประเวณีอยู่ในญี่ปุ่นประมาณ 25,000 คน และใช้ตัวเลขรายได้จากลูกค้ารายละ 20,000 เยนต่อครั้ง สมมติว่าพวกเธอมีลูกค้าวันละ 1.5 คน รายได้รวมที่หญิงไทยจะหาได้ให้แมงดาญี่ปุ่นและเจ้าของบาร์จะสูงถึง 225,000 ล้านเยนหรือ 2,250 ล้านดอลลาร์ต่อปีคิดเทียบเป็นเงินไทยเท่ากับ 562,500 ล้านบาทต่อปี

นอกจากนี้รายได้ที่เกิดจากการค้าผู้หญิงโดยเอเยนต์ทั้งในไทยและญี่ปุ่นยังมีอีกถึงประมาณ 4,800-7,200 ล้านบาทต่อปี (คำนวณจากค่าป่วยการ 800,000 บาทต่อรายที่เอเยนต์คิดจากการนำเข้าผู้หญิงจำนวนปีละ 6,000-9,000 คน)

หญิงบริการทางเพศไทยในเยอรมนี

ในเยอรมนีมีระบบการทำงานตามสัญญาสำหรับผู้หญิงไทยมีลักษณะคล้ายๆกับที่เกิดขึ้นที่ญี่ปุ่น

ในเยอรมนีการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายแต่คนต่างชาติไม่สามารถทำงานได้โดยไม่มีใบอนุญาต เนื่องจากหญิงไทยไม่อาจเข้าเมืองโดยถูกกฎหมายเพื่อไปค้าประเวณี เอเยนต์จะต้องนำเข้าหญิงไทยโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยวหรือแต่งงานกับชาวเยอรมัน ดังนั้นหญิงไทยในเยอรมนีจึงอยู่ในความควบคุมของเอเยนต์และแมงดา พวกเขาใช้ระบบนี้เหมือนกับกรณีในญี่ปุ่น อัตราหนี้ที่เอเยนต์คิดกับผู้หญิงไทยในกรณีที่หาขายเยอรมันมาแต่งงานด้วยอาจเริ่มต้นที่ 3,000 มาร์คหรือเท่ากับ 42,000 บาท ในกรณีนี้หญิงไทยจะต้องเสียค่าเดินทางและจัดทำ วีซ่าเข้าเยอรมนีเอง อัตราที่รวมทั้งวีซ่า ตัวเครื่องบินอยู่ระหว่าง 10,000-40,000 มาร์คหรือเท่ากับ 140,000-560,000 บาท (ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราทั้งหลายนี้ได้มาจากคุณภัทรา เรือนแก้ว ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบิลาเฟลเป็นข้อมูลของปี 2538)

มูลค่าทางเศรษฐกิจของหญิงบริการทางเพศไทยในเยอรมนี

หญิงบริการทางเพศชาวเยอรมนีที่ทำงานเป็นไทกับตัวเองอาจจะมีรายได้รวมสูงถึงวันละ 2,000 มาร์คเยอรมันต่อวันในเมืองใหญ่ๆ เช่น ฮัมบูร์ก ค่าใช้จ่ายประจำวันของเธอจะมีเพียงวันละ 150-200 มาร์ค หมายความว่าเธอจะมีรายได้สุทธิ 1,750-1,800 มาร์ค หรือ 24,500-25,200 บาทต่อวัน ถ้าเธอทำงานเดือนละ 25 วัน รายได้สุทธิของเธอต่อเดือนอาจสูงถึง 600,000 กว่าบาท

แต่หญิงไทยที่อยู่ภายใต้การควบคุมของแมงดาจะได้รับรายได้เพียง 2.5 % ของเงินที่ถูกค้าขายให้กับแมงดา นั่นคือโดยเฉลี่ยเธอจะมีรายได้ 150-200 มาร์คซึ่งเท่ากับ 2,100-2,800 บาทต่อวัน

หญิงบริการทางเพศไทยในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น

เราไม่มีจำนวนตัวเลขที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนหญิงบริการไทยในสหรัฐอเมริกาแต่เราอ่านพบข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอๆ เมื่อตำรวจในสหรัฐบุกทะลวงเข้าไปในช่องและพบหญิงไทยถูกบังคับให้ค้าประเวณี รายงานดังกล่าวนี้ชี้ว่ามีการค้าหญิงไปในสหรัฐอเมริกาและจำนวนกำลังเพิ่มขึ้น เอเจนต์และแม่เล้าใช้ระบบทำงานมีสัญญาว่าจ้างแบบเป็นหนี้คล้ายๆกับในกรณีญี่ปุ่นและเยอรมนีแต่ดูเหมือนกรณีของสหรัฐอเมริกาจะเลวร้ายกว่า ในส่วนต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นระบบการค้าผู้หญิง จำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้าหญิงไทยในสหรัฐอเมริกา ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากคำให้การของแม่เล้าซึ่งยอมเป็นพยานให้กับรัฐบาลสหรัฐในกรณีการฟ้องร้องเรื่องการค้าหญิงไทยในนิวยอร์ก ช่องที่ตำรวจพังเข้าไปในปี 2537 เป็นช่องผิดกฎหมาย ในคำให้การนั้นแม่เล้าซื้อหญิงไทย 50 คน เพื่อมาบริการทางเพศในปี 2534

ช่องที่ผิดกฎหมายใช้หญิงต่างชาติในสหรัฐอเมริกามืออยู่ทั่วไปในเมืองใหญ่ๆ เช่น นิวยอร์ก ลอสแอนเจลิส ซีแอตเติล และซานดิเอโก ช่องเหล่านี้มักอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า ไชน่าทาวน์ควบคุมโดยแก๊งอาชญากรรมชาวเอเชีย ช่องบางแห่งมีผู้หญิงที่ถูกลักลอบเข้ามาจากไต้หวันและฮ่องกง ราวๆ ปี พ.ศ.2537 เอเจนต์นำเข้าหญิงจากไต้หวันและฮ่องกงได้มากขึ้นจึงเปลี่ยนเป็นหญิงไทย ผู้ที่เสนอขายหญิงไทยให้กับช่องในสหรัฐอเมริกาก็คือคนไทยนั่นเอง หญิงไทยอายุ 20 กว่าขึ้นไปมีราคาระหว่าง 6,000-15,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อราย เจ้าของช่องหรือแม่เล้าจะหาเงินจากหญิงเหล่านี้คิดเป็นสามเท่าของราคาที่ซื้อมา

แม่เล้าจะแจ้งให้หญิงสาวที่ถูกขายมาทราบว่าตนเองเป็นหนี้ระหว่าง 18,000-43,000 ดอลลาร์ ขึ้นอยู่กับราคาค่าตัวที่แม่เล้าต้องเสียไปเป็นเท่าไร ในกรณีส่วนมากแล้วการพูดถึงหนี้เป็นเพียงกลอุบายเท่านั้นเอง แม่เล้าชาวไต้หวันที่ถูกจับและยอมเป็นพยานให้กับฝ่ายอัยการกล่าวว่า “มิได้มีความตั้งใจที่จะให้ผู้หญิงที่ซื้อมาเป็นอิสระแก่ตนเองเลย แต่จุดมุ่งหมาย คือ ให้ผู้หญิงหาเงินจนกว่าจะหมดสภาพ คือไม่สามารถทำงานได้ต่อไป” คำให้การนี้ชี้ให้เห็นว่าในกรณีหญิงสาวที่ถูกลวงไปค้าประเวณีในสหรัฐอเมริกานั้นอาจจะตกอยู่ในสภาพเลวร้ายกว่าในกรณีของญี่ปุ่นซึ่งเราได้พิจารณาไปแล้ว ในกรณีของญี่ปุ่นนั้นกล่าวกันว่า บรรดาแก๊งที่ลวงผู้หญิงไปนั้นมักทำตามคำพูดคือ เมื่อหญิงสาวใช้หนี้ที่ผู้ค้ากำหนดไว้ก็จะปล่อยให้เป็นไทแต่ในกรณีของสหรัฐอเมริกาก็ักกันไว้จนหมดสภาพมีลักษณะเหมือนการค้าทาส

หญิงสาวที่ถูกขายมาจะมีอัตราค่าบริการทางเพศ 130 ดอลลาร์ต่อลูกค้าหนึ่งคนในเงินจำนวนนี้ 100 ดอลลาร์คือค่าบริการทางเพศอีก 30 ดอลลาร์คือค่าทางผ่านเข้ามาในช่อง หญิงสาวที่ถูกขายจะต้องให้บริการอย่างน้อย 200-400 คน เพื่อจ่ายหนี้ นอกเหนือไปจากนี้แล้ว แม่เล้ายังจะคิดค่าห้องและค่าอาหารอีก 1,200 ดอลลาร์ต่อเดือน จ่ายเป็นค่าบริการทางเพศคิดเป็นจำนวนลูกค้าชายอีก 12 คน

หญิงสาวเหล่านี้ต้องทำงานระหว่าง 5 โมงเช้าถึงตี 4 และให้บริการทางเพศโดยเฉลี่ยคืนละ 2 คน เธอจะไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ ยกเว้นค่าทิป พวกเธอจะถูกกักกันอยู่ในช่องเหล่านี้หลังจากที่หญิงสาวไทยคนหนึ่งกระโดดหนีจากชั้น 2 ของช่องแห่งหนึ่งในนิวยอร์ก เจ้าของช่องก็จัดแรงติดเหล็กค้ำตามหน้าต่างทั้งหมด

จากข้อมูลดังกล่าวนี้เราได้คำนวณรายได้รวมที่เกิดจากหญิงบริการทางเพศไทยหนึ่งคนทำงานให้ แม่เล้าเป็นเวลา 1 ปี และการแบ่งสรรปันส่วนเงินจำนวนนี้ดังต่อไปนี้

รายได้รวมต่อปีเกิดจากลูกค้าโดยเฉลี่ย 2 คนต่อวันในอัตราคนละ 130 ดอลลาร์ x 25 วันต่อเดือน x 12 เดือน = 7,800 ดอลลาร์สหรัฐ (1,950,000 บาท)

เงินจำนวนนี้แบ่งได้เป็นรายได้แก่

1. เอเยนต์ในประเทศไทย 150,000-350,000 บาท = 8-19%
2. รายได้ของแม่เล้า 1,575,000-1,800,000 บาท = 81-92%
3. หญิงสาวที่ถูกลวงมา 0 = 0

การค้าหญิงไทยในสิงคโปร์ ในปีพ.ศ. 2538 มีรายงานว่ามียุวกค้าหญิงไทยชาวสิงคโปร์ร่วมมือนักค้าหญิงไทยอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้ไปทำงานสิงคโปร์แล้วให้บริการแขก 350 ครั้ง (ไทยรัฐ 15 กันยายน 2538)

สรุป

การค้าหญิงไทยทำรายได้สูงให้กับเอเยนต์ผู้ค้าทั้งในกรณีญี่ปุ่นและเยอรมนี การศึกษาของเราพบว่าในญี่ปุ่นหญิงไทยมีโอกาสได้รับรายได้แม้ในช่วงทำงานตามระบบหนี้จากเงินค่าทิป

และมีโอกาสทำงานเป็นโสเภณีอิสระเมื่อปลดหนี้ ในกรณีสหรัฐอเมริกาหญิงบริการทางเพศไทยมีฐานะเหมือนทาสอย่างแท้จริงและแทบจะไม่ได้รับรายได้อะไรเลย

ในเยอรมนีหญิงบริการทางเพศไทยได้รับเพียงร้อยละ 2.5 ของรายได้ที่เธอมีส่วนก่อให้เกิดเหลืออีกร้อยละ 97.5 ตกอยู่กับเอเจนต์ แม่เลี้ยงและแมงดา

ระบบการค้าประเวณีมีลักษณะเอาเปรียบมากในกรณีของสหรัฐและเยอรมนีเมื่อเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สถานการณ์ดังกล่าวชี้ว่าตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดที่มีแรงดึงดูดสูงสุดสำหรับหญิงไทย จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่ายังมีหญิงไทยจำนวนมากต้องการเดินทางไปทำงานญี่ปุ่นแม้ว่าจะมีต้นทุนด้านอื่นๆ สูง

หญิงบริการทางเพศต่างชาติในประเทศไทย

ในขณะที่หญิงไทยเดินทางไปแสวงหาโชคในต่างประเทศมีหญิงสาวจากประเทศอื่นซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าไทยถูกหลอกหรือจูงใจเข้ามาค้าประเวณีแทนหญิงไทยที่อพยพออกไปชั่วคราว

เมื่อธุรกิจบริการทางเพศและเมียเช่าเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและกลายเป็นประเด็นถกเถียงกันในช่วงทศวรรษ 2500 และ 2510 นั้น กลุ่มเทคโนโลยีและผู้วางแผนในระบบราชการไทยมีทัศนคติว่า ปัญหาดังกล่าวไม่สำคัญและเห็นว่าเมื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตร่ำรวยขึ้น จนอยู่ในฐานะประเทศพัฒนาแล้วปัญหาดังกล่าวจะหมดไปเหมือนกับที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นๆ พ.ศ. 2539 เวลาผ่านไป 40 ปีก็ยังไม่เห็นช่องทางที่ธุรกิจค้าประเวณีในประเทศไทยจะลดลง ในความเป็นจริงนั้นปรากฏว่ายิ่งเศรษฐกิจเจริญเติบโต ความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นกลับเพิ่มความต้องการด้านการบริการทางเพศ ประมาณการเกี่ยวกับจำนวนหญิงบริการในประเทศไทยทศวรรษ 2530 อยู่ระหว่าง 150,000-200,000 ราย มีประมาณการว่าอาจจะสูงถึง 1 ล้านคนด้วยซ้ำไป อุปสงค์เพื่อบริการทางเพศมาจากทั้งตลาดภายในประเทศและจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (Wathini and Guest, 1994)

การจัดหาหญิงบริการได้จากหญิงไทยภายในประเทศนั่นเอง แต่เนื่องจากปัญหาเอดส์ในระยะเร็วๆ นี้ และเนื่องจากหญิงไทยเองไปแสวงหาโชคนอกประเทศมากขึ้น เอเจนต์จึงต้องหันไปหาแหล่งหญิงใหม่ในบรรดาชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่บนภูเขาภาคเหนือของไทย และจาก

ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า เขมร และแม้แต่จากประเทศจีน และนอกจากนั้นยังมีหญิงจากยุโรปตะวันออกและรัสเซียเข้ามาทำงานโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยว

เศรษฐกิจไทยอาจได้บริการทางเพศจากหญิงสาวชาวรัสเซียที่ทำงานอยู่ตามคลับชั้นสูงที่เปิดเฉพาะสมาชิกในกรุงเทพในอัตรารายละ 5,500 บาทต่อคืน ในคลับแห่งเดียวกันนั้นหญิงบริการไทยมีค่าตัวประมาณ 2,500 บาท

สำหรับตลาดทั่วไปหญิงบริการมาจากหญิงไทยและแรงงานอพยพจากเพื่อนบ้านของประเทศไทยนั่นเอง ในเมืองที่เศรษฐกิจเฟื่องฟูโดยเฉพาะตามหัวเมืองชายแดนไทยและพม่ามีหญิงบริการชาวพม่าอยู่มากมาย นอกจากนั้นยังอาจพบโสเภณีชาวพม่าและชาวต่างชาติอื่น ๆ ในส่วนอื่น ๆ ของประเทศอีกด้วย

หญิงบริการทางเพศพม่าในประเทศไทย¹³

พ.ศ. 2536-37 รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย พยายามกำจัดโสเภณีเด็ก สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เกิดจากมาตรการของรัฐบาลเป็นครั้งเป็นคราว คือ การบุกทะลวงช่องที่มีเด็กสาวชาวพม่าที่ถูกลวงมาค้าประเวณี หลังจากนั้นช่องต่างๆที่มีเด็กสาวชาวพม่าถูกปกปิดมากขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อไม่ให้ถูกจับได้

ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เอเยนต์ค้าผู้หญิงโดยผ่านร้านขายของชำ ลูกค้านำติดต่อกับเจ้าของร้านโดยเลือกหญิงสาวจากสมุดรูปภาพ หลังจากนั้นเอเยนต์จะนำหญิงสาวไปส่งตามที่พักนัดแนะไว้ซึ่งอาจจะเป็นโรงแรมหรือบ้าน ในเชียงใหม่เอเยนต์ค้าผู้หญิงใช้ร้านอาหารบังหน้า มีห้องที่เตรียมไว้สำหรับการบริการอยู่ชั้นบน ที่จังหวัดระนองเด็กสาวพม่าที่ถูกลวงมาถูกจัดให้อยู่บ้านเช่า หญิงสาวจะถูกนำส่งตามสถานที่ต่างๆที่ลูกค้านัดแนะเอาไว้โดยมีคนขับมอเตอร์ไซด์ไปส่ง ในระยะหลังๆนี้มีร้านอาหารเป็นจำนวนมากขึ้นที่ทำการบริการบังหน้าแต่แท้จริงมีการให้บริการทางเพศ ลูกค้าเมื่อเข้ามารับประทานอาหารก็จะเลือกหญิงสาวไปด้วยในระหว่างที่เรอมาเสริฟอาหาร เมื่อเลือกหญิงสาวได้แล้ว ลูกค้าก็พาเธอออกไปให้บริการทางเพศข้างนอก

ก่อนที่รัฐบาลจะรณรงค์ต่อต้านการค้าประเวณีเด็กนั้น มีการนำเด็กหญิงอายุน้อยมาบริการทางเพศกันอย่างมากมาย ในขณะนี้หญิงบริการที่จังหวัดเชียงรายมีอายุระหว่าง 18-20 ปี

และระหว่าง 20-30 ปี ในกรณีของหญิงบริการที่อยู่ตามบ้านเช่า แต่การให้บริการทางเพศตามร้านอาหารยังคงใช้หญิงสาวอายุ 15 หรือสูงกว่านั้นเล็กน้อย

ค่าบริการต่อลูกค้าหนึ่งรายแตกต่างกันไปตามพื้นที่ ที่อำเภอแม่สายเคยอยู่ในอัตรา 50-100 บาท พ.ศ. 2538 ข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชนชี้ว่าเพิ่มขึ้นเป็น 200-300 บาทต่อราย สำหรับชั่วคราว และอัตรา 600 -700 บาท สำหรับทั้งคืน ในจังหวัดเชียงใหม่ค่าบริการสูงกว่าในที่อื่น ค่าบริการทั้งคืน 1,000 บาท หรือมากกว่านั้น ค่าบริการชั่วคราวสำหรับชาวต่างชาติตกอยู่ในอัตรา 300-400 บาท ค่าบริการชั่วคราวสำหรับลูกค้าไทยจะเริ่มต้นจาก 110-140 บาท บริการชั่วคราวนี้คือบริการครึ่งชั่วโมง ถ้าลูกค้าใช้บริการนานไปกว่านั้นเจ้าของช่องจะตัดเงินจากหญิงสาว จังหวัดระนองก่อนที่จะมีการรณรงค์ต่อต้านโสเภณีจนถึงปี 2536 นั้น ช่องต่างๆมีแต่การให้บริการชั่วคราว เจ้าของช่องจะไม่ยอมให้หญิงสาวออกไป ค่าบริการชั่วคราวอยู่ในอัตรา 80-100 บาทต่อครึ่ง แต่หลังจากที่มีการต่อต้านการค้าประเวณี เกิดช่องแบบปกปิดมากขึ้น กล่าวกันว่าในขณะนี้ค่าบริการชั่วคราวอาจสูงถึงครึ่งละ 400 บาท

อำเภอแม่สาย หญิงบริการจะต้องแบ่งค่าบริการให้เจ้าของช่องครึ่งหนึ่ง เจ้าของช่องจะรับเงินค่าบริการทั้งหมดจากลูกค้าและให้เหรียญไว้กับหญิงสาว เมื่อถึงปลายเดือนก็จะมานับจำนวนเหรียญที่หญิงสาวได้แล้วจ่ายเงินตามอัตราที่ตกลงกันได้ โดยทั่วไปรายได้ต่อเดือนหลังจากที่หักส่วนแบ่งของเจ้าของช่องแล้วอยู่ในอัตรา 3,000-4,000 บาท

อำเภอแม่สาย ลูกค้าเป็นจำนวนมากคือชาวญี่ปุ่น ได้หวัน ฮองกงและลูกค้าไทย บางคนเป็นพ่อค้าจากจังหวัดอื่น เช่น จันทบุรี จังหวัดเชียงใหม่ลูกค้าส่วนใหญ่สำหรับช่องเหล่านี้เป็นชาวตะวันตก แต่ที่ระนองมักจะเป็นแรงงานอพยพชายพม่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ทำงานเป็นลูกเรือประมง

เนื่องจากช่องมีลักษณะปกปิดมากขึ้น จะต้องจ่ายค่าคุ้มกันให้กับตำรวจบางกลุ่มสูงขึ้น เจ้าของช่องหันมาบังคับให้หญิงสาวทำงานมากขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้คุ้มต้นทุนที่เจ้าของช่องจ่ายมากขึ้น ตำรวจในท้องที่บางรายมีส่วนในการค้าหญิงพม่าเป็นหญิงบริการ การสัมภาษณ์หญิงสาวพม่าที่ถูกหลอกลวงมาได้ข้อมูลว่า ตำรวจไทยในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการพาเด็กสาวเข้าสู่ประเทศไทย(Human Right watch, 1993)

เนื่องจากเด็กสาวชาวพม่าทำงานในไทยทำผิดถึง 2 กระทั่ง ทั้งเข้าเมืองผิดกฎหมายและทำงานที่ผิดกฎหมาย หญิงบริการพม่าส่วนใหญ่จึงถูกกักกันอยู่ในช่องที่ปิด พวกเธอต้องให้

บริการทางเพศแก่ลูกค้าในอัตราค่าบริการที่ต่ำ และต้องให้บริการเป็นจำนวนมากต่อวันเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเจ้าของช่อง ในช่องทางชั้นเลวเหล่านี้พวกเธอจึงอยู่ในภาวะที่จะติดโรคร้ายและเอดส์ การบุกทะเลวงช่องของตำรวจแต่ละครั้งจะพบเด็กสาวพม่าและชนกลุ่มน้อยอื่นๆที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ข้อมูลที่ได้จากตำรวจ ชี้ว่ามีเด็กสาวที่ติด HIV เป็นบวกเพิ่มขึ้น เด็กสาวเหล่านี้จำนวนมากถูกพาตัวหรือถูกบังคับให้บริการทางเพศ

พวกเธอต้องให้บริการ 2-6 รายต่อวัน ในช่วงที่เป็นวันนักขัตฤกษ์ เช่น สงกรานต์หรือเมื่อเรือหาปลาเข้าฝั่ง หญิงบริการหนึ่งคนโดยเฉลี่ยอาจจะต้องให้บริการถึง 20 ราย หลังจากนั้นหญิงสาวเหล่านี้เป็นจำนวนมากก็ต้องไปหาหมอเพื่อรับการรักษาพยาบาล (ข้อมูลได้จากการทำงานในพื้นที่ของนักวิจัยมูลนิธิผู้หญิง)

มูลค่าของรายได้ที่เกิดจากหญิงบริการในประเทศไทยที่ผู้ค้าหญิงและเจ้าของช่องได้รับ

ในการประมาณการรายได้จากหญิงบริการในไทย เราใช้ตัวเลขประมาณการหญิงบริการในประเทศไทยทั้งหมดที่ทางกรมตำรวจยอมรับคือ 150,000-200,000 คน (Wathini & Guest ,1994) โดยให้หญิงแต่ละคนโดยเฉลี่ยได้รับค่าบริการ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ทำงานเดือนละ 25 วัน

การคำนวณของเราได้ว่าหญิงบริการ 150,000-200,000 คนสร้างรายได้รวม 45,000 - 60,00 ล้านบาทต่อปี

จากจำนวนรายได้รวมทั้งหมดประมาณว่า 15,000 ล้านบาทหรือประมาณร้อยละ 30 เกิดจากหญิงบริการพม่า 50,000 คน

ต้นทุนผลกระทบทางสังคมของแรงงานข้ามชาติ

การส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศ

เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาการว่างงานในช่วงทศวรรษ 2510 และทศวรรษ 2520 รัฐบาลเน้นส่งเสริมให้คนงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศและนี่จะเป็นนโยบายที่เหมาะสมในขณะนั้นเพราะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานในประเทศได้ในระดับหนึ่ง ในขณะที่เศรษฐกิจไทยมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเร่งรีบ และประสบความสำเร็จเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในอัตราสูงในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ทำให้อัตราการว่างงานลดลงอย่างมากและเศรษฐกิจไทยกำลังเข้าสู่ภาวะตลาดแรงงานตึงตัว น่าจะถึงเวลาแล้วที่จะปรับนโยบายเกี่ยวกับแรงงานอพยพไปทำงานนอกประเทศ

ระบบการทำงานแบบมีสัญญาหรือที่เรียกว่า indentured labour ก่อให้เกิดรายได้จำนวนสูงแก่เอเยนต์ที่ค้าคนงาน นอกจากนี้นายจ้างได้รับประโยชน์จากการใช้แรงงานราคาถูก และรัฐบาลของประเทศผู้ส่งก็ได้รายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาอุดหนุนปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล แต่การส่งแรงงานไปต่างประเทศมีต้นทุนหรือผลกระทบทางสังคมในทางลบต่อทั้งแรงงานข้ามชาติเอง ครอบครัวและระบบสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

ประเด็นปัญหาที่ควรจะต้องถามก็คือ แรงงานอพยพที่เดินทางไปต่างประเทศได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆที่เป็นประโยชน์หรือไม่ พวกเขาเรียนรู้เพียงพอที่จะทำให้ครอบครัวของตนเองได้พัฒนาปรับปรุงตนเองหรือไม่ หรือการอพยพไปทำงานต่างประเทศชั่วคราวเป็นเพียงยุทธศาสตร์การเอาตัวรอดไปวันๆ โดยมีได้มีผลประโยชน์ มีผลในทางบวกต่อตนเอง ครอบครัวและต่อชุมชนของตนเองอย่างถาวร

มีแรงงานที่อพยพไปทำงานชั่วคราวในต่างประเทศเป็นจำนวนน้อยเท่านั้นที่กลับมาพร้อมกับทักษะที่มีประโยชน์ ได้แก่ ผู้ที่มีโอกาสไปทำงานเป็นวิศวกร หรืองานกึ่งฝีมือในกิจการก่อสร้างที่ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ส่วนใหญ่แล้วแรงงานอพยพของไทยเป็นคนมีความรู้ต่ำจึงต้องไปทำงานรับจ้างประเภทไร้ฝีมือและขาดโอกาสที่จะร่ำเรียนทักษะใหม่ๆ นอกจากนี้เงินที่ส่งกลับมาเป็นจำนวนมากถูกใช้เพื่อการกินใช้ประจำวัน การสร้างที่อยู่อาศัยหรือนำมาใช้หนี้¹⁴

ในกรณีของหญิงสาวที่เดินทางไปหรือถูกล่วงไปค้าประเวณี พวกเขาเรียนรู้วิธีการ ชักจูงหญิงคนอื่นให้ตามพวกเธอไปมีอาชีพอย่างเดียวกัน พวกที่เก็บหอมรอบริบจากงานต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากจะกลับมาเพื่อล่อลวงหญิงสาวอื่นๆ ให้ดำเนินรอยตาม การอพยพเข้าสู่บริการทางเพศโดยชาวชนบทในกรุงเทพฯเองก็ยิ่งแสดงให้เห็นแบบแผนคล้ายกัน กล่าวคือ พี่สาวที่ไปก่อนต่อมาอายุมากขึ้นก็จะชักจูงให้น้องสาวดำเนินรอยตาม หรือชักจูงให้เพื่อนบ้านดำเนินรอยตามเพื่อจะหาประโยชน์ในฐานะที่เป็นเอเยนต์¹⁵

แรงงานข้ามชาติจึงมิได้เป็นลู่ทางแก้ปัญหาระยะยาวให้กับหมู่บ้านที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจ

มีแรงงานอพยพจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จและสามารถกลับมาบ้านด้วยเงินก้อนที่จะทำให้พวกเขาตั้งตัวได้ กลุ่มนี้มักจะได้แก่ ผู้ที่ได้ไปทำงานตามสัญญาว่าจ้างที่เกิดจากการเจรจาระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล หรือโชคได้เข้าไปทำงานในประเทศที่รัฐบาลยอมรับคนงานอย่างเต็มที่ ในกรณีของญี่ปุ่นสถานการณ์มิได้เป็นเช่นนั้น แรงงานชายไร้ฝีมือก็ต้องทำงานแบบผิดกฎหมาย พวกเขาจะต้องจ่ายค่าป่วยการให้กับเอเยนต์เป็นจำนวนมาก เมื่อเข้าไปแล้วยังต้องเสี่ยงกับการถูกจับ มีแรงงานชายเป็นจำนวนน้อยเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จ ทางการของญี่ปุ่นประมาณการว่าในช่วงปลายทศวรรษ 2530 นั้น มีคนงานไทยกว่าร้อยละสิบชีวิตในญี่ปุ่นเกิดจากการฆ่าตัวตายเสียเป็นส่วนใหญ่

หญิงบริการทางเพศไทยในญี่ปุ่นอาจหารายได้เป็นจำนวนมากแต่พวกเขาก็ถูกบังคับให้ทำงานภายใต้ภาวะหนี้สินในระบบการทำงานแบบสัญญาว่าจ้างบังคับและอาจจะต้องประสบกับความเสี่ยงที่จะติดเอดส์ อาจจะท้องโดยอุบัติเหตุและจะต้องทำแท้งหรือมีปัญหาทางด้านสุขภาพอื่นๆ บางคนมีปัญหาหนักถึงฆ่าตัวตาย ถึงกระนั้นก็ตามหญิงและชายไทยเป็นจำนวนมากจากหมู่บ้านยากจนทั่วประเทศยังมองญี่ปุ่นเป็นสวรรค์ที่จะทำให้พวกเขา ร่ำรวยขึ้นมา และยังคงอยากไปจุดทองที่ญี่ปุ่นแม้ว่าจะได้ทราบเรื่องราวของผู้ที่ประสบความล้มเหลวมาก่อน

หมู่บ้านหลายแห่งที่ส่งแรงงานอพยพไปทำงานข้างนอกจำนวนมากนั้นพบว่ามิถุนาค่าใหม่ๆ เกิดขึ้น คือ มองการอพยพไปทำงานต่างประเทศเป็นวิธีปรับปรุงตนเอง ในหมู่บ้านยากจนแห่งหนึ่งที่จังหวัดเชียงรายมีชายหนุ่มเดินทางไปทำงานเป็นคนงานผิดกฎหมายในญี่ปุ่นกว่า 200 คน ข้อเท็จจริงนี้ถูกเปิดเผยขึ้นเมื่อชายหนุ่มคนหนึ่งเดินทางไปญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2535 ฆ่าตัวตายหลังจากที่ไปถึงแล้วทำงานอยู่เป็นเวลา 8 เดือนแต่ก็ไม่ได้งาน ชายหนุ่มคนนี้ต้องเสียเงินให้กับ

เอเจนต์ที่ลักลอบนำเขาเข้าญี่ปุ่นเป็นจำนวนเงินถึง 2 แสนบาท หลังจากนั้นเขาตัดสินใจฆ่าตัวตาย เพราะไม่สามารถทนกับความล้มเหลวและยังต้องเผชิญหนี้อีก 2 แสนบาท เมื่อกลับถึงหมู่บ้านตนเอง มีแรงงานอพยพขายอื่นๆจากหมู่บ้านเดียวกันนี้ประสบความสำเร็จ มีเงินออกมากลับมาปลูกบ้านให้พ่อแม่และซื้อสินค้าบริโภคต่างๆ ถึงกระนั้นก็ตามพบว่าประสิทธิภาพในการผลิตของหมู่บ้านไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้นคนรุ่นเยาว์ของหมู่บ้านจึงต้องออกไปหางานทำมากกว่าที่เกิดขึ้นในอดีต

หญิงไทยที่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นมีเป็นจำนวนมากสามารถส่งเงินกลับบ้านเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้พ่อแม่และครอบครัวทางบ้านมีบ้านดีขึ้นมีความเป็นอยู่ทั่วไปดีขึ้น แต่หลายๆคนที่ประสบความสำเร็จกลับหันตนเองเป็นเอเจนต์เสียเอง ดำเนินอาชีพค้าหญิงเพื่อนบ้านของตนเองไปก็มี (ดูกรณีศึกษาภาคผนวก ข)

รัฐบาลไทยอาจจะยินดีที่จะส่งเสริมแรงงานข้ามชาติ ได้ประสบความสำเร็จมากจนได้รับเงินรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาอุดหนุนดูแลการค้าขาดดุลแต่วิธีการคิดแบบนี้เป็นข้ออ้างที่จะไม่ให้ความใส่ใจกับการพัฒนาหมู่บ้าน และทรัพยากรมนุษย์ในระดับหมู่บ้านอย่างจริงจัง

การค้าประเวณีข้ามชาติ : ข้อเสนอแนะนโยบาย¹⁶

งานวิจัยของมูลนิธิผู้หญิงมีข้อมูลชี้ว่า ความต้องการย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปทำอาชีพบริการทางเพศที่ญี่ปุ่นมีอยู่จริง กล่าวคือขณะนี้ร้อยละ 80 ของหญิงไทยไปญี่ปุ่นรู้ว่าย้ายไปเพื่อค้าประเวณี ที่ไม่รู้คือต้องไปถูกบังคับ ต้องมีเอเจนต์ แต่มีอีกส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 20) ไม่รู้เหตุใดผู้หญิงอยากย้ายถิ่นไปค้าประเวณีต่างแดน? มูลเหตุสำคัญวิเคราะห์ได้ 3 ประการ

ประการที่หนึ่ง เกิดจากปัญหาโครงสร้างภายในเศรษฐกิจสังคมไทยนั่นเอง คนงานไทยที่มีความรู้ต่ำไม่มีโอกาสปรับปรุงชีวิตของตนเองได้รวดเร็วเท่ากับผู้อื่นที่มีความรู้หรือช่องทางดีกว่า จึงไขว่คว้าแสวงหาทางที่ดีกว่าในต่างประเทศ การอพยพย้ายถิ่นเป็นสู่ทางปรับปรุงชีวิตตัวเองอย่างหนึ่ง หญิงไทยอยากย้ายถิ่นไปญี่ปุ่น หญิงพม่าอยากย้ายถิ่นมาไทย ประการที่สอง สำหรับหญิงไทยที่มีอาชีพหญิงบริการอยู่แล้วการไปทำงานเมืองนอกเป็นโอกาสได้เงินออกมาดีกว่า แทนที่จะต้องอยู่แข่งขันกับสาวอพยพหน้าใหม่อ่อนวัยกว่าที่มาจากทั้งประเทศเพื่อนบ้านและจากยุโรป ประการที่สาม รัฐบาลไทยก็ยังไม่มีความนโยบายหรือมาตรการที่ชัดเจนในเรื่องนี้ เท่าที่

เอเจนต์ที่ลักลอบนำเขาเข้าญี่ปุ่นเป็นจำนวนเงินถึง 2 แสนบาท หลังจากนั้นเขาตัดสินใจฆ่าตัวตาย เพราะไม่สามารถทนกับความล้มเหลวและยังต้องเผชิญหนี้อีก 2 แสนบาท เมื่อกลับถึงหมู่บ้านตนเอง มีแรงงานอพยพขายอื่นๆจากหมู่บ้านเดียวกันนี้ประสบความสำเร็จ มีเงินออมกลับมาปลูกบ้านให้พ่อแม่และซื้อสินค้าบริโภคต่างๆ ถึงกระนั้นก็ตามพบว่าประสิทธิภาพในการผลิตของหมู่บ้านไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้นคนรุ่นเยาว์ของหมู่บ้านจึงต้องออกไปหางานทำมากกว่าที่เกิดขึ้นในอดีต

หญิงไทยที่ทำงานบริการทางเพศในญี่ปุ่นมีเป็นจำนวนมากสามารถส่งเงินกลับบ้านเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้พ่อแม่และครอบครัวทางบ้านมีบ้านดีขึ้นมีความเป็นอยู่ทั่วไปดีขึ้น แต่หลายคนก็ประสบความสำเร็จกลับคืนตนเองเป็นเอเจนต์เสียเอง ดำเนินอาชีพค้าหญิงเพื่อนบ้านของตนเองไปก็มี (ดูกรณีศึกษาภาคผนวก ข)

รัฐบาลไทยอาจจะยินดีที่จะส่งเสริมแรงงานข้ามชาติ ได้ประสบความสำเร็จมากจนได้รับเงินรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาอุดหนุนดูแลการค้าขาดดุลแต่วิธีการคิดแบบนี้เป็นข้ออ้างที่จะไม่ให้ความสนใจกับการพัฒนาหมู่บ้าน และทรัพยากรมนุษย์ในระดับหมู่บ้านอย่างจริงจัง

การค้าประเวณีข้ามชาติ : ข้อเสนอแนะนโยบาย¹⁶

งานวิจัยของมูลนิธิผู้หญิงมีข้อมูลชี้ว่า ความต้องการย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปทำอาชีพบริการทางเพศที่ญี่ปุ่นมีอยู่จริง กล่าวคือขณะนี้ร้อยละ 80 ของหญิงไทยไปญี่ปุ่นรู้ว่าย้ายไปเพื่อค้าประเวณี ที่ไม่รู้คือต้องไปถูกบังคับ ต้องมีเอเจนต์ แต่มีอีกส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 20) ไม่รู้เหตุใดผู้หญิงอยากย้ายถิ่นไปค้าประเวณีต่างแดน? มูลเหตุสำคัญวิเคราะห์ได้ 3 ประการ

ประการที่หนึ่ง เกิดจากปัญหาโครงสร้างภายในเศรษฐกิจสังคมไทยนั่นเอง คนงานไทยที่มีความรู้มีน้อยไม่มีโอกาสปรับปรุงชีวิตของตนเองได้รวดเร็วเท่ากับผู้อื่นที่มีความรู้หรือช่องทางการศึกษา จึงไขว่คว้าแสวงหาทางที่ดีกว่าในต่างประเทศ การอพยพย้ายถิ่นเป็นลู่ทางปรับปรุงชีวิตตัวเองอย่างหนึ่ง หญิงไทยอยากย้ายถิ่นไปญี่ปุ่น หญิงพม่าอยากย้ายถิ่นมาไทย ประการที่สอง สำหรับหญิงไทยที่มีอาชีพหญิงบริการอยู่แล้วการไปทำงานเมืองนอกเป็นโอกาสได้เงินออมมากกว่า แทนที่จะต้องอยู่แข่งขันกับสาวอพยพหน้าใหม่อ่อนวัยกว่าที่มาจากทั้งประเทศเพื่อนบ้านและจากยุโรป ประการที่สาม รัฐบาลไทยก็ยังไม่มีความนโยบายหรือมาตรการที่ชัดเจนในเรื่องนี้ เท่าที่